

Поглавље 22: Регионална политика и координација структуралних инструмената

Правне тековине ЕУ у овом поглављу састоје се углавном од оквирних уредби и уредби за спровођење које не захтевају транспозицију у национално законодавство. Оне дефинишу правила за припрему, одобравање и спровођење програма Структурних фондова (Европски фонд за регионални развој и Европски социјални фонд) и Кохезионог фонда који одражавају територијалну организацију сваке државе. Ове оперативне програме припремају државе чланице и њихове предлоге достављају Комисији. Сходно томе, Комисија оцењује и усваја предлоге у складу са Чланом 32. Уредбе (ЕЗ) бр. 1083/2006¹, док је спровођење ових програма одговорност држава чланица.

Законодавни оквир мора бити дефинисан тако да омогућава вишегодишње програмирање на националном и, тамо где је то од значаја², на под-националним нивоима и флексибилност буџета који омогућава капацитет кофинансирања на националном и под-националном (регионалном/локалном/општинском) нивоу и обезбеђује учешће стабилне и делотворне финансијске контроле и ревизије. Државе чланице морају поштовати законодавство Уније, конкретно у областима јавне набавке, конкуренције (државна помоћ), недискриминације, једнакости између мушкараца и жена, приликом одабира и спровођења пројеката.

Државе чланице морају успоставити **институционални оквир**. То укључује одређивање и успостављање свих структура на националном и, где је то потребно, под-националном нивоу које су захтеване уредбама, као и успостављање система за спровођење са јасно дефинисаним задацима и одговорностима тела која су у то укључена. Институционални оквир такође захтева успостављање делотворних механизма за међуминистарску координацију, као и учешће и консултације великог броја партнерских организација у припреми и спровођењу програма.

У свим релевантним структурама мора бити обезбеђен одговарајући **административни капацитет**. То обухвата ангажовање и обуку квалификованог и искусног особља и успостављање мера да би се то особље задржало. У том контексту, државе чланице ће морати да направе неопходна организациона решења, усвоје поступке и организационе шеме и припреме припадајућа документа. Административни капацитет се мора приказати кроз детаљну примену Инструмента за претприступну помоћ (ИПА)³, посебно кад су у питању компоненте III и IV које су претеча Кохезионе политике ЕУ.

---

¹ Уредба Савета (ЕЗ) број 1083/2006 од 11. јула 2006. године којом се утврђују опште одредбе о Европском фонду за регионални развој, Европском социјалном фонду и Кохезионом фонду и укидање Уредбе (ЕЗ) бр. 1260/1999 (Сл. лист број L 210, 31.07.2006, стр. 25).

² За Структурне фондове одговарајући географски ниво је најмање NUTS ниво 2 за циљ Конвергенције и NUTS ниво 1 или NUTS ниво 2 за циљ Регионалне конкурентности и запослености, као и NUTS ниво 3 за циљ Европске територијалне сарадње (члан 35. Уредбе (ЕЗ) бр. 1083/2006)

³ Уредба Комисије (ЕЗ) број 1085/2006 од 17.07.2006. о успостављању Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) (Сл. лист број L 210, 31.07.2006, стр. 82).

Процес **програмирања** обухвата припрему Националног стратешког референтног оквира (NSRF) и низа оперативних програма (ОП), укључујући ex-ante оцене и стратешке процене на животну средину. Државе чланице морају организовати широко партнерство ради припреме докумената за програмирање. Оне морају да обезбеде постојање потенцијалних довољно развијених пројеката који ће омогућити пуно финансијско спровођење програма. Државе чланице ће такође морати да спроведу одређене мере информисања и обавештавања јавности у погледу Структурних фондова. Успостављање **система за праћење и оцену** укључује оснивање структура и дефинисање поступака за праћење и оцену у различитим релевантним телима, као и инсталирање свеобухватног и компјутеризованог система за управљање информацијама (MIS) коме ће имати лак приступ и користити га сва надлежна тела.

Државе чланице морају успоставити одређени оквир за **финансијско управљање и контролу**, укључујући ревизију. То укључује одређивање и успостављање свих структура које су захтеване уредбама, као и успостављање система за спровођење са јасно дефинисаним задацима и одговорностима тела која су у то укључена.

ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР

А. Прописи о регионалном развоју

1. Молимо да обезбедите списак свих прописа који се непосредно тичу Кохезионе политике, укључујући и оне који се односе на саобраћај/ТЕН, животну средину, економски развој, конкурентност, социјалне политике, конкуренцију, јавне набавке или буџетске одредбе.

У наставку се налази списак прописа који се непосредно тичу политике регионалног развоја и прописа који су од значаја за политику регионалног развоја а односе се на саобраћај/ТЕН, животну средину, економски развој, конкурентност, социјалне политике, конкуренцију, јавне набавке или буџетске одредбе.

- Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 83/06)
- Уставни Закон за спровођење Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06)
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 129/07)
- Закон о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09)
- Закон о потврђивању европске повеље о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 70/07)
- Закон о главном граду („Службени гласник РС“, бр. 129/07)
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07)
- Закон о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05, 101/07 и 65/08)
- Закон о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 65/08, 36/09 и 73/10)
- Закон о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05 и 101/07)
  - Уредба о управним окрузима („Службени гласник РС“, бр. 15/06)
- Закон о јавним агенцијама („Службени гласник РС“, бр. 18/05 и 81/05)
- Закон о фонду за развој Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10)
- Закон о удружењима („Службени гласник РС“, бр. 51/09)

- Закон о порезу на добит правних лица („Службени гласник РС“, бр. 25/01, 80/02, 80/02, 80/02 др. закон, 43/03, 84/04 и 18/10)
- Уредба о условима и начину привлачења директних инвестиција („Службени гласник РС“, бр. 34/10 и 41/10)
- Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10) и подзаконска акта:
  - Уредба о начину предлагања кандидата за чланове Националног савета за регионални развој („Службени гласник РС“, бр. 46/10),
  - Уредба о утврђивању Методологије за израчунавање степена развијености региона и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 42/10),
  - Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2010. годину („Службени гласник РС“, бр. 51/10),
  - Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09 и 46/10),
  - Уредба о утврђивању услова, критеријума и начина акредитације за обављање послова регионалног развоја и одузимања акредитације пре истека рока на који је издата („Службени гласник РС“, бр. 74/10),
  - Уредба о садржини, начину и поступку вођења регистра мера и подстицаја регионалног развоја („Службени гласник РС“, бр. 93/10) и
  - Правилник о садржини и изгледу јединственог регистра акредитованих регионалних развојних агенција („Службени гласник РС“, бр. 89/10).
- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента претприступне помоћи ИПА („Службени гласник РС“, бр. 124/07)

Транспорт

- Меморандум о разумевању за развој Основне регионалне транспортне мреже Југоисточне Европе који се односи на ТЕН-Т (trans-European Transport Network) потписан 11. јуна 2004. године између Србије и Црне Горе и осталих држава из региона са Европском комисијом

Животна средина

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09)
- Закон о просторном плану Републике Србије од 2010-2020. године („Службени гласник РС“, бр. 88/10)
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04, 36/09)
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09)
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10)
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09)
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 88/10)
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04)
- Закон о потврђивању Конвенције о прекограничним ефектима индустријских удеса („Службени гласник РС“, бр. 42/09)

- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10)
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о потврђивању Амандмана на Анекс Б Кјото протокола уз Оквирну конвенцију УН о промени климе („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10)
- Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о Фонду за заштиту животне средине („Службени гласник РС”, бр. 72/09)
- Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94, 54/96, 101/05, 30/10)

Економски развој и конкурентност

- Закон о привредним коморама („Службени гласник РС“ бр. 65/01 и 36/09)
- Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС“ бр. 125/04)
- Закон о приватним предузетницима ("Сл. Гласник СРС" бр. 54/89 и 9/90 и „Службени гласник РС“ бр. 19/91, 46/91, 31/93,39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/02, 101/05)
- Закон о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“ бр. 55/04, 61/05 и 111/09)
- Закон о задругама („Службени лист СРЈ“ бр. 41/96 и 12/98 и „Службени гласник РС" бр. 101/05 и 34/06)
- Закон о заштити потрошача („Службени гласник РС“ бр. 73/10)
- Закон о трговини („Службени гласник“ бр. 53/10)
- Закон о електронској трговини („Службени гласник РС“ бр. 41/09)
- Закон о оглашавању („Службени гласник РС“ бр. 79/05)
- Закон о општој безбедности производа („Службени гласник РС“ бр. 41/09)
- Закон о иновационој делатности ("Службени гласник РС " бр. 110/05 и 18/10)
- Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник“, бр. 36/09 и 88/10)
- Закон о туризму („Службени гласник РС”, бр. 36/09)
- Закон о агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“ бр. 55/04 и 111/09)
- Закон о концесијама („Службени гласник РС“, број 55/03)

Социјална политика

- Закон о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана („Службени гласник РС“, бр. 36/91, 79/91-др.закон, 33/93-др.закон, 67/93-др.закон, 46/94, 48/94-др.закон, 52/96, 29/01, 84/04,101/05-др.закон и 115/05)
- Закон о финансијској подршци породици с децом („Службени гласник РС”, бр. 16/02, 115/05 и 107/09)

Конкуренија

- Закон о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, бр. 51/09)

- Закон о контроли државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 51/09)

Јавне набавке

- Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 116/08)
- Списак међународних организација чији се поступци јавних набавки могу примењивати уместо одредаба Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС“, бр. 50/09)

Буџетске одредбе

- Закон о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10)
- Меморандум о буџету и економској и фискалној политици за 2011. годину са пројекцијама за 2012. и 2013. годину („Службени гласник РС“, бр. није објављено)
- Закон о буџету Републике Србије за 2011. годину („Службени гласник РС“, бр. 101/10)
- Закон о финансирању локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 62/06)
- Закон о јавном дугу („Службени гласник РС“, бр. 61/05 и 107/09)
- Закон о рачуноводству и ревизији („Службени гласник РС“, бр. 46/06 и 111/09)

2. Молимо да одговорите на следећа питања о вашим прописима који се односе на Кохезиону политику. Ако је одговор потврдан, назначите који закон или одлука Владе се примењује:

а) Да ли су вашим прописима одређени управна јединица или тело надлежно за координацију на националном нивоу? Које тело? Какав је састав тог тела?

У складу са чланом 9. Закона о министарствима, Министарство економије и регионалног развоја обавља послове државне управе који се односе на: регионални развој; анализу расположивих ресурса и потенцијала региона; методологија за мерење степена развијености општина и региона; **координирање и усмеравање активности које подстичу регионални развој**; подстицање равномернијег регионалног развоја и развоја недовољно развијених подручја; изградњу пословне и комуналне инфраструктуре; спровођење концепта индустријског развоја; стварање услова за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из европских фондова, донација и других облика развојне помоћи; планирање, програмирање и предлагање развојних пројеката из области регионалног развоја и пројеката од интереса за Републику Србију; надзор и вредновање развојних пројеката; подстицање међуопштинске, међурегионалне, прекограничне и међународне сарадње; обезбеђивање материјалних и других услова за развој и промоцију региона.

У оквиру Министарства економије и регионалног развоја формиран је Сектор за регионални развој и унапређење предузетништва у коме су образоване две унутрашње јединице: Одељење за политику регионалног развоја и ИПА пројекте и Одељење за политику развоја малих и средњих предузећа и предузетништва. Радам Сектора руководи државни секретар и помоћник министра према Закону којим се уређује положај државних службеника. У Сектору је запослено 18 људи.

Такође, у складу са чланом 26. Закона о регионалном развоју, Национални савет за регионални развој (у даљем тексту: Национални савет) координира радом регионалних развојних савета. Национални савет је образован ради обезбеђивања и унапређивања регионалног развоја у Републици Србији а његови чланови су: министри надлежни за

регионални развој, национални инвестициони план, финансије, животну средину и послове просторног планирања, инфраструктуру, државну управу и локалну самоуправу, рад и социјалну политику и Косово и Метохију који је и представник региона Косово и Метохија и још два представника из региона Косово и Метохија; градоначелник града Београда који је и представник Београдског региона и још два представника из Београдског региона; председник Владе Аутономне покрајине Војводине који је и представник региона Војводина и још два представника из региона Војводина; четири представника из региона Шумадија и западна Србија; три представника из региона Јужна и источна Србија; државни секретар у Министарству задужен за регионални развој; директор Националне агенције за регионални развој; директор Канцеларије за европске интеграције; председник Сталне конференције градова и општина (СКГО) и Национални ИПА координатор (НИПАК).

У складу са чланом 29. Закона о регионалном развоју, Национална агенција за регионални развој координира радом регионалних развојних агенција. Националну агенцију за регионални развој оснива Влада у складу са законом којим се уређују јавне агенције. Национална агенција је организована кроз четири дирекције (дирекција за регионални развој, дирекција за развој привредних друштава и предузетништва, дирекција за управљање инфраструктурним пројектима и дирекција за правне, финансијске и заједничке послове), са центром у Зајечару и канцеларијом у Београду.

б) Да ли су вашим прописима одређени јединица, група или тело надлежни за доношење одлука на националном нивоу? Које тело?

Према члану 2. Закона о Влади, Влада је надлежна за вођење политике Републике Србије у оквиру Устава и закона које усваја Народна скупштина Републике Србије. Чланови 42-45 Закона о Влади дефинишу акте које Влада доноси. Одлуке се доносе на предлог надлежних министарстава. На наведени предлог одлуке прибављају се мишљења од органа државне управе са чијим је делокругом повезано питање на који се акт односи.

С тим у вези, Закон о регионалном развоју (члан 14-18) дефинише развојне документе који се односе на регионални развој и тела која их усвајају. Развојни документи су: Национални план регионалног развоја (у даљем тексту: Национални план), Регионалне развојне стратегије (у даљем тексту: регионалне стратегије), Програми финансирања развоја региона и остала развојна документа из области регионалног развоја (стратегije, програми, планови, акциони планови).

Националним планом се дефинишу основни развојни приоритети регионалног развоја Републике Србије и начини њиховог остваривања. Национални план припрема Министарство, а доноси Народна скупштина Републике Србије на предлог Владе. Национални план се доноси за период од десет година.

Регионалном стратегијом се, у складу са Националним планом, дефинишу основни приоритети развоја региона и начини њиховог остваривања. Регионалне стратегије се доносе за период од пет година. Регионалну стратегију за регионе Шумадија и Западна Србија и Јужна и Источна Србија доноси Влада на предлог Министарства, док Аутономна покрајина Војводина преко својих органа доноси Стратегију регионалног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине (члан 20), а град Београд преко својих органа доноси Стратегију регионалног развоја за територију града Београда (члан 21).

Програми финансирања развоја региона су развојни документи који садрже преглед пројеката за регион и расподелу финансијских средстава за реализацију тих пројеката за сваки регион за буџетску годину. Програме финансирања развоја региона такође

доноси Влада на предлог Министарства у складу са Националним планом и регионалним стратегијама.

ц) Да ли је вашим прописима одређено која јединица или група функционишу као секретаријат који припрема одлуке наведене под б)?

У складу са чланом 12. Закона о државној управи, органи државне управе припремају нацрте закона, друге прописе и опште акте за Владу и предлажу Влади стратегије развоја и друге мере којима се обликује политика Владе. Законом о регионалном развоју (члан 14-18) дефинисано је ко припрема одређени развојни документ. Тако, Национални план регионалног развоја, Регионалне стратегије и Програме финансирања развоја региона припрема Министарство економије и регионалног развоја осим Регионалне стратегије за територију града Београда коју доноси град Београд преко својих органа и Стратегије регионалног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине коју доноси Аутономна покрајина Војводине преко својих органа.

д) Да ли ваши прописи предвиђају друге надлежне управне јединице?

У складу са Законом о регионалном развоју (члан 19.) субјекти регионалног развоја су: Национална агенција за регионални развој, регионалне развојне агенције, Национални савет за регионални развој, регионални развојни савети Влада, Министарство економије и регионалног развоја и министарства надлежна за послове финансија и просторног планирања, Аутономна покрајина Војводина, Главни град, Агенција за привредне регистре, Републичка агенција за просторно планирање, Фонд за развој Републике Србије и јединице локалне самоуправе.

е) Да ли ваши прописи утврђују поступке процеса одлучивања?

Закон о државној управи (члан 13-14.) дефинише да органи државне управе прате и утврђују стање у областима из свога делокруга, проучавају последице утврђеног стања и, зависно од надлежности, или сами предузимају мере или предлажу Влади доношење прописа и предузимање мера на које је овлашћена. Органи државне управе извршавају законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе тако што доносе прописе, решавају у управним стварима, воде евиденције, издају јавне исправе и предузимају управне радње.

Влада је одговорна Народној скупштини за вођење политике Републике Србије, за извршавање закона и других општих аката Народне скупштине, за стање у свим областима из своје надлежности и за рад органа државне управе (члан 7. Закона о Влади).

У складу са члановима 14-18. и 20-21. Закона о регионалном развоју Национални план припрема Министарство, а доноси Народна скупштина на предлог Владе. Регионалне стратегије припрема Министарство, а доноси Влада, осим Регионалне стратегије за територију града Београда коју доноси град Београд преко својих органа и Стратегије регионалног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине коју доноси Аутономна покрајина Војводине преко својих органа. Детаљније, предлог регионалне стратегије припрема Министарство у сарадњи са једном или више надлежних регионалних развојних агенција основаних за одређени регион и јединицама локалне самоуправе које чине регион за који се регионална стратегија доноси.

Програме финансирања развоја региона доноси Влада на предлог Министарства. Ако се програм финансирања развоја региона реализује на територији Аутономне покрајине Војводине, мишљење на тај програм даје и Аутономна покрајина Војводина преко надлежних органа. Ако се програм финансирања развоја региона реализује на територији Главног града, мишљење на тај програм даје и град Београд преко надлежних органа.

Остали развојни документи из области регионалног развоја (стратегије, програми, планови, акциони планови) морају бити усаглашени са Националним планом и регионалном стратегијом. Овлашћени предлагач осталих развојних докумената из области регионалног развоја прибавља мишљење од Министарства и надлежног регионалног развојног савета о усаглашености тих докумената са Националним планом и регионалном стратегијом.

Национални савет за регионални развој даје мишљење на нацрт Националног плана регионалног развоја, на предлог регионалне стратегије и на предлоге програма за финансирање развоја региона у складу са чланом 26. Закона о регионалном развоју, док регионални развојни савети у складу са чланом 33. Закона о регионалном развоју дају мишљење на регионалну стратегију која се доноси за регион за који је основан регионални развојни савет, на програме финансирања развоја региона, за који је основан и на остале развојне документе на регионалном нивоу.

У Закону о регионалном развоју се такође наводи да се развојни документи припремају уз обавезно спроведену јавну расправу и уз обавезу излагања на јавни увид нацрта тих развојних докумената (члан 14). Влада, на предлог Министарства, ближе уређује структуру, методологију израде, начин усклађивања, начин спровођења јавне расправе, као и начин и рокове излагања на јавни увид развојних докумената (члан 14).

ф) Да ли ваши прописи дефинишу управну јединицу (јединице) или тело на националном нивоу надлежне за спровођење/управљање и праћење програма/пројеката? Које? Какав је састав тог/тих тела?

За реализацију и надзор пројеката који су од националног интереса надлежна су одговарајућа ресорна министарства у складу са Законом о министарствима.

У складу са чланом 29. Закона о регионалном развоју Национална агенција за регионални развој прати и спроводи мере и реализује развојне пројекте за унапређење инфраструктуре, развој привредних друштава и предузетништва, обухваћене програмима финансирања регионалног развоја, и планира и предлаже развојне пројекте из области регионалног развоја и пројекте од интереса за Републику Србију и обезбеђује услове за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из европских фондова, донација и других облика развојне помоћи.

У погледу реализације и праћења спровођења програма/пројеката који се финансирају из фондова ЕУ (ИПА) погледати одговор 31.

г) Да ли ваша земља има посебне прописе којим се регулише домаћа регионална политика или је такав закон (и подзаконска акта) у плану? Да ли су ови правни прописи усклађени са тренутним ИПА оквиром и будућим оквиром Кохезионе политике?

У Србији постоји посебан закон који регулише домаћу регионалну политику. Ради се о Закону о регионалном развоју („Службени гласник РС“, бр. 51/09 и 30/10) који је усвојен у Народној скупштини Републике Србије јула 2009. године и измењен маја

2010. године. На основу Закона о регионалном развоју донета су следећа подзаконска акта:

- Уредба о начину предлагања кандидата за чланове Националног савета за регионални развој („Службени гласник РС“, бр. 46/10),
- Уредба о утврђивању Методологије за израчунавање степена развијености региона и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 42/10),
- Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2010. годину („Службени гласник РС“, бр. 51/10),
- Уредба о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“ бр. 109/09 и 46/10),
- Уредба о утврђивању услова, критеријума и начина акредитације за обављање послова регионалног развоја и одузимања акредитације пре истека рока на који је издата („Службени гласник РС“, бр. 74/10),
- Уредба о садржини, начину и поступку вођења регистра мера и подстицаја регионалног развоја („Службени гласник РС“, бр. 93/10) и
- Правилник о садржини и изгледу јединственог регистра акредитованих регионалних развојних агенција („Службени гласник РС“, бр. 89/10).

Чланом 14. Закона о регионалном развоју дефинисано је да ће развојна помоћ Европске уније биће усклађена са стратешким документима и приоритетима дефинисаним чланом 49. Закона који предвиђа да се сви програми и пројекти који се финансирају из средстава предвиђених чланом 48. Закона спроводе у складу са одредбама Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента претприступне помоћи ИПА („Службени гласник РС“, број 124/07), као и документима чије се доношење и усвајање предвиђа наведеним споразумом. Законом о регионалном развоју је такође предвиђено доношење развојних докумената који ће бити усклађени са релевантним документима на ЕУ нивоу.

х) Тамо где је то од значаја, да ли су вашим прописима одређени група која доноси одлуке, савет, јединица или неко друго тело надлежно за одлучивање на под-националном нивоу, тј. на будућем NUTS2 и NUTS3 нивоу? Које?

-Да ли су чланови тог тела дефинисани вашим прописима? Наведите поступак за њихово именовање.

-Да ли је вашим прописима утврђено која јединица или група делују као секретаријат који припрема ове одлуке?

Влада Републике Србије је надлежна за доношење одлуке на под-националном нивоу за регион Шумадија и западна Србија и регион Јужна и источна Србија (погледати одговор 2б), изузев за град Београд и Аутономну покрајину Војводине који су надлежни за доношење одлука преко својих органа.

Тело које припрема одлуке је дефинисано у оквиру питања 2ц, док је тело које припрема одлуке за град Београд и Аутономну покрајину Војводине дефинисано Законом о главном граду и Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине.

У складу са Уредбом о номенклатури територијално статистичких јединица (члан 5.) ниво НСТЈ 3 чине јединице локалне самоуправе у саставу управних округа који су образовани Уредбом о управним окрузима ради вршења послова државне управе изван седишта органа државне управе. У управном округу органи државне управе могу, по сопственој одлуци, да врше један или више следећих послова државне управе: да решавају

у управним стварима у првом степену односно о жалби кад су у првом степену решавали имаоци јавних овлашћења, да врше надзор над радом ималаца јавних овлашћења и да врше инспекцијски надзор. Орган државне управе који одлучи да у управном округу врши један или више послова државне управе образује актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места своју окружну подручну јединицу.

Такође, на под-националном нивоу образују се регионални развојни савети у складу са чланом 31. Закона о регионалном развоју и регионалне развојне агенције у складу са чланом 34. Закона о регионалном развоју. (више о надлежностима ових тела видети у одговору на питање бр. 21).

и) Тамо где је то од значаја, да ли су вашим прописима утврђени управна јединица/јединице или тело на под-националном нивоу (будући NUTS2 и NUTS3 ниво) надлежно за спровођење и праћење програма/пројеката? Које? Да ли је то тело независно од централног нивоa власти или од тела које доноси одлуке? Ако није, на који су начин повезани?

Законом о регионалном развоју предвиђено је да регионалне развојне агенције буду задужене за имплементацију и мониторинг програма/пројеката. Регионална развојна агенција је привредно друштво или удружење основано за обављање послова односно унапређење регионалног развоја, која је акредитована, у складу са Законом о регионалном развоју. Најмање три јединице локалне самоуправе које имају седиште у статистичком региону у којем се оснива или је основана регионална развојна агенција треба да буду оснивачи регионалне развојне агенције, осим за Београдски регион. Законом о регионалном развоју (члан 34.) утврђен је минималан број агенција које морају да буду акредитоване у регионима и то: 1) Регион Војводине, три регионалне развојне агенције; 2) Београдски регион, једна регионална развојна агенција; 3) Регион Шумадије и Западне Србије, четири регионалне развојне агенције; 4) Регион Јужне и Источне Србије, три регионалне развојне агенције; 5) Регион Косово и Метохија, једна регионална развојна агенција.

Уредбом о утврђивању услова, критеријума и начина акредитације за обављање послова регионалног развоја и одузимање акредитације пре истека рока на који је издата („Службени гласник РС“, бр. 74/10) предвиђен су услови, критеријуми и начин акредитације регионалних развојних агенција чијим радом координира Национална агенција за регионални развој.

Спровођење и надзор развојних пројеката, у складу са Законом о локалној самоуправи (члан 20), обављају и јединице локалне самоуправе.

3. Да ли ваши прописи утврђују национални буџет за кохезиону и/или регионалну политику (укључујући и онај за саобраћај/ТЕН, животну средину, економски развој, конкурентност, иновације) и/или за политику тржишта рада? У ком облику и на ком нивоу?

Секторски прописи, наведени у одговору на питање бр. 1, регулишу обавезу финансирања одређене надлежности по нивоима власти (Република, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе), али не и обим средстава који се обезбеђује актом о буџету.

Обим средстава за поједине области обезбеђује се годишњим законом о буџету Републике Србије, односно годишњом одлуком о буџету локалне власти.

4. Да ли ваши прописи утврђују расподелу буџета за кохезиону и/или регионалну политику и/или политику тржишта рада између централног нивоа и других нивоа управе?

Секторски прописи, наведени у одговору на питање бр. 1, регулишу обавезу финансирања одређене надлежности по нивоима власти (Република, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе), али не и обим средстава који се обезбеђује актом о буџету.

V. Усклађеност са политикама Заједнице

5. Која је прилагођавања потребно извршити у вашем законодавном оквиру како би се обезбедило да будуће операције, које ће се финансирати из структурних/кохезионих фондова, буду усклађене са следећим политикама и прописима Уније:

а) Правилима о конкуренцији (државна помоћ);

Основ правног оквира у области контроле државне помоћи представља Закон о контроли државне помоћи, који је усвојен у јулу 2009. године („Службени гласник РС“, бр. 51/09). У циљу имплементације Закона, Влада је марта 2010. године усвојила Уредбу о правилима за доделу државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10) и Уредбу о начину и поступку пријављивања државне помоћи („Службени гласник РС“, бр. 13/10). Ове две уредбе су ступиле на снагу 20. марта 2010. године, чиме је успостављен законодавни оквир који омогућује пуну примену Закона и успостављање система контроле државне помоћи који је у складу са правилима ЕУ у овој области. Средства из претприступних и структурних фондова ће се, у смислу ових прописа, третирати на идентичан начин као и у ЕУ пракси, без изузетака.

б) Правилима о додели јавних уговора/јавне набавке;

Важећи Закон о јавним набавкама („Службени гласник РС“ бр.116/08) је потребно ускладити са Директивом 2004/17/ЕС, којим се регулишу поступци доделе уговора о јавним набавкама добара, услуга и радова и Директивом 2004/18/ЕС којом се регулишу јавне набавке у *utility* сектору, пре свега у погледу поступака за доделу уговора о јавним набавкама, с обзиром да су ту највећа одступања важећег Закона у односу на правила из Директива. Такође, у законодавни оквир је потребно инкорпорисати правила из Директиве 2009/81/ЕС, која се односи на јавне набавке из области одбране и безбедности.

Усклађивање домаће легислативе са правилима ЕУ о јавним набавкама је и један од циљева *Twinning* пројекта „Јачање система јавних набавки у Србији“ чија је реализација започета 3. септембра 2010. године и трајаће до 3. јуна 2012. године. Заједнички (твининг) програм обухвата већи број активности за подршку раду и изградњи капацитета који су повезани са изменом и допуном Закона о јавним набавкама и законских прописа о додели концесија у складу са прописима о јавним набавкама из права ЕУ и са европском добром праксом.

ц) Правилима о додели концесија (и јавно-приватном партнерству);

Неопходно је да се донесе нови правни оквир, који ће бити усклађен са међународним стандардима. С тим у вези, предвиђа се доношења закона о ЈПП, или евентуална измена Закона о концесијама, или доношења новог Закона о концесијама, као и регулисања својине локалних самоуправа. У ту сврху основана је Радна група, коју чине представници Министарства економије и регионалног развоја, Министарства финансија и Министарства животне средине и просторног планирања, која би требала да предочи Влади, која од наведене три законске опције је најбоља.

д) Правилима о заштити и унапређењу животне средине (нарочито стратешког утицаја на животну средину, процена утицаја на животну средину, примена принципа „загађивач плаћа“ и одређивања подручја Натура 2000);

Нису потребна никаква усаглашавања домаћих прописа у вези стратешке процене утицаја на животну средину, процене утицаја на животну средину и интегрисаног спречавања и контроле загађивања животне средине, јер су у потпуности усклађени са одговарајућим прописима Европске уније.

Принцип „загађивач плаћа“ примењује се наплатом следећих накнада:

- накнада за загађивање животне средине
- накнада за производе који после употребе постају посебни токови отпада
- накнада за стављање амбалаже у промет (наплата почиње 2011. год.)
- накнада за загађивање вода

Мрежа Натура 2000 још није основана у Србији. ЕУ финансира твининг пројекат „Јачање административних капацитета за заштићена подручја у Србији – Натура 2000“. Крајњи циљ овог пројекта је успостављање и развој еколошке мреже Натура 2000 у Републици Србији.

е) Правилима о елиминисању неједнакости и подстицању једнакости између мушкараца и жена и борбе против дискриминације на основу полне, расне или етничке припадности, вере или убеђења, инвалидитета, старости или сексуалне оријентације у току различитих фаза спровођења и приступа фондовима као и у подстицању једнакости између мушкараца и жена?

Уставом Републике Србије је утврђено да су пред Уставом и законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације. Забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (члан 21. ст. 1, 2. и 3). Такође, држава јемчи равноправност жена и мушкараца и развија политику једнаких могућности (чл.8).

У националном законодавству ова питања су регулисана: Законом о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, бр. 22/09), Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09), Законом о равноправности полова („Службени гласник РС“, бр. 104/09), Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 33/06), Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 36/09), Законом о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом и Законом о потврђивању Опционог протокола уз Конвенцију о правима особа са инвалидитетом („Службени гласник РС“, бр. 42/09).

Више информација о прилагођавањима законодавног оквира у овој области погледати у делу „Политички критеријуми, II Људска права“ – питања бр 124, 130 и 131 као и поглављу 19 питања 124 и 132.

С. Буџетско планирање и механизми спровођења на националном, под-националном и (будућим NUTS2) и (будућим NUTS3) нивоима

6. Која се прилагођавања морају унети у ваш законодавни оквир како би се омогућило вишегодишње буџетско програмирање са циљем обезбеђивања националног кофинансирања у склопу помоћи Структурних фондова и Кохезионог фонда?

Законом о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010) створени су законски услови за трогодишње планирање буџета. Члан 35. Закона предвиђа обавезу буџетских корисника да у свом буџетском планирању искажу план за буџетску годину и пројекције за наредне две фискалне године. Исто тако, чланови 2. и 46. Закона о буџетском систему предвиђају да се буџет може донети и за период од три фискалне године. Члан 28. поменутог Закона предвиђа и да се у општем делу Закона о буџету исказује преглед очекиваних средстава из развојне помоћи Европске уније, као и процена неопходних финансијских средстава за суфинансирање програма финансираних из средстава развојне помоћи Европске уније. На овај начин су се стекли услови да се и у централизованом систему управљања фондовима ЕУ у Републици Србији у законски оквир уведу и обавезе суфинансирања које настају потписивањем финансијских споразума за појединачне Националне програме у оквиру доступних компоненти ИПА.

У складу са идејом законодавца да се прелаз на вишегодишње финансијско планирање и програмско буџетирање изврши постепено, примерено аналитичким и пројекционим капацитетима буџетских корисника, у Закон о буџету се прецизне финансијске информације о суфинансирању ИПА програма за сада уносе само за прву наредну фискалну годину на коју се Закон о буџету односи. Ресорна министарства, на основу плана јавних набавки и плана плаћања, који се израђују на вишегодишњој основи, планирају одређени износ средстава за суфинансирање на годишњем нивоу за сваку годину. Наиме, сходно члану 27. Закона о јавним набавкама („Службени гласник РС” бр. 116/08) наручилац може да покрене поступак јавне набавке ако је набавка предвиђена у годишњем плану набавки и ако су за ту набавку предвиђена средства у буџету Републике Србије. Ако уговор о јавној набавци траје више година, обавезе које ће доспевати у наредним годинама уговарају се у износима предвиђеним прописима којима се уређује извршење буџета и јавно финансирање за сваку посебну годину. Поред тога, свака домаћа институција која је у складу са Финансијским споразумима задужена за суфинансирање, доставља Министарству финансија процене средстава која ће за ову намену бити потребна и у другој и трећој наредној фискалној години, што Министарство финансија укључује у лимите и средњорочни оквир расхода односних буџетских корисника. На овај начин обавеза суфинансирања је уклопљена је концепт планирања и израде буџета који пролази кроз реформски процес у контексту шире реформе управљања јавним финансијама у Републици Србији.

У перспективи увођења децентрализованог система управљања фондовима ЕУ, Закон о буџетском систему (члан 68.) предвиђа обавезу да Влада на предлог министар финансија усвоји поделу одговорности и начин управљања средствима за суфинансирање развојне помоћи Европске уније као и средствима развојне помоћи Европске уније када су она дата на управљање Републици Србији. Припрема посебног акта који ће третирати наведена питања је у току.

7. Који механизми спровођења постоје, а који се планирају, на националном и, тамо где је то потребно, регионалном и локалном нивоу како би се обезбедило правилно функционисање буџетског система?

Законом о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10) уређено је планирање, припрема, доношење и извршење буџета Републике Србије, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе и припрема и доношење финансијских планова Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Републичког завода за здравствено осигурање и Националне службе за запошљавање (организације за обавезно социјално осигурање); буџетско рачуноводство и извештавање, финансијско управљање, контрола и ревизија корисника јавних средстава и буџета Републике Србије, буџета локалне власти и финансијских планова организација за обавезно социјално осигурање; надлежност и организација Управе за трезор, као органа управе у саставу Министарства финансија и трезора локалне власти; друга питања од значаја за функционисање буџетског система.

За детаљан одговор погледати одговор на питање бр. 11 у делу „Економски критеријуми“

Д. Механизми кофинансирања на националном и под-националном нивоу

8. Које су одредбе предвиђене националним буџетом које омогућавају пренос буџета за национално кофинансирање између програма, фондова и година?

На основу Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10), члан 4, буџетски систем треба да оствари „...алокацијску ефикасност која подразумева могућност успостављања приоритета унутар буџета, распоређивање средстава у складу са приоритетима Владе унутар буџета, као и могућност пребацивања средстава са старих на нове или са мање продуктивних на више продуктивне приоритете.“ Такође, члан 61. Овог Закона предвиђа преусмеравања од 5% до 10% за апропријације из буџета, као и да се преусмеравања апропријација из извора који се не односе на апропријације из прихода из буџета могу вршити без ограничења.

Отварањем посебног буџетског фонда за суфинансирање ЕУ програма (видети одговор Д 9), биће могуће управљати средствима на такав начин да се ова пребацивања, уколико су потребна, могу реализовати.

9. Како ће се обезбедити национално кофинансирање у оквиру помоћи ЕУ (на централном и, тамо где је то од значаја, регионалном или локалном нивоу)? Како ћете предвидети обезбеђивање кофинансирања вишегодишњих програма с обзиром да се државни буџет усваја на годишњем нивоу?

У складу са годишњим Акционим планом за програмирање средстава међународне развојне помоћи Републици Србији и извештавање о међународној помоћи и програмирање ИПА, овлашћени предлагачи пројеката у оквиру прве ИПА компоненте су: ресорна министарства; посебне организације; службе Владе; Народна скупштина; Народна банка Србије, као и независне државне институције (Државна ревизорска институција, Заштитник права грађана и сл.). Сви овлашћени предлагачи пројеката такође су потенцијални титулари и суфинансирања у оквиру одобреног пројекта чији су предлагачи и корисници. Како би се већ у фази припреме пројеката чије се финансирање очекује из ИПА процениле могућности и испуниле обавезе везане за

национално суфинансирање, Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи Канцеларије за европске интеграције, као Секретаријат НИПАК (у даљем тексту: Сектор) у консултацијама са предлагачима настоји да у оквиру пројеката идентификује активности за које се може очекивати национално суфинансиране од стране предлагача. Поред осталог, како се под националим суфинансирањем у складу са финансијским прописима ЕУ и регулативом везаном за ИПА, поред буџетских средстава подразумевају и кредити или донације међународних институција, веома је важно да се у фази припреме пројеката дође и до поузданих информација о могућностима за корићење ових других финансијских извора, ради уклапања у финансијску конструкцију са ИПА средствима. У том смислу, кључна је комуникација и поуздано планирање на линији Сектора који координира читав процес програмирања и предлагача пројеката, који ове информације о компатибилним изворима суфинансирања треба да на одговарајући начин уграде у своје пројектне предлоге. Даљи поступак за прецизно утврђивање обавезе суфинансирања, могућ је тек пошто одговарајући Финансијски споразум са коначним прегледом подржаних пројеката буде потписан.

Неопходно је да се отвори посебан буџетски фонд у сврху одвојеног вођења средстава за национално суфинансирање ЕУ програма. Средства планирана од стране ресорних министарстава на годишњем нивоу би се преносила у овај буџетски фонд са кога би се повлачила потребна средства за плаћање, по захтеву Националног службеника за одобравање. Закон о буџетском систему члан 64. предвиђа отварање буџетских фондова, као посебних евиденционих рачуна у оквиру Консолидованог рачуна трезора, са посебном наменом, како би се поједини расходи Републике Србије водили одвојено. Неутрошена средства са рачуна буџетског фонда преносе се на наредну годину. Овакав механизам обезбедио би правовремено планирање суфинансирања, као и правовремену доступност одговарајућих средстава.

Поред средстава пореклом из националног буџета, затим поменутих кредита или донација, као национално суфинансирање подобна су и средства из буџета институција из Аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе, уколико су ове институције заступљене као корисници у пројектима одобреним за финансирање из ИПА. Исто важи и за финансијске контрибуције организација цивилног друштва, које се у контексту ИПА најчешће јављају као учесници и корисници у грант схемама. Са становишта осигуравања ове врсте националног суфинансирања важно је напоменути да се обвезници суфинансирања (појединачно када год је то могуће, или генерички у другим случајевима) и повезани износи контрибуција одређују у прегледу суфинансираних пројеката који Закључком усваја Влада Републике Србије. Такође, ови подаци предочавају се и у Закону о буџету, премда не на истом нивоу детаља који важи за пројекте за које се суфинансирање обезбеђује из националног буџета. Детаљније о перспективи суфинансирања за вишегодишње програме одговорено је код питања Ц6 и Д8 и Д10.

Још увек није предвиђен систем обезбеђивања суфинансирања на регионалном или локалном нивоу.

Специфично за компоненту II (прекогранична сарадња), национално суфинансирање на централном нивоу је обезбеђено само за приоритет техничке помоћи, на регионалном и локалном нивоу суфинансирање за пројекте је обезбеђено кроз сопствене буџете институција које спроводе пројекте и то у висини од најмање 15% од укупне вредности сваког појединачног пројекта. Правни основ за национално суфинансирање представљају трогодишњи финансијски споразуми за програме прекограничне сарадње са Мађарском, Румунијом, Бугарском и Јадрански програм као и једногодишњи финансијски споразуми за програме прекограничне сарадње са

Хрватском, Босном и Херцеговином и Црном гором и Програм транснационалне сарадње за подручје Европе у транзицији на путу интеграције (Југоисточна Европа).

10. Располагете ли финансијским средствима за будуће кофинансирање програма и пројеката ЕУ (заснованим на реалним економским предвиђањима)? Уколико располагете, молимо наведите их.

За уводне напомене и појашњења видети одговоре под Ц6 и Д9.

Детаљна *инструкција за обезбеђивање износа суфинансирања пројеката који се финансирају из фондова ЕУ*, припрема се на бази потписаних Финансијских споразума, (којима се прецизирају пројекти код којих је неоподно обезбедити национално суфинансирање и износи ових средстава) допуњених Закључцима Владе Републике Србије којима се дефинишу и институције надлежне да обезбеде суфинансирање за поједини пројекат, у складу са одредбама Финансијских споразума.

Тренутно располагамо финансијским средствима за суфинансирање на ИПА компонентама I и II. и то за Националне програме ИПА 2008, 2009 и 2010. Ови подаци детаљно су презентовани и утврђени Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину и Законом о буџету за 2011. годину и то чланом 4. у Посебном делу ових Закона, и припадајућим Образложењима која чине саставни део ових Закона.

У оквиру прве ИПА компоненте за Републику Србију, пројекти који су формулисани током процеса програмирања ИПА 2008, ИПА 2009 и ИПА 2010, разврстани су према приоритетима на три главне области:

- политички захтеви (реформа државне управе и локалне самоуправе, реформа правосуђа и полиције, решавање питања избеглица и интерно расељених лица итд.);
- друштвено економски развој (реформа образовања, развој инфраструктуре, подстицање запошљавања итд.); и
- достизање европских стандарда (усклађивање са правним тековинама ЕУ, припрема и спровођење стратешких докумената итд.).

У оквиру сваке од наведених области подршке било је неопходно обезбедити суфинансирање у износу од 10% од укупне вредности буџета пројеката који се односе на техничку помоћ, односно 25% од укупне вредности буџета пројеката који се односе на инвестиције (инфраструктурни радови и набавка опреме)⁴. Према буџетима пројеката одобрених за финансирање из средстава ИПА фондова за 2008, 2009 и 2010. годину и узимајући у обзир наведене обавезујуће критеријуме, утврђен је списак пројеката које је могуће и потребно суфинансирати.

У том смислу, чланом 4. Закона о буџету за 2010. годину утврђена је обавеза обезбеђивања буџетских средстава за суфинансирање у износу од 10.283.006,4 Евр, односно 976.885.605 динара, и то за Национални програм ИПА 2008, док је чланом 4. Закона о буџету за 2011. годину утврђена обавеза обезбеђивања буџетских средстава за

---

⁴ У складу са Уредом Европске комисије о спровођењу ИПА - Уредба Савета (ЕК) Бр. 718/2007; У складу са изменама и допунама ове уредбе - Уредба Савета (ЕУ) Бр. 80/2010 од 28. јануара 2010. године, проценти су унеколико измењени тако да је утврђено да је у оквиру сваке од наведених области подршке неопходно обезбедити суфинансирање у износу од најмање 10% од укупне вредности буџета који се односи на техничку помоћ, **15%** од укупне вредности буџета који се односи на инвестиције (инфраструктурни радови и набавка опреме), 10% од укупне вредности буџета пројеката који се односе на „грант“ шеме без обзира да ли се активности односе на институционалну изградњу или инвестиције, осим ако другачије није дефинисано у односном годишњем Финансијском споразуму. Ова правила примењиваће се почев од Националног програма за ИПА 2011.

суфинансирање у износу од 16.753.784 EUR, односно 1.842.916.240 динара, за наставак суфинансирања Националног програма за ИПА 2008, и програме ИПА 2009 и 2010.

На другој компоненти ИПА (прекогранична сарадња) суфинансирање приоритета *техничка помоћ* одређује се на основу ИПА алокације додељене Србији. Процент обавезног суфинансирања износи 15% од годишње алокације ИПА за сваку буџетску годину. Такође, правила ЕУ за спровођење програма са државама чланицама ЕУ ("Уредба Европске комисије бр 718/2007 од 12. јуна 2007. године о спровођењу Уредбе Савета бр. 1085/2006 којом се успоставља Инструмент за претприступну помоћ (ИПА)", Секција 2, чланови од 101-138), захтевају да држава из буџета предфинансира активности техничке помоћи а да се након остварених трошкова рачуни сертификую, шаљу у Европску комисију која их верификује и врши повраћај потрошених средстава. Динамику повраћаја средства није могуће предвидети, али се и средства претфинансирања резервишу у оквиру националног буџета.

У том смислу, чланом 4. Закона о буџету за 2010. годину утврђена је обавеза обезбеђивања буџетских средстава за суфинансирање и претфинансирање у износу од 773.435,3 Евр, односно 73.476.353 динара, док је чланом 4. Закона о буџету за 2011. годину утврђена обавеза обезбеђивања буџетских средстава за суфинансирање и претфинансирање у износу од у износу од 445.182,36 евра, односно 48.970.060 динара.

11. Који су то регионални и локални, економски и социјални или други партнери од којих се очекује национално кофинансирање? Како ће се обезбедити то национално кофинансирање?

На основу одредаба Закона о потврђивању оквирног споразума између Владе РС и Комисије ЕЗ о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ ЕЗ РС у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА („Службени гласник РС“ бр. 124/2007, од 26.12.2007. године) и одговарајућим финансијским споразумом сви предлагачи пројеката су у обавези да обезбеде одговарајуће суфинансирање пројеката.

Видети и одговор на питање Д9.

12. Како се финансирају под-националне власти (укључујући и регионалне власти и општине)? Да ли оне поседују сопствена средства кроз локалне порезе или из других извора? Уживају ли извесну аутономију у позајмљивању средстава (постоје ли нека ограничења)? Који део њихових буџета долази из властитих фискалних извора, а који се преноси из државног буџета?

У члану 25. Закона о буџетском систему наведени су јавни приходи и примања који припадају буџету јединице локалне самоуправе (општина и град) за финансирање њихових надлежности утврђених Уставом и законом.

Посебним законом, Законом о финансирању локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 62/06), детаљно је уређено обезбеђивање средстава јединицама локалне самоуправе за обављање њихових изворних и поверених послова. Наиме, према члану 5. Закона о финансирању локалне самоуправе, средства буџета јединице локалне самоуправе обезбеђују се из изворних и уступљених прихода, трансфера, примања по основу задуживања и других прихода и примања утврђених законом.

А. Законом о финансирању локалне самоуправе прецизно су утврђени методологија и критеријуми за утврђивање укупне висине ненаменских трансфера и њихова расподела по појединим јединицама локалне самоуправе. Укупна висина ненаменског трансфера износи 1,7% од оствареног бруто домаћег производа према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике (члан 37.

став 1. Закона). Према члану 47. Закона, преглед ненаменског трансфера по свакој општини и граду припрема Министарство финансија (Сектор буџета) у сарадњи са Комисијом за финансирање локалне самоуправе и представља саставни део ревидираног меморандума.

У члану 37. став 2. Закона о финансирању локалне самоуправе уређено је да се обрачун ненаменског трансфера врши на бази процене прихода буџета општина и градова, и то према следећој методологији:

- основицу за утврђивање висине прихода у години за коју се врши процена, чине остварени приходи буџета у последњој години за коју постоје подаци;
- Законом о финансирању локалне самоуправе је уређено да се користи јединствена методологија за све јединице локалне самоуправе, тако што се на тако утврђену основицу, примењују параметри утврђени Меморандумом Владе Републике Србије (номинални раст БДП, инфлација...). Законом нису предвиђени изузеци од описане методологије.

У оквиру ненаменског трансфера, Законом је дефинисано више врста трансфера, као и методологија и критеријуми за утврђивање њихове висине и расподеле по појединим јединицама локалне самоуправе, и то:

1. Трансфер за уједначавање – припада само оним општинама код којих је висина уступљених пореза по становнику испод 90% од просека општина у Србији.

2. Компензациони трансфер – чини део ненаменског трансфера којим се надомештају губици прихода (уступљених пореза) настали по основу промене пореских прописа.

3. Транзициони трансфер – додељује се оним јединицама локалне самоуправе, код којих је дошло до смањења прихода по основу измењене методологије утврђивања трансфера.

4. Општи трансфер – додељује се свим јединицама локалне самоуправе и то према јединственој методологији и законом утврђеним критеријумима, тако да свакој општини, односно граду припада исти износ општег трансфера по становнику, јединици површине, одељењу у основном и средњем образовању, по детету обухваћеном непосредном дечијом заштитом, по објекту у основном и средњем образовању и дечијој заштити.

Међутим, у 2009, 2010. и за 2011. годину, у складу са неопходним смањењем јавних расхода које је спроведено ради ублажавања последица светске економске кризе и рецесије, ненаменски трансфер из буџета Републике значајно је смањен.

Б. Изворни приходи буџета јединица локалне самоуправе:

1) порез на имовину, осим пореза на пренос апсолутних права и пореза на наслеђе и поклон;

2) локалне административне таксе;

3) локалне комуналне таксе;

4) боравишна такса;

5) накнада за коришћење грађевинског земљишта;

6) накнада за уређивање грађевинског земљишта;

7) накнада за заштиту и унапређивање животне средине;

8) приходи од концесионе накнаде за обављање комуналних делатности и приходи од других концесионих послова, које јединица локалне самоуправе закључи у складу са законом;

9) новчане казне изречене у прекршајном поступку за прекршаје прописане актом скупштине јединице локалне самоуправе, као и одузета имовинска корист у том поступку;

10) приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној

својини које користи јединица локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета;

11) приходи од продаје покретних ствари које користи јединица локалне самоуправе и индиректни корисници њеног буџета;

12) приходи које својом делатношћу остваре органи и организације јединице локалне самоуправе;

13) приходи од камата на средства буџета јединице локалне самоуправе;

14) приходи по основу донација јединице локалне самоуправе;

15) приходи по основу самодоприноса;

16) други приходи утврђени законом.

В. Уступљени приходи (порези и накнаде)

- јединици локалне самоуправе припадају следећи порези остварени на њеној територији:

1) порез на доходак грађана, и то на приходе од:

(1) пољопривреде и шумарства,

(2) самосталне делатности,

(3) непокретности,

(4) давања у закуп покретних ствари,

(5) осигурања лица,

(6) 40% од пореза на зараде који се плаћа према пребивалишту запосленог;

(7) остали приходи у складу са законом;

2) порез на наслеђе и поклон;

3) порез на пренос апсолутних права.

- Република уступа јединици локалне самоуправе приходе од накнада остварених на територији јединице локалне самоуправе, у складу са законом, и то:

1) годишња накнада за моторна возила, тракторе и прикључна возила (100%);

2) накнада за загађивање животне средине (60% припада ЈЛС);

3) накнада за коришћење минералних сировина (50% припада ЈЛС);

4) накнада за промену намене пољопривредног земљишта (40% припада ЈЛС);

5) друге накнаде у складу са законом.

Више о систему финансирања локалне самоуправе укључујући структуру прихода и расхода односно задужевање локалне самоуправе погледати у одговору на питање 31 у оквиру дела „Политички критеријум“.

13. Који механизми су предвиђени за разматрање и привлачење приватног кофинансирања? Постоји ли правни оквир за јавно-приватно партнерство (ЈПП) или концесије?

Потребна је, као што је наведено у одговору (5ц), нова законска регулатива, посебно узевши у обзир недостатак пројеката и инвестиција у области ЈПП. Постојећи Закон о концесијама („Службени гласник РС“, бр. 55/03) садржи елементе ЈПП и предвиђа развој локалне инфраструктуре, али је примена закона показала да није било успешних концесија и правих пројеката ЈПП.

Поред наведеног, у наредном периоду предвиђа се покретање усвајања стратегије реструктурирања локалних јавно-комуналних предузећа (ЈКП), чији су оснивачи органи локалне самоуправе. Циљ Владе Републике Србије и осталих надлежних институција је да се примени оптималан модел трансформације предузећа јавно-комуналних делатности, како би се сачувао јавни интерес и истовремено обезбедило њихово ефикасно пословање, у складу са стандардима земаља ЕУ.

Везано за напред наведено, сходно закључку Владе Републике Србије од 6. новембра 2008. године, којим је опредељено да се изврши анализа стања локалних комуналних предузећа и предложи стратегија њиховог реструктурирања, Министарство економије и регионалног развоја је формирало Радна групу за ЈКП, састављену од представника Министарства економије и регионалног развоја, кабинета председника Владе, осталих ресорних министарстава, Агенције за приватизацију и Сталне конференције градова и општина.

До сада је урађен први драфт стратегије, у чијој су изради учествовали и представници Светске банке, „Програма подршке развоју инфраструктуре локалне самоуправе“, Европске банке за обнову и развој (EBRD), USAID-ов „MEGA“ пројекат и Немачке развојне банка (KfW). Очекује се да се у току 2011. године усвоји наведена стратегија.

Предвиђа се да ће стратегијом која треба да доведе до ефикасног и ефективног рада ових предузећа (око 600 ЈКП), бити опредељени различити модели, као што је нпр. ЈПП концепт (јавно приватно партнерство, тј. концепт који подразумева интеракцију приватног и јавног сектора), концесије и слично, у складу са позитивним искуствима из европске праксе.

Е. Посебне правне одредбе финансијске контроле

14. Који правни оквир се тиче финансијске контроле и ревизије? Да ли су сви јавни органи, на националном или под-националном нивоу, обавезни да успоставе финансијску контролу и независне структуре интерне ревизије?

Правни оквир за успостављање интерне ревизије утврђен је Законом о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 54/09, 73/10, 101/10) и Правилником о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање интерне ревизије у јавном сектору („Службени гласник РС“, бр. 82/07).

Интерна ревизија успоставља се код директних корисника буџетских средстава, организација обавезног социјалног осигурања и јавних предузећа основаних од стране Републике Србије, односно аутономне покрајине, општине, града и града Београда, правних лица основаних од стране тих јавних предузећа, односно правних лица над којима Република Србија, односно локална власт има директну, односно индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, као и над другим правним лицима у којима јавна средства чине више од 50% укупних прихода.

Интерна ревизија не мора се успоставити код директних корисника средстава буџета Републике Србије који у својој надлежности немају индиректне кориснике средстава буџета, а имају мање од 200 запослених. Независно од наведеног, према члану 3. став 3. Правилника интерна ревизија успоставља се код: Министарства спољних послова; Министарства одбране; Министарства унутрашњих послова; Министарства финансија; Министарства правде; Министарства за државну управу и локалну самоуправу; Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде; Министарства економије и регионалног развоја; Министарства за инфраструктуру; Министарства трговине и услуга; Министарства рада и социјалне политике; Министарства науке; Министарства просвете; Министарства заштите животне средине и просторног планирања; Министарства омладине и спорта; Министарства културе и Безбедоносно информативне агенције.

15. Постоје ли правни захтеви у вези са раздвајањем одговорности, посебно између функција плаћања и одобравања?

Законом о буџетском систему, у члану 72. утврђено је да се функције наредбодавца и рачунопологача не могу поклапати. Наредбодавац је функционер, односно руководилац корисника буџетских средстава, односно лице које је одговорно за управљање средствима, преузимање обавеза, издавање налога за плаћање, који се извршавају из средстава органа, као и за издавање налога за уплату средстава која припадају буџету.

Рачунопологач је лице које је према општем или појединачном акту органа одговорно за законитост, исправност и састављање исправа о пословној промени и другим пословним догађајима који се односе на коришћење средстава органа, односно буџетских апропријација, као и за законитост и исправност састављања исправа о пословној промени и другим пословним догађајима у вези са коришћењем средстава и друге имовине.

Такође Уредбом о буџетском рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 125/03 и 12/06) у члану 16. став 10. Утврђено је да се функције лица која су одговорна за законитост, исправност и састављање рачуноводствене исправе не могу поклапати.

F. Територијална организација

16. Молимо вас да укратко објасните оно што је значајно за територијалну организацију ваше земље. Постоји ли деконцентрација министарских / међуресорских структура?

Територија територијалних јединица и друга питања од значаја за територијалну организацију Републике Србије уређују се Законом о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, број 129/07). Законом је прописано да територијалну организацију Републике Србије чине општине, градови и град Београд као територијалне јединице и аутономне покрајине као облик територијалне аутономије.

Територија Републике Србије, сагласно овом Закону, обухвата 150 општина, 23 града и град Београд као посебну територијалну јединицу, односно, укупно 174 јединице локалне самоуправе.

Деконцентрација министарских/међуминистарских структура извршена је Уредбом о управним окрузима („Службени гласник РС“, број 15/06) којом се образују управни окрузи и одређују њихови називи, подручја и седишта и којом се уређују услови под којима министарства, посебне организације и органи управе у саставу министарства могу да образују подручне јединице за два управна округа или више њих, за општину или више њих, односно за град или за аутономну покрајину. Деконцентрација послова државне управе извршена је тако што је органу државне управе допуштено да у управном округу решава у управним стварима у првом степену, да решава о жалби кад су у првом степену решавали имаоци јавних овлашћења, да врши надзор над радом ималаца јавних овлашћења и да врши инспекцијски надзор.

Управни округ има начелника управног округа који:

- 1) усклађује рад окружних подручних јединица органа државне управе;
- 2) прати примену директива и инструкција које су издате окружним подручним јединицама органа државне управе;
- 3) прати остваривање планова рада окружних подручних јединица органа државне управе и стара се о условима за њихов рад;

4) прати рад запослених у окружним подручним јединицама органа државне управе и предлаже руководиоцу државног органа покретање дисциплинског поступка против њих;

5) сарађује с подручним јединицама органа државне управе које врше послове државне управе на подручју управног округа а образоване су за подручје шире или уже од подручја управног округа;

6) сарађује са општинама и градовима ради побољшања рада окружних подручних јединица органа државне управе и подручних јединица органа државне управе које врше послове државне управе на подручју управног округа а образоване су за подручје шире или уже од подручја управног округа.

Начелник управног округа за свој рад одговара министру за државну управу и локалну самоуправу и Влади.

17. Шта је значајно за територијалну организацију/поделу ваше земље и какви су вам планови за увођење привремене класификације NUTS?

У Републици Србији је 2007. године донет Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, 129/07) којим је одређена територија територијалних јединица и уређена друга питања од значаја за територијалну организацију Републике Србије коју чине општине, градови и град Београд као територијалне јединице и аутономне покрајине као облик територијалне аутономије.

Усвајањем Закона о регионалном развоју створена је основа за статистичку регионализацију. Члан 4. овог Закона ближе дефинише регионе као статистичке функционалне територијалне целине, који се успостављају за потребе планирања и спровођења политике регионалног развоја у складу са номенклатуром статистичких територијалних јединица на нивоу 2, региони не постају административне територијалне јединице и не добијају правни субјективитет.

Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, број 109/09 и 46/10) прецизније су дефинисани НСТЈ 2 региони тј. утврђене границе. Поред НСТЈ 2 нивоа Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица утврђена су и остала два нивоа статистичких функционалних територијалних јединица НСТЈ 1 и НСТЈ 3.

Тренутно, у Србији постоји 2 НСТЈ 1, 5 НСТЈ 2 и 30 НСТЈ 3 територијалне јединице.

18. Да ли намерава да успоставите статистичку поделу NUTS 1 нивоа ваше територије у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 1059/2003⁵

Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица („Службени гласник РС“, бр. 109/09 и 46/10) дефинисани су и, успостављени НСТЈ 1 региони: Србија - север (чине га регион Војводине и Београдски регион) и Србија – југ (у чији састав улазе Регион Шумадије и Западне Србије, Регион Јужне и Источне Србије и Регион Косово и Метохија).

---

⁵ Директива (ЕЗ) 1059/2003 Европског парламента и Савета од 26. маја 2003. године о успостављању опште класификације територијалних јединица у статистичке сврхе (NUTS) (Сл. лист Л154, 21.06.2003, стр. 1)

19. Које врсте и колико региона постоји у постојећој регионалној подели које одговарају будућем нивоу NUTS 2? Да ли су они дефинисани политички, административно или на неки други начин?

Законом о регионалном развоју и Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица дефинисано је 5 статистичких региона који одговарају НТСЈ 2 нивоу. То су:

- 1) Регион Војводине;
- 2) Београдски регион;
- 3) Регион Шумадије и Западне Србије;
- 4) Регион Јужне и Источне Србије;
- 5) Регион Косово и Метохија.

Они су дефинисани у Закону о регионалном развоју као статистичке функционалне територијалне целине, које се састоје од једне или више области, успостављене за потребе планирања и спровођења политике регионалног развоја, у складу са номенклатуром статистичких територијалних јединица на нивоу 2, не постају административне територијалне јединице и не добијају правни субјективитет.

Треба међутим напоменути да се територија региона Војводина и Косово и Метохија поклапа са територијом аутономних покрајина које представљају политичко-административне јединице. Такође Београдски регион територијално се поклапа са територијом главног града те у том смислу статус Града Београда је ближе дефинисан Законом о главном граду („Службени гласник РС“, 129/07).

20. Које врсте и колико региона постоји у постојећој регионалној подели које одговарају будућем нивоу NUTS 3? Да ли су они дефинисани политички, административно или на неки други начин?

Уредбом о номенклатури статистичких територијалних јединица дефинисано је 30 статистичких територијалних јединица које одговарају НТСЈ 3 нивоу. Ради се о Београдској области и областима које се поклапају са територијом 29 административних – управних округа.

Београдска област је уједно и територија Града Београда чија је улога дефинисана Законом о главном граду, док су управни окрузи ближе дефинисани Законом о државној управи и Уредбом о управним окрузима („Службени гласник РС“, 15/06).

21. Ако је од значаја, да ли на регионалном нивоу тренутно постоје тела за регионални развој (посебно на нивоу NUTS 2)? Ако је одговор позитиван, који је њихов правни статус, како се финансирају, какве су им надлежности и улога?

На основу Закона о регионалном развоју субјекти регионалног развоја на субнационалном нивоу су:

- 1) Аутономна покрајина Војводина;
- 2) Главни град;
- 3) јединице локалне самоуправе;
- 4) регионални развојни савети;
- 5) регионалне развојне агенције.

Аутономна покрајина Војводина која има правни субјективитет и преко својих органа доноси Стратегију регионалног развоја за територију Аутономне покрајине Војводине (Регион Војводине), у складу са Националним планом за регионални развој

(у даљем тексту: Национални план) и обавља друге послове у области регионалног развоја у складу са Законом о регионалном развоју. Аутономна покрајина Војводина финансира се изворним приходима чију стопу самостално утврђује Скупштина АП Војводине и допунским трансфером из буџета Републике. АП Војводине своје приходе стиче наплатом пореза, такса и других накнада; приходима од имовине чији је титулар; учешћем у приходима јавних предузећа и установа; јавним зајмовима; комерцијалним зајмовима и кредитима; трансфером буџетских средстава; примањем донација и других давања без накнаде; из других извора.

Град Београд, као главни град Републике Србије има правни субјективитет, а преко својих органа доноси Стратегију регионалног развоја за територију града Београда (Београдски регион), у складу са Националним планом и обавља друге послове у области регионалног развоја. Град Београд се финансира из изворних и уступљених прихода, трансфера, примања по основу задуживања и других прихода и примања.

Ради обезбеђивања и унапређивања развоја региона Влада оснива Регионални развојни савет за сваки регион. Чланови регионалног развојног савета су представници јединица локалних самоуправа које чине регион, као и представници градских општина, представници јавног и цивилног сектора, као и других институција и организација са територије тих јединица локалне самоуправе, као и представник Владе. Члан регионалног развојног савета за Регион Војводине је и представник Аутономне покрајине Војводине, а регионалног савета за Београдски регион и представник града Београда.

Законом о регионалном развоју није предвиђено финансирање рада регионалних развојних савета. Регионални развојни савет обавља следеће послове:

- 1) јавно промовише циљеве регионалног развоја и подстиче њихову реализацију на територији региона;
- 2) даје мишљење на регионалну стратегију која се доноси за регион за који је основан регионални развојни савет;
- 3) даје мишљење на програм финансирања развоја региона, за који је основан, који се финансира из средстава буџета Републике Србије;
- 4) даје мишљења и предлоге на остале развојне документе на регионалном нивоу;
- 5) формира радне групе на нивоу региона за одређена питања од значаја за регион;
- 6) доноси Пословник о свом раду;
- 7) подноси Влади и Националном савету једном годишње извештај о свом раду;
- 8) обавља и друге послове.

Акредитована регионална развојна агенција је привредно друштво или удружење основано за обављање послова односно унапређење регионалног развоја. Средства за рад, реализацију развојних пројеката и обављање послова регионалне развојне агенције обезбеђују се из:

- 1) прихода које оствари обављањем послова;
- 2) буџета јединица локалне самоуправе које су оснивачи регионалне развојне агенције,
- 3) донација, спонзорстава, развојне помоћи домаћих и страних правних и физичких лица,
- 4) других извора.

Регионална развојна агенција обавља следеће послове:

- 1) учествује у припреми и спровођењу развојних докумената и прати њихову реализацију на нивоу региона и јединица локалне самоуправе;

2) сарађује са аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе у припреми и примени локалних развојних планова;

3) представља интерес региона у односима са Националном агенцијом за регионални развој и регионалном агенцијом и у оквиру своје надлежности учествује у реализацији усвојених развојних докумената;

4) припрема и спроводи програме стручног усавршавања за потребе развоја привредних друштава и предузетништва, развоја инфраструктуре и развоја институција и организација и за унапређење капацитета јединица локалних самоуправа;

5) прати и спроводи мере и реализује развојне пројекте за које је овлашћена;

6) обавља послове међународне, прекограничне и међуопштинске сарадње из своје надлежности;

7) води информациони систем од значаја за регион и област;

8) обавља и друге послове у складу са оснивачким актом.

22. На којем се будућем нивоу NUTS-а бирају представници?

а) Да ли они играју улогу у постојећим структурама локалног/регионалног развоја?

б) У ком облику?

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06) у члану 97 дефинише надлежности Републике Србије, а у делу који се односи на територијално уређење (члан 176.) гарантује право на покрајинску аутономију и локалну самоуправу, које грађани остварују непосредно или преко својих слободно изабраних представника. Разграничење надлежности извршено је у члану 177. Устава који предвиђа да су јединице локалне самоуправе надлежне у питањима која се, на сврсисходан начин, могу остваривати унутар јединице локалне самоуправе, а аутономне покрајине у питањима која се, на сврсисходан начин, могу остваривати унутар аутономне покрајине, у којима није надлежна Република Србија. Која су питања од републичког, покрајинског и локалног значаја одређује се законом.

Дакле, представници се бирају на националном, (републичком) нивоу, на нивоу аутономних покрајина и на нивоу јединица локалне самоуправе.

Позитивноправним прописима који уређују ову материју није извршена НУТС категоризација територијалних јединица по наведеним нивоима власти. У Републици Србији изабрани представници постоје само на нивоу 3 статистичка НУТС 2 региона. Регион Војводина и регион града Београда су и пре статистичке регионализације постојали као традиционалне целине и на њиховим нивоима постоје непосредно биране власти. Регион Косова и Метохије је такође традиционална административна јединица али се због специфичности проблема који тамо постоје (Резолуција Савета безбедности Уједињених нација 1244) није у Закону експлицитно наведен као субјекат регионалног развоја. Два статистичка региона на територији централне Србије (регион Западна Србија и Шумадија и регион Источна и јужна Србија) нису постојали пре доношења Закона о регионалном развоју. Ова два региона служе само за статистичке сврхе и вођење политике регионалног развоја. На њиховом нивоу не постоје регионалне власти односно власти које грађани бирају непосредно на изборима

23. Имају ли управе/општине на под-националном нивоу улогу у:

а) Припреми локалних развојних стратегија и програма;

б) Спровођењу развојних стратегија и програма;

Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07) у члану 20. одређује које су надлежности општина где се, између осталог, наводи да општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом: доноси програме развоја, доноси програме и спроводи пројекте локалног економског развоја и стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у јединици локалне самоуправе, стара се о заштити животне средине, доноси програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђује посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине као и да обавља и друге послове од непосредног интереса за грађане, у складу с Уставом, законом и статутом. Члан 24, истог закона прописује да град врши надлежности општине, као и друге надлежности и послове државне управе, који су му законом поверени.

Такође, Статут Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, бр. 17/209), у члану 29 предвиђа да је АП Војводина, између осталог, надлежна за доношење планских докумената у следећим областима:

1. Просторно планирање

- доноси регионални просторни план, просторни план посебне намене и просторни план мреже инфраструктуре и мреже подручја или објеката с посебним функцијама за подручја на територији АП Војводине и уређује урбанистичко, просторно и развојно планирање у оквиру мера економске политике Републике Србије.

2. Регионални развој

- доноси стратешке и друге документе у вези с регионалним развојем, а у складу са стратегијом регионалног развоја Републике Србије;

3. Пољопривреда, рурални развој, водопривреда, шумарство, лов и риболов

- доноси, спроводи и надзире мере аграрне политике и мере руралног развоја у складу са стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије;

4. Заштита животне средине

- доноси план и програм управљања природним ресурсима и добрима у складу са стратешким документима;

- доноси програм заштите животне средине у складу с националним програмом;

5. Индустија и занатство

- доноси план и програм равномерног привредног развоја АП Војводине, у складу с планом развоја Републике Србије.

ц) Покретању и избору пројеката у контексту владиних програма и програма финансираних из донација;

Јединице локалне самоуправе (у наставку ЈЛС) имају могућност да иницирају пројекте за чију реализацију средства, делом или у пуном износу (у виду кредита или бесповратне помоћи), могу бити обезбеђена или из буџета Републике Србије или из донација Европске уније и других билатералних донаторских организација. ЈЛС су самосталне у приоритизацији и одабиру пројеката који ће бити реализовани, при чему је неопходно да процес припреме и спровођења одабраних пројеката буде у потпуности усклађен са процедурама које се примењују од стране субјеката који обезбеђују средства за реализацију пројеката. Основ за одабир пројеката које ЈЛС желе да иницирају су стратешки документи самих ЈЛС, као и релеватни национални стратешки документи.

Средства из буџета Републике Србије за финансирање пројеката ЈЛС су доступна преко различитих националних фондова, од којих је по обиму расположивих средстава у претходном периоду највећи био фонд Националног инвестиционог плана. ЈЛС према

врсти и сврси својих пројеката, у складу са установљеним процедурама, за обезбеђење потребних средстава за реализацију пројеката се обраћају државној институцији која је задужена за управљање одговарајућим фондом (између осталих, фонд за развој, фонд за заштиту животне средине, фонд од дела средстава од игара на срећу и сл.).

У случају средстава из донација ЕУ или билатералних донаторских организација, које се ЈЛС најчешће стављају на располагање кроз тзв. шеме бесповратних средстава (grant-scheme) којима се управља кроз веће програме или пројекте, ЈЛС припремају, предлажу и спроводе пројекте у складу са процедурама за управљање шемама бесповратних средстава које заједнички утврђују задужена национална институција и донаторска организација. У претходном периоду реализовано је неколико шема бесповратних средстава у оквиру којих је велики број ЈЛС добио подршку за реализацију својих пројеката. Ове шеме су реализоване, између осталог, кроз низ пројеката који су били саставни део вишегодишњег Програма подршке општинама, који је реализован из донације Европске уније кроз програм CARDS и IPA, као и кроз Програме прекограничне сарадње.

Јединице локалне самоуправе учествују у процесу утврђивања приоритених потреба у различитим областима које се тичу развоја локалне самоуправе кроз учешће у истраживањима, анализама и консултацијама организованим за потребе припреме релеватних стратешких и других документа на националном нивоу.

д) Управљању пројектима/програмима и/или праћењу истих;

Јединице локалне самоуправе (у наставку ЈЛС), директно или индиректно, имају могућност да учествују у управљању и праћењу спровођења пројеката за чију реализацију средства, делом или у пуном износу (у виду кредита или бесповратне помоћи), могу бити обезбеђена или из буџета Републике Србије или из донација Европске уније и других билатералних донаторских организација.

Код сопствених пројеката ЈЛС најчешће потпуно самостално управљају њиховим спровођењем, у складу са одговарајућим процедурама (националним или процедурама донаторских организација, односно организација које посредују у донацији) и уз поштовање релеватних закона и других прописа. Индиректно ЈЛС учествују у управљању пројектима на националном нивоу кроз учешће у управљачким и оперативним структурама за спровођење пројеката. То се пре свега односи на учешће појединих ЈЛС у раду надзорних одбора пројеката који се баве питањима локалног развоја, као и у раду различитих стручних група које се организују у оквиру пројеката због спровођења специфичних пројектних активности.

Такође, ЈЛС као коначни корисници подршке у оквиру пројеката који се баве питањима локалног развоја, укључене су у евалуацију резултата ових пројеката.

е) Спровођењу националних политика запошљавања и њиховог прилагођавања локалним потребама;

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС”, број 36/09) омогућава израду локалних акционих планова запошљавања, као и суфинасирање програма и мера предвиђених локалним акционим плановима запошљавања, средствима из буџета Републике Србије. То омогућава децентрализацију политике запошљавања и доношење одлука у вези запошљавања и интервенција на локалном тржишту рада, на нивоу који је што ближи самим грађанима. Део одговора на ово питање садржан је и у одговору на питање 29.

ф) Спровођењу политика социјалне инклузије и њиховог прилагођавања локалним потребама?

У области социјалне заштите локалне самоуправе су укључене и у политике смањења сиромаштва и социјалне инклузије организујући услуге приоритетно за друштвено маргинализоване групе (сиромашне породице са децом, децу и младе са проблемима у понашању, особе са инвалидитетом, стара лица, избегла и расељена лица). Такође, локалне самоуправе, у складу са буџетским могућностима, и различитим новчаним накнадама подржавају групе с ризиком социјалне искључености (субвенције за комуналне рачуне, једнократне новчане помоћи, регресирани цене боравка у вртићима, бесплатне оброке и сл.).

Локална самоуправа је важан чинилац имплементације социјалних политика на локалном нивоу. Према закону, једнице локалне самоуправе (ЈЛС) су одговорне за обезбеђивање социјалне помоћи (социјалних додатака и социјалних услуга) својим грађанима, у складу са идентификованим локалним потребама. Социјална давања која обезбеђују ЈЛС из својих сопствених извора, у новцу или у виду неновчаних средстава⁶, допуњавају финансијску помоћ коју пружа држава на националном нивоу. Према постојећим правилима, ЈЛС такође финансирају и управљају пружањем социјалних услуга друштву⁷ и, уколико је потребно, могу да обезбеде и додатне услуге изван тих прописаних законом и испањују додатке за плаћање комуналних услуга материјално угроженим домаћинствима.

Већина ЈЛС је успоставила и Савете за социјалну политику⁸ који ће давати препоруке у вези састављања, примене и праћења социјалних стратегија на локалном нивоу. Локални Савети за социјалну политику састављени су од представника из ЈЛС и свих важних организација и институција са поља образовања, здравства, запошљавања, полиције, невладиних организација, медија, локалних компанија и корисника услуга.

Министарство рада и социјалне политике, уз значајну подршку међународних донатора, подржава ЈЛС како би оне што боље испуниле своје дужности везане за пружање социјалних услуга. Као резултат тога, преко 120 ЈЛС је развило стратегије и планове како би испуниле потребе локалних угрожених група.

Током последњих неколико година, Министарство за рад и социјалну политику подржавало је развој тржишта установа које се баве пружањем социјалних услуга, а које су из невладиног и приватног сектора, кроз свој Фонд за друштвене иновације (ФДИ). Заједно са финансијском помоћи, овај фонд обезбеђује и техничку помоћ, тренинг и подршку у имплементацији, праћењу и процени локалних социјалних услуга.

Социјална инклузија на локалном нивоу наставља да бива подржавана кроз ИПА фондове, са неколико пројеката који имају шеме финансијске помоћи усмерене ка ЈЛС, на пример ИПА 2008 – Охрабривање социјалне инклузије јачањем институција које обезбеђују услуге социјалне заштите деце и ИПА 2009 – Подршка приступу правима, запошљавању и повећању животног стандарда избеглица и интерно расељених лица у Републици Србији.

24. Које су надлежности поверене под-националним властима (саобраћај, животна средина, просвета и обука, економски развој)?

⁶ Такве су једнократне финансијске помоћи, одећа и потрештине за кориснике смештене у институцијама резиденцијалног типа или у друге породице, као и плаћање вртића за децу из материјално угрожених породица

⁷ Према важећем закону, то су помоћ и брига у кући, дневни центри, прихватилишта и сигурне куће

⁸ Савети за социјалну политику установљени су као скупштинска тела или као консултативна тела председника општине

Правни оквир за поверавање надлежности утврђен је Уставом Републике Србије („Службени гласник РС, бр. 98/06) и разрађен Законом о државној управи („Службени гласник РС, бр. 79/05, 101/07 и 95/10).

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06) у члану 178. предвиђа да Република Србија може законом поверити аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе поједина питања из своје надлежности, а да аутономна покрајина може одлуком поверити јединицама локалне самоуправе поједина питања из своје надлежности. Средства за вршење поверених надлежности обезбеђује Република Србија или аутономна покрајина, зависно од тога ко је поверио надлежности. Права и обавезе аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе и овлашћења Републике Србије и аутономних покрајина у надзору над вршењем поверених надлежности уређују се законом.

Одредбом члана 4. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07 и 95/10) прописано је да се поједини послови државне управе законом могу поверити аутономним покрајинама, општинама, градовима и граду Београду, јавним предузећима, установама, јавним агенцијама и другим организацијама (имаоцима јавних овлашћења). При вршењу поверених послова државне управе имаоци јавних овлашћења имају иста права и дужности као органи државне управе (члан 51. став 1.), а Влада и органи државне управе задржавају и после поверавања послова државне управе одговорност за њихово извршавање (члан 51. став 2.). Средства за вршење поверених послова државне управе обезбеђују се у буџету Републике Србије (члан 52.). Када је имаоцима јавних овлашћења поверено доношење прописа, они по природи и називу морају да одговарају прописима које доносе органи државне управе (члан 53. став 1.) и дужни су да пропис чије им је доношење поверено објаве у „Службеном гласнику Републике Србије“ (члан 53. став 2.). Послови државне управе везани за обликовање политике Владе не могу бити ником поверени (члана 54. став 1.), а послови инспекцијског надзора могу бити поверени једино органима аутономне покрајине, општине, града и града Београда (члан 54. став 2.). На основу члана 35. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, број 20/92), а у вези са чланом 93. закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07 и 95/10), послове управне инспекције за град Београд, као поверене, обавља орган градске управе.

Када је у питању Аутономна покрајина Војводина, послови које она обавља као поверене, преко својих органа, у складу са законом, утврђени су Законом о утврђивању надлежности АП Војводине („Службени гласник РС“, бр. 99/09) и то су поједини послови из области просторног и урбанистичког планирања и изградње објеката, становања, коришћења пољопривредног земљишта, сточарства и ветеринарства, воде и водопривреде, шумарства, ловства и рибарства, туризма, заштите и унапређења животне средине, јавних путева, друмског, речног и железничког саобраћаја, предшколског и основног образовања и васпитања, као и средњег и високог образовања, ученичког и студентског стандарда, спорта, заштите културних добара, кинематографије и филмске уметности, задужбина, фондова и фондација, библиотечке делатности, издавања публикација, санитарног надзора, социјалне заштите, правне заштите породице и старатељства, друштвене бриге о деци, борачке и инвалидске заштите, заштите цивилних инвалида рата, јавног информисања, енергетике, рударства, геолошких истраживања, локалне самоуправе, службене употребе језика и писма, полагања правосудног и државног стручног испита, сталних судских тумача, експропријације, и заштите права интелектуалне својине.

Истим законом предвиђено је и да надзор над радом покрајинских органа управе у вршењу поверених послова утврђених тим законом обављају органи државне управе из

чијег су делокруга послови који су поверени док у случају кад АП Војводина повери јединицама локалне самоуправе поједине послове из своје надлежности, надзор над обављањем поверених послова органи АП Војводине врше сходном применом одредаба Закона о државној управи о овлашћењима надзорног органа.

Што се тиче јединица локалне самоуправе, **Законом о локалној самоуправи** („Службени гласник РС“, бр. 129/07) прописано је да се поједини послови државне управе законом могу поверити свим или појединим општинама, у интересу ефикаснијег и рационалнијег остваривања права и обавеза грађана и задовољавања њихових потреба од непосредног интереса за живот и рад. У члану 22. истог закона наведено је да поједине послове инспекцијског надзора као поверене послове обавља општина, што се, у складу са чланом 24. закона, односи и на град као јединицу локалне самоуправе. То су послови инспекцијског надзора из области просвете, здравства, заштите животне средине, рударства, промета робе и услуга, пољопривреде, водопривреде и шумарства и други инспекцијски послови у складу са законом.

Саобраћај

Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводине („Службени гласник РС“, број 99/09) у члану 31. став 1. прописано је да АП Војводина преко својих органа, у области јавних путева, друмског, речног и железничког саобраћаја, у складу са законом, врши инспекцијски надзор на територији АП Војводине, а у ставу 2. да се послови из става 1. овог члана врше као поверени.

Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама („Службени гласник РС“, број 73/10) -објављен 12.10.2010. године, чланом 7. став 2. прописано је да инспекцијске послове на државним водним путевима на територији аутономне покрајине врше инспектори безбедности пловидбе аутономне покрајине, као поверене послове. С тим у вези напомињемо да је државни водни пут је водни пут на коме важи државни режим пловидбе на коме је без посебног одобрења дозвољена пловидба пловилима под заставом Републике Србије.

Ставом 4. истог члана је прописано да су послови техничког одржавања државних водних путева који се налазе на територији аутономне покрајине у надлежности су овлашћеног правног лица за техничко одржавање државних водних путева на територији аутономне покрајине.

Чланом 10. истог закона прописано је да планове који се односе на развој државних водних путева који се налазе на територији аутономне покрајине доноси надлежни орган аутономне покрајине уз сагласност Министарства за инфраструктуру.

Чланом 22. став 5. истог закона прописано је да надлежни орган аутономне покрајине одређује зимовнике на државним водним путевима на територији аутономне покрајине отворене за зимовање домаћих пловила, а чланом 24. став 6. да надлежни орган аутономне покрајине одређује сидришта на државним водним путевима на територији аутономне покрајине.

У члану 44б став 1. **Закона о превозу у друмском саобраћају** („Службени гласник РС“, бр. 46/95, 66/2001, 61/05, 91/05 и 62/06) поверено је општинској, односно градској управи вршење послова инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона у обављању локалног превоза и то: ванлинијског превоза путника, линијског и ванлинијског превоза ствари, превоза за сопствене потребе лица и ствари и ауто такси превоза.

Заштита животне средине

У области заштите животне средине локална самоуправа обавља следеће поверене послове:

У области управљања отпадом, на основу члана 60. Закона о управљању отпадом ("Сл.гласник РС" број 36/09 и 88/10), надлежност локалне самоуправе у области издавања дозвола за управљање отпадом су следеће:

- аутономној покрајини поверава се издавање дозвола за сакупљање, транспорт, складиштење, третман и одлагање отпада за све активности на територији аутономне покрајине и за сва постројења за која дозволу за изградњу издаје надлежни орган аутономне покрајине

- граду, граду Београду и општини поверава се издавање дозволе за сакупљање и транспорт, складиштење, третман и одлагање инертног и неопасног отпада на њеној територији, одн. на територији града, града Београда

На основу члана 84. Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10):

- аутономној покрајини се поверава вршење инспекцијског надзора над активностима управљања отпадом који се у целини обављају на територији аутономне покрајине и радом постројења за управљање отпадом за које надлежни орган аутономне покрајине издаје дозволу на основу овог закона.

- граду, граду Београду, општини поверава се вршење инспекцијског надзора над активностима сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања инертног и неопасног отпада за које надлежни орган издаје дозволу на основу овог закона.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04) чланом 25. истог закона поверено је јединици локалне самоуправе вршење инспекцијског надзора над постројењима и активностима за које интегрисану дозволу издаје надлежни орган локалне самоуправе.

На основу Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 135/04) АП и ЈЛС поверавају се послови спровођења поступка стратешке процене утицаја на животну средину, планова и програма које доноси ЈЛС, и то:

- припрема плана и програма извршене стратешке процене;
- израда стратешке процене која је усклађена са другим стратешким проценама и проценама утицаја пројеката на животну средину;
- давање мишљења на одлуке о потреби израде стратешке процене утицаја и плана и програма на животну средину;
- спровођење поступка стратешке процене уз учешће заинтересованих органа и организација или уз учешће јавности;
- оцена извештаја о стратешкој процени са применом прописаних критеријума;
- давање сагласности на извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину.

У вези заштите од буке Аутономна покрајина:

- 1) утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности;

- 2) обезбеђује израду стратешких карата буке из надлежности аутономне покрајине;

- 3) доноси акциони план заштите од буке у животној средини на својој територији;

- 4) обезбеђује финансирање мониторинга буке у животној средини на својој територији;

- 5) врши надзор и контролу примене мера заштите од буке у животној средини.

Аутономна покрајина својим актом одређује органе надлежне за обављање послова из става 1. овог члана.

Послови из става 1. тач. 1), 2), 4) и 5) овог члана обављају се као поверени послови. (чл. 7. Закона о заштити од буке у животној средини, Сл. гласни РС 36/09)

Јединица локалне самоуправе у области заштите од буке

1) утврђује мере и услове заштите од буке, односно звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности;

2) врши акустичко зонирање на својој територији, одређује мере забране и ограничења у складу са овим законом;

3) обезбеђује израду стратешких карата буке из надлежности јединице локалне самоуправе;

4) доноси локални акциони план заштите од буке у животној средини, односно обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;

5) обезбеђује финансирање мониторинга буке у животној средини на територији јединице локалне самоуправе;

6) врши надзор и контролу примене мера заштите од буке у животној средини.

Јединица локалне самоуправе својим актом одређује органе и службе надлежне за обављање послова из става 1. овог члана.

Послови из става 1. тач. 1), 2), 3), 5) и 6) овог члана обављају се као поверени послови (чл. 8. претходно наведено закона)

Чланом 133. Закона о планирању и изградњи је одређено да за све врсте наведених објеката (има их 20), грађевинску дозволу издаје републичко министарство, док се Аутономној покрајини поверава издавање грађевинских дозвола за изградњу објеката који се у целини граде на територији аутономне покрајине. ЈЛС се поверава издавање грађевинских дозвола за изградњу објеката који нису одређени у члану 133. овог закона, па су самим тим и инспектори ЈЛС надлежни за инспекцијски надзор ових објеката у области ЗЖС.

Закон о утврђивању надлежности АПВ („Службени гласник РС”, број 99/09) члан 28, АП Војводина, преко својих органа, у области заштите и унапређења животне средине, у складу са законом:

1) врши инспекцијски надзор у области заштите животне средине и предузима мере за отклањање незаконитости у тој области, осим инспекцијског надзора:

- у случају удеса,

- у области јонизујућег зрачења,

- над прекограничним кретањем роба које подлежу надлежности републичке инспекције за заштиту животне средине, као и над испуњеношћу услова оператера за добијање дозволе за прекогранично кретање роба (радиоактивност, отпад, отрови, супстанце које оштећују озонски омотач, заштићене биљне и животињске врсте),

- над одређеним објектима на територији АП Војводине, који ће бити одређени посебним актом;

2) даје сагласност на студију о процени утицаја на животну средину, за пројекте за које одобрење за изградњу издаје надлежни покрајински орган за послове урбанизма;

3) даје сагласност на извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину за територију АП Војводине;

4) издаје интегрисане дозволе за постројења и активности за која дозволу и одобрење за изградњу и почетак рада, односно извођење или обављање активности, издаје други надлежни покрајински орган;

5) даје претходну сагласност у поступку доношења основа, планова и програма заштите и унапређивања заштићеног природног добра, флоре и фауне, шума и вода на територији АП Војводине;

6) образује информациони систем за заштиту и унапређење животне средине, као део јединственог информационог система Републике Србије;

7) решава по жалби против решења општинске, односно градске управе на територији АП Војводине;

8) врши инспекцијски надзор над коришћењем и заштитом природних добара и ресурса.

Послови из става 1. овог члана врше се као поверени.

На основу члана 109. Закона о заштити животне средине, који представља општи нормативни оквир унутрашњег и спољашњег система заштите животне средине, ЈЛС поверени су, између осталог, и послови вршења инспекцијског надзора над извршавањем послова поверених овим законом и прописима донетих на основу овог закона.

На основу члана 109а („Надзор над радом”) Закона о заштити животне средине, министарство врши надзор над радом надлежних органа ЈЛС у вршењу поверених послова.

Аутономна покрајина врши инспекцијски надзор над извршавањем послова поверених овим законом и прописа донетих на основу овог закона (члан 109.)

По жалби против првостепеног решења надлежног општинског, односно градског органа са територије аутономне покрајине донетог у вршењу поверених послова решава надлежни орган аутономне покрајине (члан 114)

Законом о заштити од нејонизујућих зрачења (“Службени гласник РС”, број 36/09) чл. 14. ст. 4. ЈЛС се поверава вршење инспекцијског надзора над изворима зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган ЈЛС.

Законом о заштити ваздуха (“Службени гласник РС”, број 36/09) АП и ЈЛС поверавају се следећи послови:

- мониторинг квалитета ваздуха
- за праћење квалитета ваздуха успостављање локалне мреже мерних станица и/или мерних места (Мониторинг за територију аутономне покрајине се врши према програму који доноси надлежни орган аутономне покрајине и који мора бити усклађен са програмом који доноси Влада на предлог Министарства)
- обављање послова праћења квалитета ваздуха преко овлашћеног правног лица
- јавно објављује и доставља податке о резултатима мониторинга квалитета ваздуха Агенцији
- обавештавање јавности у случају прекорачења концентрација утврђених овим законом или концентрација поједине загађујуће материје опасне по здравље људи,
- План квалитета ваздуха
- краткорочни акциони планови
- дозволе за рад за стационарне изворе загађивања
- инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите ваздуха од загађивања у објектима за које надлежни орган АП и/или ЈЛС издаје одобрење за градњу, односно употребну дозволу
- АП поверавају се послови инспекцијског надзора над решавањем по жалбама на решења надлежног органа општине, односно града са територије АП

Законом о заштити природе (“Службени гласник РС”, број 36/09) ЈЛС поверавају се следећи послови:

- покреће иницијативу за проглашење и проглашава заштићеним подручјем : парк природе, споменик природе, као и предео изузетних одлика у коме се не налази културно добро од изузетног значаја, а којима је цела површина на територији ЈЛС

- доноси програм заштите природе
- доноси извештај о стању природе на свом подручју
- врши инспекцијски надзор над применом одредаба овог закона на заштићеним подручјима која проглашава надлежни орган јединице локалне самоуправе

Поверени су и следећи послови:

- право прече куповине (члан 60);
  - накнада за ускраћивање или ограничавање права коришћења (члан 63);
  - надокнада штете коју су нанеле строго заштићене и заштићене дивље врсте (члан 65);
  - надокнада штете проузроковане недозвољеном радњом – приход буџета аутономне покрајине (члан 66);
  - надлежни орган АП утврђује испуњеност услова за управљача заштићеним подручјем, а избор управљача се врши путем конкурса, уколико избор конкурсом није могућ, управљач се одређује актом о проглашењу (члан 67);
  - финансирање заштићеног подручја (члан 69);
  - Покрајински завод за заштиту природе (члан 103);
  - надлежни орган АП даје сагласност на годишњи програм заштите природних добара, који припрема Покрајински завод за заштиту природе (члан 104);
  - Завод подноси надлежном органу АП извештај о остваривању годишњег програма (члан 104);
  - финансирање заштите природе (члан 107);
  - Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора над применом одредаба овог закона на заштићеним подручјима која се налазе на територији аутономне покрајине (члан 119).
- Законом о хемикалијама ("Службени гласник РС", број 36/09) ЈЛС поверавају се следећи послови:
- издаје дозволе за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија дистрибутеру који није увозник, произвођач односно даљи корисник, као и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија;
  - врши инспекцијски надзор над пословима који су јој поверени овим законом.

Просвета

Сагласно процесу децентрализације и демократизације у образовном систему, а уважавајући потребе аутономне покрајине, чланом 166. **Закона о основама система образовања и васпитања** („Службени гласник РС“, број 72/09), извршено је поверавање послова државне управе, у области образовања, аутономној покрајини. Закон је почео да се примењује 11. септембра 2009. године.

АП Војводина обавља поверене послове у овој области преко органа управе надлежног за послове образовања, односно **Покрајинског секретаријата за образовање**.

Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина („Службени гласник РС“, број 99/09), који је ступио на снагу 9.12.2009. године, а примењује се од 1.1.2010. године, одређена су питања од значаја за АП Војводину, која се могу даље уређивати актима АП Војводина. У питања од покрајинског значаја спада и област просвете.

И по једном и по другом закону, **Покрајински секретаријат за образовање**, у области **предшколског, основног и средњег образовања и васпитања**, обавља као поверене, следеће послове:

- даје сагласност на акт о мрежи основних школа на територији аутономне покрајине, којим се утврђује број и просторни распоред установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, према врсти и структури;

- даје сагласност установи која има решење о верификацији да може да обавља делатност и ван седишта, односно у другом објекту, организовањем издвојеног одељења;

- одлучује о поднетом захтеву за верификацију установе, у року од три месеца од дана подношења захтева;

- даје сагласност на одлуку органа управљања о проширењу делатности установе, односно на одлуку да установа може да обавља и другу делатност која је у функцији образовања и васпитања, под условом да се њоме не омета обављање основне делатности образовања и васпитања;

- даје сагласност на одлуку органа управљања о промени назива или седишта установе;

- предузима привремене мере, када надлежни орган утврди да установа не обавља делатност на прописан начин (разрешава орган управљања, директора, именује привремени орган управљања и вршиоца дужности директора) и предузима мере у поступку забране рада установа;

- у случају укидања школе одређује другу школу у којој ученици имају право да заврше започето образовање;

- предлаже скупштини јединице локалне самоуправе три истакнута представника привредне коморе, занатлија, удружења послодаваца, националне организације за запошљавање, синдиката и других заинтересованих за рад средњих школа од посебног интереса за Републику Србију и уникатних школа за чланове школског одбора;

- утврђује неправилности у поступку именовања и разрешења органа управљања установе, налаже меру отклањања неправилности, а у случају непоступања по наложеним мерама, разрешава постојећи и именује привремени орган управљања установе;

- именује привремени орган управљања установе ако чланове органа управљања не именује јединица локалне самоуправе до истека мандата претходно именованим члановима;

- обавља послове полагања испита за лиценцу наставника, васпитача и стручних сарадника, директора и секретара установе;

- даје сагласност на одлуку органа управљања о избору и разрешењу директора и доноси акт о одбијању сагласности ако се у поступку утврди да одлука није донета у складу са законом или се њеним доношењем доводи у питање несметано обављање делатности установе;

- поставља вршиоца дужности директора установе, ако га не постави орган управљања установе, под законом прописаним условима;

- доноси програм основног и средњег образовања за припаднике националних мањина, на предлог националног савета националне мањине и мишљења Националног просветног савета;

- прописује школски календар за установе на својој територији и даје сагласност на промену календара, у изузетним условима;

- доноси одлуку о прекиду образовно-васпитног рада, уколико је не донесе надлежни орган јединице локалне самоуправе и одобрава начин надокнаде пропуштеног рада, након престанка разлога за прекид образовно-васпитног рада;

- утврђује висину школарине за лице које је стекло средње образовање, а жели да се преквалификује или доквалификује, стекне специјалистичко или мајсторско образовање;

- у поступку заштите права ученика који сматра да су повређена његова права утврђена овим или посебним законом, упозорава школу и одређује јој рок за отклањање повреде закона и одлучује о захтеву за заштиту права уколико школа не поступи по упозорењу;

- врши непосредан инспекцијски надзор ако га општинска, односно градска управа не врши или ако у јединици локалне самоуправе није организован инспекцијски надзор и решава по жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора;

- у односу на органе којима је поверено вршење инспекцијског надзора, покрајински орган управе припрема министру предлог решења по жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора; остварује непосредан надзор над радом просветног инспектора; издаје обавезне инструкције за извршавање закона и других прописа, за вршење послова и контролише њихово извршавање; одузима овлашћење поједином инспектору који послове не обавља благовремено, стручно, законито и савесно и предлаже утврђивање одговорности у органу којем је поверено вршење инспекцијског надзора; организује заједнички надзор са инспекторима у органима којима је поверено вршење инспекцијског надзора; тражи извештаје, податке и обавештења о вршењу поверених послова инспекцијског надзора; обавља и друге послове, у складу са законом којим се на општи начин уређује инспекцијски надзор.

У области високог образовања, **Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина и Законом о високом образовању** („Службени гласник РС“, бр. 76/05, 100/2007-аутентично тумачење и 44/2010), утврђено је да покрајина, преко својих органа обавља следеће послове, као поверене:

- оснива самосталне високошколске установе и издаје дозволе за рад, врши измене и допуне дозволе за рад високошколским установама на територији АПВ;

- врши инспекцијски надзор и надзор над законитошћу рада високошколских установа;

- врши проверу поднете документације у поступку вршења почетне акредитације високошколских установа;

- на предлог Националног савета за високо образовање доноси акт којим се обезбеђује завршетак студија студетима високошколске установе која престаје са радом;

- доноси одлуку о укидању, о промени назива, седишта и статусне промене и именује представника оснивача савета високошколске установе чији је оснивач АПВ;

- доноси одлуку о броју студената за упис у прву годину студијског програма који се финансира из буџета;

- даје мишљење на висину школарине за наредну школску годину, за све студијске програме, коју одређује високошколска установа;

- оглашава диплому ништавом ако је издата од неовлашћене организације и издаје потврду да је архивска грађа уништена или нестала и

- прибавља податке о страниј или домаћој високошколској установи за потребе вредновања страног, односно домаћег студијског програма.

У области ученичког и студентског стандарда, **Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина** и **Законом о ученичком и студентском стандарду** („Службени гласник РС“, број 18/2010), утврђено је да покрајина, преко својих органа као поверене обавља следеће послове:

- утврђује мрежу домова ученика и студентских центара;
- оснива и укида установе ученичког и студентског стандарда на територији АПВ;
- утврђује испуњеност услова за почетак рада и обављање делатности установа у овој области;
- одлучује по приговору на одлуке о пријему ученика и студената у ове установе;
- решава о одузимању права ученика и студената, спроводи конкурс за пријем у домове ученика и студената;
- утврђује услове за регресирање превоза,
- даје сагласност на акт о систематизацији послова установа, у складу са нормативима које прописује министар за територију целе Републике Србије;
- именује и разрешава чланове управног и надзорног одбора и директора установа ученичког и студентског стандарда и
- врши инспекцијски надзор над законитошћу рада установа.

У области **неформалног образовања одраслих**, **Законом о утврђивању надлежности Аутономне покрајине Војводина** утврђено је да покрајина, преко својих органа, у складу са законом и стратегијом развоја образовања одраслих у Републици Србији, ближе уређује питања која се односе на организовано и институционално образовање изван школског система ради стручног оспособљавања и обуке одраслих на територији АПВ, као питања од покрајинског значаја.

Новина у **Закону о основама система образовања и васпитања** су нови послови који су поверени **Педагошком заводу Војводине**, а односе се на националне мањине и активности које се изводе на језицима националних мањина. То су стручни послови који се односе на припрему основа програма предшколског васпитања и образовања и наставних планова и програма основног, општег средњег и уметничког образовања, основа васпитног програма и дела наставног плана и програма стручног образовања и образовања одраслих за општеобразовне предмете. Педагошки завод Војводине даје стручну оцену уџбеника основног и средњег општег и уметничког образовања, општеобразовних предмета стручног образовања и образовања одраслих. Такође, обавља и послове утврђивања испуњености стандарда програма стручног оспособљавања и обуке када се остварује по ваншколским прописима и даје мишљење о испуњености стандарда за остваривање посебних програма стручног оспособљавања и обуке. Као поверени послови обављају се и стручни послови који се односе на унапређивање система сталног стручног усавршавања и професионалног развоја запослених у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању; припрему програма увођења у посао приправника и програма за полагање испита за дозволу за рад и одобравање програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача, стручног сарадника и директора.

Инспекцијски и стручно педагошки надзор над радом установа и завода врши Министарство. **Законом о основама система образовања и васпитања**, чланом 146. став 2. поверено је вршење инспекцијског надзора над радом установе, **општинској, односно градској управи**. Инспекцијски надзор подразумева контролу поступања установе у погледу спровођења закона, других прописа у области образовања и васпитања и општих аката, остваривања заштите права детета и ученика, њихових родитеља, односно старатеља, и запослених и остваривања њихових права и обавеза. Контролише се обезбеђивање заштите деце, ученика и запослених од дискриминације, злостављања, занемаривања, страначког организовања и деловања у установи, поступка

уписа ученика и његово поништавање ако је обављен супротно закону, испуњеност услова за спровођење испита, прописана евиденција и утврђивање чињеница у поступку поништавања јавних исправа које издаје установа. Општинска, односно градска управа врши, контролу испуњености услова у погледу прописаног простора, опреме и наставних средстава и услова у погледу ангажовања наставника, васпитача и стручних сарадника у радном односу на неодређено време, у поступку оснивања, тј. верификације установа у области образовања.

25. Постоји ли правни оквир који локалним властима омогућава успостављање међуопштинских структура за опште или посебне потребе (на пример, у сектору водоснабдевања или одлагања чврстог отпада)?

Постојећи правни оквир у Србији дозвољава различите облике сарадње градова и општина. Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07) који је усаглашен са Европском повељом о локалној самоуправи, у чл. 13. и 88, прописује да јединице локалне самоуправе сарађују и удружују се ради остваривања заједничких циљева, планова и програма развоја, као и других потреба од заједничког интереса и да, ради њиховог остваривања могу удруживати средства и образовати заједничке органе, предузећа, установе и друге организације и службе, у складу са законом и статутом.

Главне области где је међуопштинска сарадња до сада показала солидне резултате су комунална инфраструктура и развој посебних пројеката социјалне заштите за одређене категорије корисника. Кључни подстицаји за успостављање успешних случајева међуопштинске сарадње у Србији углавном потичу из екстерних извора. То су најчешће приватни инвеститори, међународне финансијске институције (ЕБРД) или донатори (Европска унија) који финансирају пројекте кроз комерцијалне зајмове или грантове. Оваква врста спољне подршке је у овом тренутку неопходна у процесу јачања капацитета локалних самоуправа како би на одговарајући начин успоставиле регионалну сарадњу са приватним партнерима ради унапређења пружања услуга.

Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10) чл. 21, прописано је да две или више јединица локалне самоуправе заједнички обезбеђују и спроводе управљање отпадом, под условима и на начин утврђеним законом, Стратегијом управљања отпадом и споразумом јединица локалне самоуправе. У том смислу један од примера добре међуопштинске сарадње који се реализује у Србији је *Регионални пројекат ДУБОКО – управљање чврстим отпадом*. Девет локалних самоуправа у Централној Србији (два града-Чачак и Ужице и седам општина: Пожега, Лучани, Чајетина, Ивањица, Ариље, Бајина Башта и Косјерић) донело је одлуку да реши свој проблем са чврстим отпадом тиме што ће изградити санитарну депонију за одлагање чврстог отпада. Ових девет јединица локалне самоуправе формирало је ново јавно комунално предузеће „Дубоко“ које ће реализовати пројекат и управљати депонијом. ЈКП Дубоко ће бити финансирано из гарантованих општинских трансфера, док ће општине одређивати висину накнада које ће бити прикупљане од крајњих корисника.

Такође, у сектору водоснабдевања Европска унија, кроз пројекат Програм подршке развоју локалне инфраструктуре (МИСП) из ИПА 2008 финансира се регионални систем водоснабдевања за Расински округ у чијем спровођењу учествује седам локалних самоуправа (град Крушевац и општине Александровац, Ћићевац, Трстеник, Варварин, Параћин и Ћуприја). Локалне самоуправе потписале су међу-општински споразум о сарадњи и формирању јединице за спровођење пројекта у циљу изградње регионалног система водоснабдевања.

26. Да ли постојећи правни оквир дозвољава локалним властима/локалним заједницама да узму учешћа у заједничким пројектима који се примењују преко националних граница? Постоје ли нека ограничења (нпр. пренос новца између локалних власти преко граница)? Постоје ли нека ограничења (нпр. пренос новца између локалних власти преко граница) у учешћу у прекограничним или транснационалним пројектима? Ако ова ограничења постоје, како и када Србија планира да их укине?

У члану 13. Закона о локалној самоуправи Републике Србије („Службени гласник РС”, 129/2007) „...јединице локалне самоуправе могу сарађивати са јединицама локалне самоуправе других држава, у оквиру спољне политике Републике Србије, уз поштовање територијалног јединства и правног поретка Републике Србије, у складу с Уставом и законом. Одлуку о успостављању сарадње, односно закључењу споразума о сарадњи са јединицом локалне самоуправе друге државе, доноси скупштина јединице локалне самоуправе, уз сагласност Владе.”

У складу са тим, јединице локалне самоуправе без сметње учествују у пројектима прекограничне и транснационалне сарадње.

27. Да ли постоји неки други, осим ИРА/СВС, посебни административно/законодавни план који се тиче територијалне сарадње која је предвиђена националним законодавством? Ако је одговор позитиван, који је то?

Не.

28. Да ли ваше законодавство предвиђа могућност да било које тело из ваше земље учествује у Европској групи за територијалну сарадњу (ЕГТЦ) која је основана у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 1082/2006⁹ или да ли постоје неки споразуми између Србије и било које ЕУ државе чланице у овом погледу (по могућству на основу Мадридске конвенције Савета Европе од 21. маја 1980 о Прекограничној сарадњи)? Ако је одговор позитиван, молимо наведите ове одредбе или споразуме.

Важећи прописи у Републици Србији не омогућавају учешће у Европској групи за територијалну сарадњу (ЕГТЦ), јер ни у једном закону није прописана могућност оснивања ентитета сличних ЕГТЦ, тј. могућност закључења споразума о приступању правном лицу које је регистровано на територији друге државе (с обзиром на потребу посебног билатералног споразума са државама чланицама ЕГТЦ, посебне прописе којима ће се регулисати односи са ЕГТЦ, пре свега у погледу надлежне институције, посебних буџетских средстава за чланство, финансијске контроле, арбитраже)

Чланом 13. став 2. и 3. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07) предвиђено је да јединице локалне самоуправе могу сарађивати са јединицама локалних самоуправа других држава, у оквиру спољне политике Републике Србије, уз поштовање територијалног јединства и правног поретка Републике Србије, у складу са Уставом и законом. Одлуку о успостављању сарадње, односно закључењу Споразума о сарадњи са јединицом локалне самоуправе друге државе доноси скупштина јединице локалне самоуправе уз сагласност Владе. Чланом 88. став 2. истог закона регулисано да јединице локалне самоуправе могу остваривати сарадњу у областима од заједничког

---

⁹ Уредба (ЕЗ) бр. 1082/2006 Европског парламента и Савета од 5. јула 2006. о Европској групи за територијалну сарадњу (ЕГТЦ) (Сл. лист Л210, 31.07.2006, стр. 19)

интереса са одговарајућим територијалним заједницама и јединицама локалне самоуправе у другим државама, у оквиру спољне политике Републике Србије, уз поштовање територијалног јединства и правног поретка Републике Србије, у складу с Уставом и законом. Овим члановима Закона посредно је регулисана надлежност Министарства за државну праву и локалну самоуправу (поменуте одредбе су у складу са Европском повељом о локалној самоуправи коју је Република Србија ратификовала).

Република Србија није приступила Мадридској конвенцији о прекограничној сарадњи од 21.05.1980. године (из система конвенција Савета Европе). Такође, не постоје уговори између Републике Србије и држава чланица ЕУ који предвиђају оснивање ентитета сличних ЕГТЦ – предвиђених Уредбом (ЕЗ) 1082/2006 од 05.07.2006. године.

29. Постоје ли у вашој земљи локални или регионални заводи за запошљавање?

Имају ли локални заводи за запошљавање улогу у:

а) спровођењу националних политика тржишта рада;

б) коришћењу активних политика тржишта рада у сузбијању структурне незапослености;

ц) управљању пројектима и/или праћењу пројектата?

Република Србија има јавну службу за запошљавање са називом Национална служба за запошљавање, која обавља послове запошљавања, осигурања за случај незапослености, остваривање права из осигурања за случај незапослености и других права у складу са законом, као и вођење евиденција у области запошљавања.

Национална служба је правно лице, са статусом организације за обавезно социјално осигурање и организована је јединствено за целу територију Републике Србије. У оквиру Националне службе за запошљавање, ради ефикасног обављања послова, образоване су Покрајинске службе за запошљавање и филијале, службе и испоставе (на нивоу јединица локалне самоуправе). Мрежом организационих јединица НСЗ, којих је преко 140, покривена је цела територија Републике Србије.

У Републици Србији започео је процес децентрализације политике запошљавања подстицањем развоја регионалне и локалне политике запошљавања. На нивоу локалних самоуправа формирају се локални савети за запошљавање (до сада око 120). Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености из 2009. године, предвидео је могућност израде покрајинских и локалних акционих планова запошљавања, које усваја надлежни орган локалне самоуправе по прибављеном мишљењу локалног савета за запошљавање. Законом је уведена и могућност суфинансирања програма и мера регионалне и локалне политике запошљавања средствима из републичког буџета. Услов за одобравање суфинансирања програма и мера активне политике запошљавања је да локална самоуправа има формиран локални савет за запошљавање, усвојен локални акциони план запошљавања, обезбеђено више од половине потребних средстава за финансирање одређеног програма или мере, да су програми и мере усклађени са приоритетима и циљевима локалног економског развоја и локалног тржишта рада. Критеријуми на основу којих се одобрава суфинасирање програма или мера односе се на степен развијености општине, индикаторе на локалном тржишту рада, предвиђени ефекат програма или мера и економску оправданост.

Национална служба за запошљавање преко својих филијала спроводи политику тржишта рада и реализује мере активне политике запошљавања планиране годишњим националним акционим планом запошљавања, који је основни инструмент за спровођење активне политике запошљавања. Очекивани резултати дефинишу се споразумом о учинку који закључују Национална служба за запошљавање и

Министарство економије и регионалног развоја (министарство надлежно за запошљавање). Национална служба за запошљавање, у складу са циљевима и приоритетима активне политике запошљавања дефинисане НАПЗ-ом, доноси годишњи план рада и планира мере активне политике и друге активности које ће се реализовати на локалном нивоу, узимајући у обзир карактеристике локалног тржишта рада.

Национална служба за запошљавање мерама и активностима које спроводи делује на проблем структурне незапослености и то интервенишући и на страни понуде и на страни потражње. На страни понуде, каријерним усмеравањем, проценом запошљивости и утврђивањем индивидуалних планова запошљавања који представљају основ за укључивање лица у програме додатног образовања и обука ради стицања недостајућих знања, вештина и компетенција према захтевима тржишта рада и доделом субвенција за samozapošljavanje. На страни потражње подстиче се запошљавање тако што се послодавцима додељују субвенције за запошљавање на новоотвореним радним местима, подстиче се запошљавање кроз програме јавних радова, ангажовањем приправника уз субвенције дела зараде и др.

Национална служба за запошљавање укључена је у реализацију многих пројеката из области запошљавања било као носилац пројекта или као партнер у реализацији. С обзиром да се активности пројекта одвијају на регионалном и локалном нивоу, филијале Националне службе за запошљавање имају активну улогу у реализацији пројеката.

30. Постоје ли прописи који се односе на децентрализацију или деконцентрацију административних и политичких структура? Ако је одговор негативан, да ли је процес децентрализације или деконцентрације у току или се очекује?

У Републици Србији не постоји системски пропис који се односи на децентрализацију или деконцентрацију административних структура, али постоје секторски закони који омогућавају постепено одвијање процеса децентрализације у оној мери у којој је то могуће у складу са Уставом и законима који уређују друге области.

У току су активности на изради Стратегије децентрализације која ће бити у складу са европским стандардима и искуствима развијених европских земаља, као и са потребом да се у Републици Србији кроз децентрализацију настави процес демократизације.

Одлуком о Националном савету за децентрализацију Републике Србије („Службени гласник РС“, број 21/09) Влада Републике Србије основала је Национални савет за децентрализацију Републике Србије као тело које има задатак да учествује у припреми Стратегије децентрализације. Ово тело обавља различите послове: прати и проучава искуства других земаља у процесу децентрализације, као и законодавство Републике Србије од значаја за децентрализацију, сарађује са међународним институцијама у тој области, организује округле столове, трибине и друге видове едукације о суштини и предностима децентрализације и децентрализоване државе. Савет подржава и помаже рад надлежних органа тако што доноси препоруке из свог делокруга, подржава њихово спровођење и иницира оснивање радних група.

Као облик деконцентрације државне управе **Законом о државној управи** („Службени гласник РС бр. 79/05, 101/07 и 95/10) предвиђено је образовање управних округа ради вршења послова државне управе изван седишта органа државне управе. Органи државне управе у управном округу могу, по сопственој одлуци, да врше један или више следећих послова државне управе: да решавају у управним стварима у првом степену односно о жалби кад су у првом степену решавали имаоци јавних овлашћења,

да врше надзор на радом ималаца јавних овлашћења и да врше инспекцијски надзор. Орган државне управе који одлучи да у управном округу врши један или више послова државне управе образује актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места своју окружну подручну јединицу.

Број управних округа и њихова подручја и седишта уредила је Влада **Уредбом о управним окрузима** („Службени гласник РС”, број 15/06). На основу овлашћења садржаног у Уредби органима државне управе остављена је могућност да образују подручне јединице и за територију једне општине или више општина, града или аутономне покрајине.

Управни округ има начелника управног округа, који је државни службеник на положају, кога на предлог министра за државну управу и локалну самоуправу поставља Влада на пет година.

Начелник управног округа усклађује рад окружних подручних јединица, прати примену директива и инструкција које су им издате; прати остваривање планова рада окружних подручних јединица и стара се о условима за њихов рад; прати рад запослених у окружним подручним јединицама и предлаже покретање дисциплинског поступка против њих; сарађује са подручним јединицама органа државне управе које врше послове државне управе на подручју управног округа а образоване су за подручје шире или уже од подручја управног округа; сарађује са општинама и градовима ради побољшања рада окружних подручних јединица органа државне управе и подручних јединица органа државне управе које врше послове државне управе на подручју управног округа а образоване су за подручје шире или уже од подручја управног округа.

У управном округу постоји стручна служба управног округа која је задужена за стручну и техничку потпору начелнику управног округа и за послове заједничке свим окружним подручним јединицама органа државне управе. Стручном службом управног округа руководи начелник управног округа, који одлучује и о правима и дужностима запослених у стручној служби.

Министарство за државну управу и локалну самоуправу надзире сврсисходност рада стручне службе управног округа, прати оспособљеност запослених у њој и издаје инструкције којима се усмерава организација рада стручне службе управног округа и начин рада запослених у њој.

Управни округ има Савет управног округа, који чине начелник управног округа и председници општина и градоначелници градова са подручја управног округа.

Савет управног округа усклађује односе окружних подручних јединица органа државне управе и општина и градова са подручја управног округа и даје предлоге за побољшање рада управног округа и окружних и других подручних јединица које органи државне управе имају на подручју управног округа.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР

31. Молимо вас доставите опис надлежних органа одговорних за програмирање и спровођење помоћи ЕУ и других помоћи у вашој земљи, посебно оних тела и структура које ће управљати ИПА компонентама III и IV (планирање, програмирање и спровођење)? Овај опис треба да укључи и преглед задатака и одговорности сваког наведеног органа. Посебан нагласак треба ставити на програме/пројекте социо-економског развоја, укључујући и пројекте саобраћајне инфраструктуре и инфраструктуре у области животне средине,

МСП и регионалног развоја, као и на мере развоја људских ресурса и територијалне сарадње.

На основу Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента за претприступну помоћ („Службени гласник РС“, бр. 124/07), (у даљем тексту: ИПА Оквирни споразум), Влада Републике Србије је именовала следећа лица и успоставила следеће структуре:

- Национални ИПА координатор;
- Стратешки координатор за ИПА компоненте регионални развој и развоја људских ресурса;
- Национални службеник за акредитацију;
- Национални службеник за одобравање;
- Национални фонд;
- Ревизорско тело;
- Оперативне структуре.

Национални ИПА координатор (НИПАК)

У складу са Закључком Владе број: 119-3192/2008, од 21. августа 2008. године функцију НИПАК-а обавља Божидар Ђелић, потпредседник Владе за европске интеграције. Надлежности НИПАК-а су:

1. да обезбеди партнерски однос између Комисије и Корисника и блиску везу између општег процеса приступања и коришћења претприступне помоћи на основу ИПА;
2. да има свеукупну одговорност за:
  - повезаност и координацију програма обезбеђених на основу ИПА;
  - годишње програмирање за компоненту Помоћ у транзицији и изградњи институција на националном нивоу;
  - координацију учествовања Корисника у релевантним прекограничним програмима и са државама чланицама и са другим државама корисницама, као и учествовања у транснационалним и међурегионалним програмима или у програмима морских басена на основу других инструмената Заједнице;
3. да припреми и, после провере од стране Одбора за праћење ИПА, достави Комисији годишње и завршне извештаје о спровођењу ИПА.

Оперативне послове НИПАК-а обавља НИПАК технички секретаријат. У складу са наведеним Закључком и 119-6857/2010 од 30. септембра 2010. године за НИПАК технички секретаријат одређена је Канцеларија за европске интеграције.

Стратешки координатор

У складу са Закључком Владе број: 119-214/009-5 од 13. фебруара 2009. године и Закључком број: 119-6858/2010 од 30. септембра 2010. године функцију Стратешког координатора обавља Канцеларија за европске интеграције, док је Огњен Мирић, заменик директора Канцеларије за европске интеграције и координатор за фондове ЕУ именован за одговорно лице у обављању послова Стратешког координатора. Надлежности Стратешког координатора су да:

- координира помоћ која је одобрена у оквиру компоненте регионални развој и компоненте развој људских ресурса;

- сачини нацрт Оквира стратешке усклађености (Strategic Coherence Framework);
- обезбеди координацију између секторских стратегија и програма

Национални службеник за акредитацију

У складу са одлуком Владе број: 119-3192/2008 од 21. августа 2008. године функцију Националног службеника за акредитацију обавља Диана Драгутиновић, министар финансија. Национални службеник за акредитацију надлежан је за издавање, праћење и суспензију или повлачење акредитације за Националног службеника за одобравање и Националног фонда.

Национални службеник за одобравање

У складу са одлуком Владе број: 119-416/2009 од 29. јануара 2009. године функцију Националног службеника за одобравање обавља Вук Ђоковић, државни секретар у Министарству финансија. Национални службеник за одобравање руководи Националним фондом и сноси свеобухватну одговорност за финансијско управљање средствима ЕУ у Србији. С тим у вези, његове надлежности су да:

1. обезбеди уверења о регуларности и законитости основних трансакција;
  2. припреми и достави Комисији сертификоване изјаве о трошковима и захтеве за плаћања; сноси укупну одговорност за тачност захтева за плаћање и за трансфер новчаних средстава оперативним структурама и/или крајњим корисницима
  3. потврди постојање и тачност ставки кофинансирања;
  4. обезбеди утврђивање сваке неправилности и неодложно обавештавање о тој неправилности;
  5. извршавање финансијских исправки које су наопходне у вези са откривеним неправилности;
  6. представља тачку контакта за финансијске информације размењене између Комисије и земље корисника;
- Такође, Национални службеник за одобравање је одговоран и за ефикасно функционисање система за управљање и контролу у оквиру ИПА и с тим у вези
7. преузимање одговорности за издавање, надзор и суспензију или за повлачење акредитације оперативних структура;
  8. обезбеди постојање и ефикасно функционисање система за управљање помоћи према ИПА уредбама;
  9. обезбеди да систем интерне контроле који се односи на управљање фондовима буде делотворан и ефикасан;
  10. припреми извештаје о систему управљања и контроле;
  11. обезбеди функционисање адекватног система извештавања и информисања;
  12. праћење налаза ревизорских извештаја које дају ревизорска тела, у складу са чланом 18. ИПА Оквирног споразума и чланом 30(1) Уредбе о спровођењу ИПА;
  13. обавештава Комисију о свим значајним променама које се односе на систем управљања и контроле, уз достављање примерка обавештења Националном службенику за акредитацију.

Национални фонд

Одлуком Владе број: 110-1740/2008-2 од 5. фебруара 2009. године Национални фонд је, као унутрашња јединица одговорна за извршавање задатака финансијског управљања, формиран као сектор у оквиру Министарства финансија. Национални фонд је надлежан за организовање банковних рачуна, подношење захтева Комисији за издавање новчаних средстава, одобравање трансфера новчаних средстава од Комисије до оперативних структура или до крајњих корисника и финансијско извештавање Комисије.

Ревизорско тело

Закључком Владе 05 Врој: 110-6580/2010 од 25. септембра 2010. године у оквиру Министарства финансија као посебна унутрашња јединица формирано је Ревизорски тело. Ревизорско тело је надлежно за:

1. одређивање и испуњавање годишњег радног плана који обухвата ревизије усмерене ка верификацији:
  - ефективног функционисања система управљања и контроле;
  - позданости рачуноводствених информација достављених Комисији.
2. подноси следећа документа према захтеву и која су описана у члану 29. Уредбе о спровођењу ИПА:
  - годишњи извештај о ревизорским активностима;
  - годишње мишљење о томе да ли систем управљања и контроле функционише ефективно;
  - мишљење о завршном извештају о трошковима поднетом Комисији од стране Националног службеника за одобравање, везаног за престанак било ког програма или дела програма.

Оперативне структуре

Оперативна структура је успостављена за сваку ИПА компоненту засебно.

ИПА компонента I

У Министарству финансија Републике Србије Закључком Владе број: 110-1740/2008-2, од 05. фебруара 2009. године, поред Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ, основан је и Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ.

Закључком Владе број: 119-1166/2009, од 26. фебруара 2009. године, Арлета Манојловић, помоћник министра за Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније у Министарству финансија, именована је за Службеника за одобравање програма (Programme Authorising Officer –PAO).

Закључком Владе број: 119-7279/2009 од 12. новембра 2009., именовано је 16 Службеника за програме помоћи (SPO's). У ресорним министарствима која су корисници ИПА средстава у току је процес формирања одговарајућих унутрашњих јединица за програмирање и спровођење пројеката финансираних из фондова ЕУ (PIU/IPA Units) на челу са Службеником за програме помоћи (SPO).

ИПА компонента II

Закључком Владе број: 337-8105/2010 од 4. новембра одређена је Канцеларија за европске интеграције, Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње

за Оперативну структуру у оквиру транзиционог система управљања програмима прекограничне сарадње. Истом одлуком, одређена је Канцеларија за европске интеграције за Национално тело за управљање и спровођење програма прекограничне сарадње у оквиру система подељених одговорности, а Министарство финансија Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ за тело које ће обављати послове првостепене контроле. Истовремено именован је Огњен Мирић, заменик директора и координатор за фондове Европске уније, за одговорно лице у обављању послова Оперативне структуре и Националног тела.

ИПА компонента III и IV¹⁰

Закључком Владе број: 021-6746/2009-001 од 5. новембра 2009. године, као Тело одговорно за оперативни програм ИПА компоненте III именован је Сектор за уговарање и финансирање пројеката и програма из средстава ЕУ у Министарству финансија, а као Тело одговорно за оперативни програм компоненте IV именован је Сектор за запошљавање у Министарству за економију и регионални развој. Истим Закључком Сектор за уговарање и финансирање пројеката и програма из средстава ЕУ у Министарству финансија именован је за тело одговорно за уговарање и финансирање програма и пројеката у оквиру ИПА компоненти III и IV.

Закључком Владе број: 021-6746/2009-001 од 5. новембра 2009. године, Арлета Манојловић, помоћник министра за Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава Европске уније у Министарству финансија, именована је за руководиоца оперативне структуре ИПА компоненте III - Регионални развој. Истим закључком Љиљана Џувер, помоћник министра за Сектор за запошљавање у Министарству економије и регионалног развоја је именована за руководиоца оперативне структуре ИПА компоненте IV - Развој људских ресурса.

Поред Министарства финансија, Оперативну структуру за ИПА компоненту III чине следећи органи:

- Министарство инфраструктуре, Одељење за европске интеграције;
- Министарство животне средине и просторног планирања, Сектор за европске интеграције, међународну сарадњу и управљање пројектима;
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Одсек за управљање пројектима финансираним од стране ЕУ и Дирекција за воде;
- Министарство рударства и енергетике, Одељење за ЕУ интеграције и међународну сарадњу;
- Министарство економије и регионалног развоја, Одсек за управљање пројектима финансираним од стране ЕУ;
- Министарство науке и технолошког развоја, Сектор за међународну сарадњу и европске интеграције

Поред Министарства економије и регионалног развоја и Министарства финансија, Оперативну структуру за ИПА компоненту IV чине следећи органи:

- Министарство просвете, Одељење за европске интеграције;

---

¹⁰ Унутрашње јединице оперативне структуре ће бити потврђене (или промењене, ако је потребно) након коментара од стране Генералног директората за регионалну политику и Генералног директората за запошљавање на приоритетне осе и мере. Исто тако, имена унутрашњих јединица (сектори, одељења или одсеци) одређени као делови Оперативних структура засновани су на тренутној систематизацији ресорних министарстава и могу да буду промењена у будућности.

- Министарство за рад и социјална питања, Одељење за међународну сарадњу, европске интеграције и управљање пројектима;

Надлежности оперативних структура

Оперативне структуре су одговорне за управљање и спровођење одговарајућег/их програма ИПА у складу са принципима одговорног финансијског управљања. С тим у вези, надлежности оперативних структура су:

1. припрема предлога годишњих или вишегодишњих програма;
2. праћење спровођења програма и вођење рада секторског одбора за праћење, дефинисане у члану 36(2) ИПА Оквирног споразума и у члану 59. Уредбе о спровођењу ИПА, посебно путем обезбеђивања докумената неопходних за праћење квалитета спровођења програма;
3. састављање секторских годишњих и завршних извештаја о спровођењу, дефинисаних у члану 38(1) и (2) ИПА Оквирног споразума и у члану 61(1) Уредбе о спровођењу ИПА. Након што извештаје прегледа секторски одбор за праћење, биће задужене за њихово достављање Комисији, НИПАК-у и Националном службенику за одобравање;
4. одабир пројеката за финансирање у складу са критеријумима и механизмима који се примењују на програме, као и тога да буду у сагласности са релевантним правилима Заједнице и националним правилима;
5. успостављање поступка за обезбеђивање чувања свих докумената који се тичу издатака и ревизорских послова потребних да се обезбеди адекватан ток ревизије;
6. организовање поступака јавних набавки, поступака додељивања грант средстава, закључивања уговора који уследе након ових поступака, као и извршавање плаћања крајњем Кориснику и надокнада средстава од крајњег Корисника;
7. обезбеђивање тога да сви органи укључени у спровођење пројеката одржавају посебне рачуноводствене системе или посебну рачуноводствену кодификацију;
8. обезбеђивање тога да Национални фонд и Национални службеник за одобравање приме све неопходне информације о поступцима и проверама извршеним у вези са издацима;
9. успостављање, одржавање и ажурирање система извештавања и информисања;
10. обављање провера како би било утврђено да ли су пријављени трошкови заиста настали у складу са важећим правилима, да су производи испоручени и услуге пружене у складу са одлуком о одобрењу, као и да су захтеви крајњег корисника за плаћање исправни: те провере ће обухватати административне, финансијске, техничке и физичке аспекте оперативних активности, према потреби;
11. обезбеђивање интерне ревизије различитих органа у свом саставу;
12. обезбеђивање извештавања о неправилностима;
13. обезбеђивање усклађености са захтевима у погледу информисања и јавности у раду.

Тренутно су у процедури оснивања и интерне јединице за ревизију за свако министарство унутар Оперативне структуре које су одговорне за спровођење редовних ревизија система за управљање и контролу и подношење извештаја управљања везано за ефективност и ефикасност, уз препоруке за корективним акцијама.

32. **Какве су припреме за децентрализовано спровођење и акредитацију за ту сврху у складу са ИПА инструментом за компоненту III и IV? Да ли постоји стратегија и акциони план? Како се инситуционално устројство на основу**

ИПА децентрализованог управљања за компоненте III и IV разликује од тренутног? Молимо опишите главне структуре на које се односи Уредба (ЕЗ) бр. 718/2007¹¹.

На основу Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента за претприступну помоћ („Службени гласник РС“, бр. 124/07), Закључком Владе 05 број 48-1759/2008-2 од 24. априла 2008. године усвојен је План активности за успостављање децентрализованог система управљања ЕУ фондовима у Републици Србији (План активности).

На основу Плана активности, Национални службеник за одобравање је припремио Мапе пута за увођење децентрализованог система управљања фондовима ЕУ (DIS Roadmap) за ИПА компоненте I и II, односно III и IV.

Након спроведене прве фазе Мапа пута тзв. процена недостатака (Gap Assessment), припремљен је Извештај о анализи недостатака (Gap Assessment Report) у увођењу децентрализованог система управљања фондовима за ИПА компоненте I и II, односно III и IV. На основу наведених извештаја припремљени су Акциони планови за отклањање утврђених недостатака који представљају основне документе за спровођење фазе отклањања недостатака (gap plugging stage) за ИПА компоненте I и II, односно III и IV.

Приликом формирања Оперативних структура за ИПА компоненте III и IV водило се рачуна о постојећем институционалном оквиру који се односи на ИПА компоненту I. С тим у вези, надлежности постојећих унутрашњих јединица за програмирање и спровођење (Project Implementation Units) ИПА пројеката у оквиру ИПА компоненте I су проширене како би обухватиле и послове Оперативне структуре за ИПА компоненте III и IV. Исто тако, Министарство финансија/Сектор за уговарање и финансирање програма и пројеката финансираних из средстава ЕУ поред надлежности уговарања и финансирања ИПА компоненти I и II, преузео је надлежности уговарања и финансирања и за компоненте III и IV.

Једина разлика односи се на специфичности и различитост одређених правила која се односе на различите ИПА компоненте, па самим тим утичу и на одређене процедуралне и институционалне разлике, односно специфичности (нпр. именовање нових структура као што је Стратешки координатор).

Опис главних структура на које се односи Уредба (ЕЗ) бр. 718/2007 део је одговора на питање 31.

33. На који начин је осигурана координација између органа или тела на централном нивоу (предвиђени аранжмани за обезбеђивање међуресорске координације)?

На основу Закона о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента за претприступну помоћ („Службени гласник РС“, бр. 124/07), Национални ИПА координатор (у даљем тексту: НИПАК) је задужен за свеобухватну координацију помоћи у оквиру ИПА програма.

---

¹¹ Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 718/2007 од 12. јуна 2007. којом се примењује Уредба Савета (ЕЗ) бр. 1085/2006 о успостављању инструмента за предприступну помоћ (ИПА) (Сл. лист Л 170, 29.6.2007, стр.1)

Поред НИПАК-а, кључну улогу у процесу координације између органа и тела на централном нивоу има и Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи која је основана Одлуком Владе о образовању Комисије за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи („Службени гласник РС“ број 113/07, 72/10). Комисијом председава НИПАК, а чине је још девет министара и директор Канцеларије за европске интеграције. Задачи Комисије су да:

- разматра нацрте докумената који ће бити представљени донаторима;
- предлаже приоритете за коришћење средстава међународне развојне помоћи, посебно за коришћење претприступних фондова Европске уније;
- разматра и даје предлоге Влади о осталим значајним питањима у вези са коришћењем и управљањем фондовима Европске уније и развојном помоћи.

На основу наведене Одлуке, а решењем директора Канцеларије за европске интеграције, формирано је осам радних група за програмирање ИПА компоненте I, од чега су четири истовремено одговорне и за програмирање ИПА компоненти III и IV, и то радна група за: реформу државне управе, владавину права, цивилно друштво, медије и културу, транспорт, конкурентност, животну средина и енергетику, развој људских ресурса и пољопривреду и рурални развој. Наведене радне групе се односе на ИПА компоненте I, III, IV и V, али и на развојне билатералне донаторе и чине их сва министарства, посебне организације и службе Владе, Народна банка Србије и Народна скупштина. Пословником о раду радних група превиђа се и учешће организација цивилног друштва.

У зависности од ИПА компоненте задаци радних група имају одређене специфичности. Општи задаци радних група су:

1. давање препорука о приоритетима за програмирање ИПА и међународне развојне помоћи и по потреби предлагање измена приоритета у поступку годишњих ревизија Вишегодишњег индикативног планског документа (Multi-annual Planning Document), документа Потребне Републике Србије за међународном помоћи, итд;
2. идентификација предлога пројеката у току програмирања ИПА и међународне развојне помоћи и њихово разматрање са аспекта повезаности са раније одобреним пројектима и пројектима који се планирају у наредном периоду имајући у виду дефинисане приоритете, усклађености са приоритетима дефинисаним у Националном програму за интеграцију и другим националним стратешким документима и приоритетима дефинисаним у Европском партнерству, Вишегодишњем индикативном планском документу, Годишњем извештају ЕК и другим релевантним документима, као и са аспекта изводљивости,
3. идентификовање недостатака и проблема током процеса програмирања ИПА и међународне развојне помоћи и предлагање мера надлежној/им институцијама за њихово отклањање;
4. разматрање могућности за национално кофинансирање предложених програма и пројеката;
5. праћење реализације одобрених програма и пројеката који се финансирају из средстава ЕУ и међународне развојне помоћи;
6. спровођење мера које предложи Комисија за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи и извештавање о предузетим мерама и активностима;

7. редовно извештавање Комисије за програмирање и управљање фондовима Европске уније и развојном помоћи о спровођењу својих активности и стању у сектору;
8. међусобна сарадња у циљу координације, размена искустава у раду, припрема препорука и мишљења о побољшању рада пројектних група.

Координацију ИПА компоненти III и IV врши Стратешки координатор. У складу са Закључком Владе број: 119-214/009-5 од 13. фебруара 2009. године и Закључком број: 119-6858/2010 од 30. септембра 2010. године функцију Стратешког координатора обавља Канцеларија за европске интеграције, док је Огњен Мирић, заменик директора Канцеларије за европске интеграције и координатор за фондове ЕУ именован за одговорно лице у обављању послова Стратешког координатора. Надлежности Стратешког координатора део су одговора на питање 31.

На основу ИПА Оквирног споразума и члана 27. Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС”, број 81/07, 69/08), формирано је Заједничко тело за припрему Оквир за стратешко усклађивање (у даљем тексту Заједничко тело). Саставни део Заједничког тела чине и четири радне групе за програмирање и координацију израде Оперативних програма (радне групе за транспорт, животну средину и енергетику, конкурентност и развој људских ресурса).

Задаци Заједничког тела, а са аспекта ИПА компоненти III и IV и Радних група су:

1. анализирање нацрта Оквир за стратешко усклађивање и оцењивање његове усклађености са приоритетима дефинисаним у националним стратегијама усвојеним од стране Владе и приоритетима дефинисаним у Европском партнерству и Вишегодишњем индикативном планском документу;
2. надзор и координација припреме Оперативних програма који ће бити припремљени од стране надлежних министарстава;
3. стварање услова да се Оквир за стратешко усклађивање и Оперативни програми припреме у предвиђеном року;
4. идентификовање недостатака и проблема током процеса програмирања ИПА компоненти III и IV и предлагање мера Стратешком координатору и Националном ИПА координатору за њихово отклањање.

Један од основних инструмената размене података између надлежних државних органа је и ИСДАКОН информациони систем (www.evgora.gov.rs).

34. На који начин је обезбеђена координација између централног нивоа и, где је то од значаја, регионалног/локалног нивоа:

Када је реч о ИПА средствима, као и средствима међународне развојне помоћи, координација између централног нивоа и локалног/регионалног нивоа обезбеђена је кроз учешће Сталне конференције градова и општина (СКГО) у радним групама које су део одговора на питање 33, као и кроз рад Заједничких одбора за праћење, Заједничких техничких секретаријата и Антена.

Када је у питању ИПА компонента II, поред Канцеларије за европске интеграције, у раду Заједничких одбора за праћење у којима учествује Република Србија учествују и представници других државних органа, СКГО и аутономне покрајине. Састанци Заједничких одбора за праћење се одржавају најмање два пута годишње и на њима се донасе коначне одлуке о свим актуелним питањима везаним за одређени програм, дају највежњије смернице за активности које треба предузети и усвајају програмска документа. Поред редовних састанака, представници надлежних институција одлучују

и путем писане процедуре, онда када је неопходно што пре донети одлуку о важном питању програма.

Помоћ у раду Оперативним структурама и Заједничким одборима за праћење пружа се преко Зеједничких техничких секретаријата и Антена. Истовремено ова тела су у свакодневној комуникацији са потенцијалним апликантима и партнерима чији су пројекти одобрени у оквиру програма прекограничне сарадње.

Додатни механизам координације предвиђен је кроз рад Националног савета за регионални развој и пет Регионалних савета. У складу са Законом о регионалном развоју, чланови ових савета су представници локалних самоуправа које сачињавају дати регион, представници градских општина, представници из јавног и цивилног сектора, других институција и организација са дате територије, као и представници Владе.

Један од основних инструмената размене података од интереса за локални/регионални ниво је и ИСДАКОН ИС (www.evgora.gov.rs).

а) Постоје ли редовни састанци у вези са координацијом?

Редовни састанци у вези са координацијом обезбеђени су кроз рад осам секторских радних група за програмирање ИПА средстава, као и средстава међународне развојне помоћи, као и организовањем заједничких конференција/радионица посвећених програмирању и спровођењу пројеката који се финансирају из ИПА средстава, као и средстава међународне развојне помоћи (нпр. идентификација приоритета и мера од интереса за регионални/локални ниво у оквиру документа процене потреба Републике Србије за међународном помоћи, консултације у вези са пројектима у оквиру ИПА компоненте I, као и консултације у вези са припремом Оквира стратешке усклађености и Оперативних програма за ИПА компоненте III и IV), припреми, учешћу у раду надзорних одбора пројеката, учешћу у Заједничким одборима за праћење у оквиру програма прекограничне сарадње.

Исто тако, редовне конференције и састанци организују се и са представницима организација цивилног друштва (нпр. Привредна комора, невладине организације, синдикати и сл.).

б) Ко учествује на тим састанцима?

Поред представника Владе, на конференцијама/радионицама учествују представници општина и градова, Аутономних покрајина, као и регионалних развојних агенција.

У зависности од типа пројекта, на састанцима надзорних одбора пројеката учествују именовани представници Сталне конференције градова и општина, односно Аутономних покрајина и регионалних развојних агенција (нпр. у раду пројекта Регионални пројекат друштвено-економског развоја 2 који се финансира из ИПА 2007 програма учествују представници СКГО и регионалних развојних агенција).

На састанцима осам секторских радних група за програмирање и Заједничким надзорним одборима у оквиру програма прекограничне сарадње учествују именовани представници СКГО и/или Аутономних покрајина.

У раду свих наведених механизма координације учествују и представници организација цивилног друштва, као и представници донаторске заједнице.

ц) Колико често се организују?

Конференције/радионице о програмирању и спровођењу ИПА средстава, као и средстава међународне развојне помоћи организују се више пута годишње. Састанци надзорних одбора пројеката организују се квартално.

Састанци осам секторских радних група за програмирање организују се минимум три пута годишње, док се састанци Заједничких одбора за праћење у оквиру програма прекограничне сарадње организују минимум два пута.

У случају потребе могуће је организовати и чешће састанке (нпр. у периоду септембар – децембар 2010. године састанци осам секторских радних група организовани су три пута, организоване је једна конференција са представницима градова и општина и једна конференција са представницима организација цивилног друштва).

35. Да ли различита ресорна министарства уживају довољно аутономије у креирању својих стратегија улагања и одговарајућих планских докумената?

Чланом 12. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05 и 101/07) прописано је да органи државне управе припремају нацрте закона, друге прописе и опште акте за Владу и предлажу Влади стратегије развоја и друге мере којима се обликује политика Владе. Органи управе у саставу министарстава учествују у обликовању политике Владе преко министарстава. Чланом 16. овог закона, утврђено је ограничење у доношењу прописа тако што министарства и посебне организације могу доносити пропис само кад су на то изричито овлашћени законом или прописом Владе. Поред тога, министарства и посебне организације не могу својим прописом одређивати своје или туђе надлежности, нити физичким или правним лицима установљавати права и обавезе које већ нису установљене законом. С обзиром на наведено, сагласно одредбама овог закона и Пословника Владе, министарства и посебне организације израђују свој годишњи план рада у циљу припреме годишњег плана рада Владе, којим планирају, из своје надлежности, акте које Влада предлаже Народној скупштини, акте које доноси Влада и прописе које доноси министар.

Министарства и посебне организације су дакле у великој мери аутономне с обзиром да одређују своје циљеве и послове за наредну буџетску годину у складу са са стратешким и финансијским приоритетима Владе односно својим делокругом који је утврђен Законом о министарствима или посебним законом.

Поступак израде плана рада органа државне управе и плана рада Владе, повезаност стратешког планирања и буџетирања, као и међуресорска координација су детаљно објашњени у одговору на питања бр. 19, 20 и 22, у делу Политички критеријуми/Влада.

36. Ком органу је додељена улога координације и арбитраже? (средства, политичка подршка). Који би орган требало да има свеукупну одговорност?

У складу са чланом 88. Пословника о раду Владе свеукупна улога координације и арбитраже у вези са питањима политика додељена је Влади Републике Србије.

У складу са одлуком Владе свеукупна одговорност за координацију и арбитражу питања у оквиру ИПА инструмента додељена је Националном ИПА координатору и Канцеларији за европске интеграције као техничком секретаријату Националног ИПА координатора. Одређену улогу у координацији и арбитражи има и Комисија за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи (видети одговор на питање број 31).

Када је у питању сарадња са Европском комисијом, улога координације и арбитраже о ИПА питањима врши се кроз рад заједничког одбора за праћење, чији састанци се организују два пута годишње.

37. Која је улога Министарства финансија у координисању других министарстава?

На основу члана 6. Закон о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 65/08, 36/09, 73/10) Министарство финансија задужено је, између осталог, за послове државне управе који се односе на: републички буџет; утврђивање консолидованог биланса јавних прихода и јавних расхода; систем и политику пореза; политику јавних расхода; управљање расположивим средствима јавних финансија Републике Србије; усклађивање активности у области планирања, обезбеђивања и коришћења донација, европских фондова и других облика развојне помоћи из иностранства; систем плаћања и платни промет; буџетску контролу и ревизију директних и индиректних корисника средстава буџета Републике Србије, територијалне аутономије и локалне самоуправе. Министарство финансија има централну улогу координатора свега наведеног.

Поред тога, у систему управљања средствима из ЕУ, Влада РС је именовала министра финансија за Националног службеника за акредитацију (Закључком Владе бр 119-3192/2008, од 21.08.2008), а државног секретара министарства финансија за Националног службеника за одобравање (Закључком Владе бр. 119-416/2009, од 29.01.2009).

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места (Закључак Владе бр 110-1740/2008, од 25.02.2009.), у Министарству финансија основан је Сектор за национални фонд за управљање средствима Европске уније који обавља послове, у складу са одговорношћу Националног службеника за одобравање (НАО), који се односе на извршавање задатака финансијског управљања и контроле помоћи на основу Инструмента за претприступну помоћ (ИПА), као и за подршку Националном службенику за одобравање у обављању његових активности и одговорности успостављања и надгледања система за децентрализовано управљање ЕУ фондовима, у складу са Законом о потврђивању Оквирног споразума између Владе Републике Србије и Комисије Европских заједница о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ Европске заједнице Републици Србији у оквиру спровођења помоћи према правилима Инструмента претприступне помоћи. Тиме је Министарство финансија преузело централну одговорност за координацију успостављања и ефективног функционисања система финансијског управљања и контроле ЕУ фондова.

Исто тако, у Министарству финансија основан је Сектор за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ – за имплементацију програма и пројеката из ИПА компоненти 1, 2, 3 и 4, као и за координацију над управљањем програмима и пројектима из компоненте 3 ИПА – регионални развој.

38. Да ли једно министарство, или неки други орган, има централну одговорност на пољу државне реформе и институционалног капацитета јавне управе?

У Републици Србији не постоји једно министарство или неки други орган који има централну одговорност на пољу државне реформе и институционалног капацитета јавне управе.

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06) у члану 123. став 1. тачка 1. утврђује да Влада као један од органа извршне власти, утврђује и води политику Републике Србије. Наведена Уставна одредба разрађена је **Законом о влади**

(„Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05, 101/07 и 65/08) у члану 2. став 1. који прописује да Влада утврђује и води политику Републике Србије у оквиру Устава и закона и других општих аката Народне скупштине. Министарства, свако у оквиру свог делокруга, припремају нацрте закона, друге прописе и опште акте за Владу (уредбе, одлуке итд.) и предлажу Влади на усвајање стратегије развоја и друге мере којима се обликује политика Владе. Такође, министарства пратећи стање у областима из свог делокруга и проучавајући какве последице има утврђено стање на друштво предузимају мере на које су овлашћени или предлажу Влади доношење прописа или предузимање мера на које је она овлашћена.

39. Које партнерске структуре постоје у вашој земљи: кохерентна, независна и репрезентативна мрежа представника цивилног друштва, социо-економских партнера?

Закон о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09) представља правни оквир за оснивање, рад и деловање домаћих и страних удружења у Републици Србији, у складу са Уставом, међународним актима и усвојеним стандардима.

Како је до ступања на снагу поменутог закона, регистрација обављана на основу два закона у три различита министарства није постојала јединствена евиденција удружења. Од октобра 2009. године успостављен је јединствени регистар удружења у Агенцији за привредне регистре (АПР), који закључно са 4.01.2011 садржи 5.589 уписаних удружења. С обзиром да је рок за усаглашавање аката постојећих удружења април 2011. године, очекује се да ће тада бити могуће направити поуздану анализу броја удружења, сектора, њихових активности и капацитета. Процена је да ће се у Регистру удружења наћи од 10.000 до 12.000 удружења.

У складу са праксом у Европској унији и у Републици Србији је приметан тренд тематског умрежавања организација цивилног друштва (ОЦД). Примера ради, потписивањем меморандума или протокола о сарадњи више ОЦД, основане су следеће мреже ОЦД у Србији: ФЕНС – Федерација невладиних организација Србије, Коалиција против дискриминације, CHRIS – мрежа одбора за људска права, Мрежа против сиромаштва – Србија, Коалиција за промоцију социјалног предузетништва, Мрежа организација грађанског друштва за децу Србије, итд.

Када је реч о социјалним партнерима, на нивоу Републике Србије репрезентативни социјални партнери су следећи синдикати: Савез самосталних синдиката Србије и Уједињени грански синдикати „Независност“, а удружења послодаваца: Унија послодаваца Србије. С тим у вези, напомињемо да се трипартитни социјални дијалог у складу са Законом о социјално-економском савету („Службени гласник РС“ бр.125/2004) одвија у оквиру Социјално-економског савета Републике Србије на националном нивоу а кроз рад локалних социјално-економских савета на поднационалном нивоу (нивоу јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе)

40. Како је партнерство (учешће заинтересованих страна) организовано у припреми, финансирању, праћењу и оцени помоћи?

Процес програмирања међународне развојне помоћи укључујући и помоћ ЕУ која се обезбеђује кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) се реализује у складу са Акционим планом за програмирање међународне развојне помоћи (у даљем тексту: Акциони план) који припрема Канцеларија за европске интеграције. Акциони план дефинише надлежности и одговорности свих учесника у процесу програмирања

укључујући и предлагаче пројеката, њихове међусобне односе и календар/динамику програмирања.

Акциони план такође наводи и кључне документе односно стратешки оквир за програмирање с посебним освртом на стратегију проширења, извештај ЕК о напретку, Европско партнерство, Вишегодишњи индикативни плански документ. С тим у вези, како су у складу са ставом 2. чланом 4 Уредбе о спровођењу ИПА и национални стратешки/плански документи основ за програмирање, Влада сваке године усваја Програм потреба Републике Србије за међународном помоћи који дефинише приоритете и мере за њихову реализацију на трогодишњој основи. Приликом њиховог дефинисања, поред националних стратешких докумената (погледати одговор на питање 48.) узимају се у обзир и документи које припрема Европска комисија попут Вишегодишњег индикативног планског документа. У циљу обезбеђења најширег консензуса и подршке за реализацију ових приоритета и мера, приликом њиховог дефинисања, одвијају се најшире консултације са представницима донаторске заједнице, организација цивилног друштва (ОЦД) и јединица локалне самоуправе.

Поред редовних конференција/састанака посвећених процесу програмирања међународне развојне помоћи, у складу са пословником о раду превиђено је и учешће представника организација цивилног друштва у раду осам секторских радних група за програмирање (више о надлежностима секторских радних група и њиховом значају у процесу програмирања погледати у одговорима на питања 33 и 34). У том смислу, тренутно се спроводе активности финансиране из средстава СИДА-е и ДФИД-а, чији резултат би требало да буде успостављање трајног институционалног механизма консултација у планирању, програмирању и праћењу коришћења средстава ЕУ и међународне развојне помоћи. Управљање овим механизмом би по његовом успостављању требало да прузме Канцеларија за сарадњу са цивилним друштвом.

III. АДМИНИСТРАТИВНИ КАПАЦИТЕТ

41. Који су укупни нивои особља (доставите њихову поделу по организацијама, ако је на располагању) укључени у програмирање и спровођење помоћи ЕУ у вашој земљи? Колика је флукуација запослених?

Тренутни ниво особља који су укључени у програмирање и спровођење помоћи ЕУ:

Институција	Систематизовано	Попуњено
Министарство финансија / Сектор за финансирање и уговарање програма из средстава ЕУ	17	13
Министарство финансија / Сектор за национални фонд за управљање средствима Европске уније	10	7
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде / Управа за аграрна плаћања	70	66
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде / Сектор за рурални развој	11	11
Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	5	2
Канцеларија за европске интеграције (Сектор за планирање, програмирање, праћење и извештавање о средствима ЕУ и развојној помоћи)	17	12

Канцеларија за европске интеграције (Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње)	9	6
Министарство културе	3	2
Министарство здравља	2	2
Министарство унутрашњих послова	13	7
Министарство за Косово и Метохију	2	2
Министарство за инфраструктуру	6	6
Министарство трговине и услуга	7	6
Министарство правде	2	0
Министарство животне средине и просторног планирања	6	5
Министарство економије и регионалног развоја (компонента I)	5	4
Министарство економије и регионалног развоја (компонента IV)	5	5
Министарство рада и социјалне политике	6	6
Министарство просвете	8	7
Министарство финансија	3	3
Министарство за државну управу и локалну самоуправу	8	8
Министарство за телекомуникације информационо друштво	3	2

42. Да ли је организована обука особља кроз програме помоћи ЕУ? Који су планови предвиђени за обуку у развоју управљачких капацитета, управљању пројектима, јавним набавкама, капацитетима процене и финансијском управљању и контроли?

Обуке за програме ЕУ помоћи се спроводе интензивно и плански последње три године. Служба за управљање кадровима је досадашњим годишњим програмима општег стручног усавршавања (за 2007, 2008, 2009. и 2010. годину) планирала и реализовала обуке државних службеника у вези са управљањем пројектним циклусом са посебним акцентом на припрему и имплементацију пројеката у контексту ИПА. У оквиру тематске области „Пројекти у државној управи“ реализоване су обуке за припрему и спровођење пројеката за ИПА компоненту 1, 3 и 4. Планиране обуке се реализују током године уз временско усклађивање са етапама програмског циклуса у текућој години.

Обуке за управљање пројектима су у континуитету припремане и реализоване у сарадњи Службе за управљање кадровима са секторима у оквиру Министарства финансија, Канцеларијом за европске интеграције, као и са надлежнима у Кабинету потпредседника Владе за европске интеграције.

Стручно усавршавање намењено је првенствено руководиоцима као и државним службеницима запосленим у јединицама за припрему и спровођење ИПА пројеката у циљу ефикасног коришћења помоћи.

Током претходне три године реализовани су следећи програми обука у вези са управљањем пројектима:

1. Основе припреме и управљања пројектима
2. Процес програмирања међународне помоћи и индентификација нацрта предлога пројеката

3. Израда логичке матрице пројекта
4. Израда предлога ИПА пројеката
5. Студија изводљивости и анализа трошкова и користи
6. Израда буџета пројекта
7. Општи принципи припреме јавних набавки (ПРАГ, ToP)
8. ПРАГ – Набавка средстава
9. ПРАГ – Набавка услуга
10. ПРАГ – Извођење радова
11. ПРАГ – Управљање грантовима (донацијама)
12. Основе мониторинга и евалуације ИПА пројеката
13. Значај управљања људским ресурсима у припреми за ДИС акредитацију за коришћење средстава из ИПА III и IV
14. Основе децентрализованог система управљања фондовима ЕУ (ДИС)

Током 2008. године Служба за управљање кадровима реализовала је у форми тренинга и семинара, 14 обука у вези са управљањем пројектима којима је присуствовало укупно 400 државних службеника, у 2009. години реализовано 29 обука којима је присуствовао 621 учесник, а у 2010. години реализована је 21 обука којима је присуствовало 511 учесника. Такође, Служба за управљање кадровима је спровела обуку 10 тренера (ToT) за ИПА компоненту 1. који су ангажовани за реализацију обука у 2010. години, као и обуку 20 тренера за ИПА компоненте 3. и 4., чије је ангажовање на реализацији обука планирано у 2011. години.

Током последњих година у области руковођења и управљања у државаној управи Служба је уз подршку Француског културног центра и Француске националне школе за државну администрацију спроводила програме обука за развој вештина руководиоца (лидерске вештине, управљање променама, управљање временом, тимски рад итд.), а у сарадњи са Генералним секретаријатом Владе реализоване су обуке за средњорочно планирање (планирање усмерено ка циљевима). Такође, реализоване су обуке у области мониторинга и евалуације пројеката и средњорочних планова органа.

Са циљем јачања капацитета у области јавних финансија реализоване су обуке у вези са финансијским управљањем и контролом, као и обуке из области јавних набавки за државне службенике који спроводе поступак јавних набавки и оне који учествују у том поступку. У 2010. години, акценат је, када су обуке у овој области у питању, на етичности у поступку спровођења јавних набавки.

Служба за управљање кадровима је и у предлог Програма општег стручног усавршавања државних службеника за 2011. годину уврстила све предходно поменуте тематске области. Такође, предлогом Програма за 2011. годину први пут је планирана реализација програма обуке у вези са применом различитих инструмената за управљање квалитетом чиме се доприноси унапређењу ефикасности рада органа државне управе.

Усвајањем Плана активности за припрему акредитације за ДИС у Републици Србији, Влада је усвојила и План обуке за припрему акредитације за ДИС који покрива 14 модула:

- Модул 1: Општи оквир ИПА
- Модул 2: Процес програмирања
- Модул 3: ИПА Компонента V
- Модул 4: ИПА међуинституционални односи
- Модул 5: ИПА ДИС процес акредитације
- Модул 6: Контролна средина
- Модул 7: Јавност и видљивост
- Модул 8: Јавне набавке и тендерске процедуре

- Модул 9: Управљање уговорима
- Модул 10: Финансијско управљање
- Модул 11: Праћење и евалуација
- Модул 12: Рачуноводство
- Модул 13: Управљање кадровима
- Модул 14: Неправилности и проневере

Основна сврха обука из ове области је унапређење теоријских и практичних знања и вештина државних службеника који раде на пословима програмирања или спровођења помоћи из ИПА компоненти, интерних ревизора као и руководиоца високог и средњег нивоа у надлежним министарствима и другим институцијама Владе који су корисници ИПА фондова (или су укључени у управљање ИПА фондовима).

Горе наведени модули укључени су и у предлог Програма општег стручног усавршавања државних службеника за 2011. годину. Реализација обуке из напред наведених модула биће координирана од стране Министарства финансија, Сектора за национални фонд за управљање средствима ЕУ, уз подршку Службе за управљање кадровима.

Такође, као координатор осам програма прекограничне и транснационалне сарадње у којима учествује Република Србија, Канцеларија за европске интеграције у сарадњи са републичким, покрајинским (Фонд „Европски послови“ Аутономне Покрајине Војводине), локалним органима и невладиним сектором ради на јачању капацитета институција за управљање и/или припрему и спровођење програма/пројеката кроз:

1. организацију семинара и радионица из следећих области:
  - управљање пројектним циклусом,
  - логички приступ и логичка матрица
  - припрема пројектних предлога,
  - оцењивање пројектних предлога,
  - спровођење јавних набавки по ЕУ процедурама,
  - хоризонталне мере (cross-cutting issues),
  - промоција пројектних активности,
  - извештавање и
  - евалуација и мониторинг.
2. организацију форума за проналажење пројектних партнера (*Partner Search Forum*),
3. стручно усавршавање (учешће на семинарима, пракса у ЕУ институцијама)
4. израду приручника и других помоћних материјала.

43. Постоје ли институције одговорне за континуирану обуку државних службеника (на националном и под-националним нивоима)?

Законом о државним службеницима предвиђено је, у оквиру одредаба о начелима деловања државних службеника, да државни службеник има право и дужност да се стручно усавршава према потребама државног органа.

Стручно усавршавање заснива се на програмима којима се одређују облици и садржина усавршавања, као и висина средстава за усавршавање. Према Закону о државним службеницима, програм општег стручног усавршавања државних службеника из органа државне управе и служби Владе за сваку годину доноси Влада, на предлог Службе за управљање кадровима. Служба за управљање кадровима је служба Владе, основана Уредбом о оснивању Службе за управљање кадровима (Службени гласник РС“, број 106/05 и 109/09), сагласно Закону о државним службеницима. Служба обавља стручне послове везане за управљање кадровима у

министарствима, посебним организацијама, службама Владе и стручним службама управних округа у које спадају и послови припреме за Владу предлога програма општег стручног усавршавања државних службеника и организовања стручног усавршавања сагласно донесеном програму.

Програм општег стручног усавршавања базира се на хоризонталним, заједничким потребама органа државне управе у складу са заједничким, хоризонталним пословима или оним пословима који се одвијају у свим или већини органа државне управе.

До сада Влада је на предлог Службе за управљање кадровима донела четири програма општег стручног усавршавања државних службеника и то за 2007, 2008, 2009. и 2010. годину. Програми су намењени задовољавању потреба за стручним усавршавањем различитих категорија државних службеника у зависности од хијерархије радних места (државни службеници на положајима, руководиоци ужих унутрашњих јединица у органима државне управе, новозапослени државни службеници, као и други државни службеници). Програми су истовремено дизајнирани тако да задовоље потребе државних службеника с обзиром на врсту посла који обављају.

Стручно усавршавање државних службеника у органима државне управе спроводи се и као посебна обука коју спроводе органи државне управе на основу програма посебног стручног усавршавања. Програм посебног стручног усавршавања доноси руководиоца органа за сваку годину у складу са специфичним потребама државног органа.

Специфичну обуку за ЕУ која обухвата обуку о ЕУ и специфичне теме из надлежности појединих министарстава спроводи Канцеларија за европске интеграције која је основана Уредбом о оснивању Канцеларије за европске интеграције („Службени гласник РС“, бр. 126/07, 117/08, 42/10, 48/10). У складу са овом Уредбом, Канцеларија за европске интеграције између осталог, обавља стручне, административне и оперативне послове који се односе на организацију обуке из области ЕУ, у сарадњи са другим органима државне управе и службама Владе. Теме обука у области европских интеграција одабирају се на основу анализе потреба за обуком, Националног програма за интеграцију у ЕУ и Годишњег извештаја Европске комисије о напретку Србије у процесу европских интеграција (*Progress Report*).

У периоду 2008-2009. године, с обзиром на закључивање ССП-а и почетак његове имплементације, у оквиру реализованих обука повећан је број секторских тема при чему је приоритет дат темама у вези са хармонизацијом националног права са појединим областима правне тековине ЕУ, искуствима земаља у региону које су приступиле ЕУ, спољној и унутрашњој координацији европских послова. Посебно су разматране технике преговарања и лобирања, а циљне групе су, осим запослених у јединицама за европске интеграције при министарствима и чланова подгрупа Стручне групе за координацију процеса приступања и законодавних институција, проширене члановима радних тела која су радила на изради појединих закона (укључујући и представнике цивилног сектора), пољопривредним инспекторима, судијама, тужиоцима, запосленима у култури, медијима. Посебна подршка у изградњи капацитета пружена је Сектору за координацију превођења у Канцеларији за европске интеграције.

У последњем периоду фокус обука је на посебним аспектима у примени хармонизованог законодавства и институционалног јачања, на специфичним и скоро индивидуализованим облицима стручног усавршавања, стицању специфичног, уско стручног знања у појединим областима правних тековина ЕУ. Циљна група је проширена и на запослене у органима локалне самоуправе.

На нивоу Аутономне покрајине Војводине покрајинском скупштинском одлуком о покрајинским службеницима, чланом 22, прописано да је покрајински службеник дужан да унапређује своје стручне способности и да се стручно усавршава ради личног напредовања и повећања ефикасности рада покрајинског органа. Утврђена је обавеза покрајинских органа и Службе за управљање људским ресурсима, као стручне службе основане у ту сврху, да се старају о стручном усавршавању покрајинских службеника кроз организовање радионица, вежби, семинара и курсева.

Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине донело је Одлуку о оснивању Службе за управљање људским ресурсима („Службени лист АПВ“, број:18/2006) као самосталног покрајинског органа за чији рад се обезбеђују средства из буџета Аутономне Покрајине Војводине. Служба за управљање људским ресурсима организује и координира стручно усавршавање, обучавање и додатно образовање запослених у органима, спроводи детаљне анализе потреба за стручним усавршавањем запослених и прати и анализира ефекте стручног усавршавања и обучавања запослених.

Стручно усавршавање покрајинских службеника реализује се у складу са програмом општег стручног усавршавања покрајинских службеника, који на предлог Службе за управљање људским ресурсима, доноси Влада Аутономне Покрајине Војводине. Програми општег стручног усавршавања покрајинских службеника и динамика њихове реализације базирани су се на исказаним потребама покрајинских органа управе, које су утврђене кроз анализу Упитника о потребама стручног усавршавања попуњених од стране покрајинских службеника.

До сада је Влада Аутономне Покрајине Војводине донела четири програма општег стручног усавршавања, и то за 2007., 2008., 2009. и 2010. годину. Одабир обука које су програма општег стручног усавршавања обухватили био је усмерен ка задовољавању потреба за стручним усавршавањем различитих категорија покрајинских службеника, у зависности од врсте посла који обављају, као и од хијерархије радног места на које су распоређени. Обукама су били обухваћени и покрајински службеници запослени у Скупштини Аутономне Покрајине Војводине.

Значајан део обука у периоду 2008-2010. године био је фокусиран на едукацију покрајинских службеника у сфери стицања специфичних знања из области припреме, управљања, имплементације, мониторинга и евалуације пројеката у оквиру ИПА програма. Ради потпуније и квалитетније обуке, успостављена је сарадња са предавачима и донаторима из Републике Мађарске. С обзиром на специфичност тематске области, циљна група ових семинара је била проширена и на запослене у локалним самоуправама са територије Аутономне Покрајине Војводине.

Фонд „Европски послови“ АП Војводине је надлежан за едукацију у области европских интеграција на територије АП Војводине, на основу члана 6. тачке 9. Покрајинске Скупштинске Одлуке о оснивању Фонда „Европски послови“ АП Војводине.¹²

На нивоу локалне самоуправе Центар за обуку Сталне конференције градова и општина (као део Сектора за услуге чланству Сталне конференције градова и општина) реализује активности које доприносе успостављању одрживог система стручног усавршавања и обучавања на локалном нивоу као једног од кључних механизма за изградњу високо професионалне, одговорне и ефикасне локалне управе.

Стална конференција градова и општина - Савез градова и општина Србије је самостално, нестраначко, невладино и непрофитно удружење, у које се на неодређено

---

¹² За више информација о Фонду „Европски послови“ АП Војводине погледати Покрајинску Скупштинску Одлуку о оснивању Фонда „Европски послови“ АП Војводине која се налази у анексу одговора на питање 23 у делу Политички критеријуми.

време добровољно удружују градови и општине Републике Србије ради развоја и унапређења локалне самоуправе, њене заштите и остваривања заједничких интереса. Сви градови и општине у Србији су чланице СКГО

Основе активности Центра за обуку Сталне конференције градова и општина су: редовно праћење и анализа потреба чланица Сталне конференције градова и општина за изградњом капацитета/обуком (кроз годишње упитнике о потребама чланства, рад одбора Сталне конференције градова и општина, непосредне контакте са чланством и сл.); изградња партнерских односа и унапређење сарадње кључних актера у процесу планирања и реализације обука намењених локалним самоуправама; континуирано прикупљање и дисеминација релевантних информација, материјала за обуку и примера добре праксе ка чланству и свим кључним партнерима на локалном, националном и међународном нивоу; унапређење стандарда у области припреме, реализације, мониторинга и евалуације обука намењених локалним самоуправама; креирање тематских програма обуке и организација и спровођење обука намењених локалним самоуправама у складу са идентификованим потребама; развој и имплементација и других видова стручне и експертске подршке локалним самоуправама у изградњи капацитета (путем тзв. општинских пакета подршке).

44. Да ли су надлежне организације припремиле стратегије за развој људских ресурса или организациони развој? Да ли ове организације развијају годишње планове рада и анализе радног учинка и оптерећења?

У Републици Србији није донета посебна стратегија за развој људских ресурса (организациони развој). У вези са органима и телима који се баве годишњим планирањем, анализом и извештавањем упућујемо да погледате одговор на питање број 19. из дела Политички критеријуми.

У процесу успостављања система за финансијско управљање и контролу ЕУ средстава, поштујући међународне стандарде организационог управљања, пословне етике, интерне контроле и управљања ризицима, развијају се планови за стратешко управљање за сваку структуру укључену у процес програмирања и спровођења помоћи ЕУ. Ови планови укључују и план за развој људских ресурса - процену потреба за кадровима, на основу постављених циљева и задатака, план запошљавања (динамику и неопходне квалификације), као и планове и методолошка упутства за процену радног учинка и оцењивање запослених.

45. Које промене су предвиђене у погледу ИПА и децентрализованог спровођења? Какви су планови за повећање броја особља?

У процесу увођења децентрализованог система управљања ЕУ фондовима, под координацијом Националног службеника за одобравање, врше се редовне процене обима посла и потреба за запосленима у свим релевантним структурама. На основу ових процена, у сарадњи са релевантним структурама, израђују се, уколико је потребно, измене правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места, као и описи послова за запослене, што, након усвајања од стране релевантног министарства и Владе Србије, резултира и опредељивањем новчаних средстава у буџету за финансирање плата запослених.

46. Запошљавање: Који су поступци запошљавања (ефикасност и транспарентност)? Да ли се администрација суочава са потешкоћама кад је у питању запошљавање и задржавање службеника? Постоје ли међу

министарствима суштинских разлика у погледу услова рада које би спречавале покретљивост?

Попуњавање слободног радног места у органима државне управе уређено је Законом о државним службеницима, члановима 45-75. („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05, 83/05, 64/07, 67/07, 116/08 и 104/09), Уредбом о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у државним органима („Службени гласник РС“, бр. 41/20-пречишћен текст и 109/09) и Правилником о стручним оспособљеностима, знањима и вештинама које се проверавају у изборном поступку, начину њихове провере и мерилима за избор на радна места („Службени гласник РС“, бр. 64/06, 81/06, 43/09 и 35/10).

Закон о државним службеницима садржи начело једнаке доступности радних места; при запошљавању у државни орган кандидатима су под једнаким условима доступна сва радна места, а избор кандидата заснива се на стручној оспособљености, знању и вештинама. Као државни службеник може да се запосли пунолетан држављанин Републике Србије који има прописану стручну спрему и испуњава и друге услове одређене законом и другим прописима, као и правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у државном органу.

Да би се приступило попуњавању слободног радног места потребно је да је радно место предвиђено правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места и да се уклапа у донесени кадровски план. Кадровским планом одређује се за сваки државни орган и за сваку буџетску годину број радних места која се у току године могу попуњити примерено средствима која су за те намене обезбеђена у буџету Републике Србије.

Радна места државних службеника деле се на извршилачка радна места и положаје. Положаји у органима државне управе, службама Владе и стручним службама управних округа су: помоћник министра, секретар министарства, директор органа управе у саставу министарства, помоћници директора органа управе у саставу министарства, директор посебне организације, заменик и помоћник директора посебне организације, директор службе Владе, заменик и помоћник директора службе Владе, заменик и помоћник Генералног секретара Владе и начелник управног округа.

Начин попуњавања слободног радног места зависи од тога да ли се попуњава извршилачко радно место или положај. Према Закону о државним службеницима, извршилачко радно место увек се попуњава или премештајем државног службеника из истог или другог државног органа или примањем у радни однос лица које пре тога није имало статус државног службеника. Положај у органима државне управе, службама Владе и управним окрузима се увек попуњава постављењем на положај актом Владе.

Када су испуњени сви законски услови за попуњавање упражњеног извршилачког радног места руководиоца органа државне управе одлучује да ли ће радно место попуњити премештајем државног службеника из органа државне управе којим руководи или премештајем државног службеника по основу споразума о преузимању из другог органа, спровођењем интерног конкурса или путем јавног конкурса. Орган државне управе или служба Владе који желе да приступе попуњавању упражњеног радног места, дужни су са донесу решење о попуњавању и да га заједно са доказима о испуњености услова за попуњавање упражњеног радног места и изјавом руководиоца о начину попуњавања радног места доставе Служби за управљање кадровима која је надлежна да утврди да ли су испуњени услови за попуњавање радног места.

Ако се спроводи интерни конкурс њега припрема Служба за управљање кадровима и оглашава на својој *web* страници, на својој огласној табли и у просторијама органа државне управе у коме се попуњава радно место. Јавни конкурс оглашава орган који

попуњава упражњено радно место у дневном гласилу и Службеном гласнику Републике Србије, а Служба за управљање кадровима га објављује на својој web страници.

Оглас о интерном/јавном конкурсy садржи податке о органу државне управе, радном месту, условима за запослење на радном месту, месту рада, стручној оспособљености, знањима и вештинама које се проверавају у изборном поступку и начину њихове провере, року у коме се подносе пријаве, датуму почетка изборног поступка, доказима који се прилажу уз пријаву, лицу задужењом за давање обавештења и др. Рок за подношење пријава на интерни/јавни конкурс не може бити краћи од осам дана од дана оглашавања. Оглас о интерном конкурсy садржи и податке о томе који државни службеници имају право да учествују на конкурсy, а оглас о јавном конкурсy податке везане за пробни рад.

На спровођење интерног конкурса примењују се правила о спровођењу јавног конкурса. То значи да се правила о изборном поступку који спроводи конкурсна комисија и о дужности руководиоца органа државне управе да изабере једног кандидата са листе за избор, која су уређена унутар института јавног конкурса, примењују и унутар института интерног конкурса.

Интерни и јавни конкурс за попуњавање извршилачког радног места у органима државне управе спроводи конкурсна комисија коју именује руководилац органа и у којој један члан мора бити државни службеник који је запослен у Служби за управљање кадровима. Задатак конкурсне комисије јесте да спроведе изборни поступак чији је циљ да се кроз различите елиминаторне фазе изврши селекција кандидата и да се изабере и запосле најбољи.

Мерила за избор кандидата у поступку који се води ради попуњавања извршилачких радних места и положаја у органима државне управе и службама Владе прописана су Правилником о стручним оспособљеностима, знањима и вештинама које се проверавају у изборном поступку, начину њихове провере и мерилима за избор на радна места, који доноси Високи службенички савет.

Конкурса комисија одабира кандидата тако што у изборном поступку проверава стручну оспособљеност, знања и вештине кандидата који учествују у изборном поступку. Стручне оспособљености, знања и вештине могу да се проверавају писмено и усмено применом различитих метода. Начин на који се проверавају стручне оспособљености, знања и вештине зависи од прописаних услова за рад на радном месту и других захтева који произлазе из описа послова радног места. Чланови конкурсне комисије за попуњавање извршилачког радног места самостално (у сарадњи са запосленим у кадровској јединици органа) унапред одлучују шта ће се и како, односно којом методом, проверавати у изборном поступку, утврђују критеријуме за оцењивање и припремају задатке/питања за проверу знања. Када се у изборном поступку проверавају вештине логичког и аналитичког резонувања, организационе способности и вештине руковођења кандидата, проверу врше психолози запослени у Служби за управљање кадровима посредно, путем стандардизованих тестова надлежних струковних организација.

Кандидате који су с најбољим резултатом испунили мерила прописана за избор конкурсна комисија уврштају на листу за избор. Листа за избор са највише три кандидата доставља се руководиоцу органа који је дужан да изабере кандидата са листе за избор. Пре одлуке о избору руководилац органа може да обави разговор са предложеним кандидатима. Уколико је изабран кандидат који није државни службеник, руководилац органа доноси решење о његовом пријему у радни однос, а ако је изабран кандидат већ државни службеник, руководилац доноси решење о његовом премештају.

Интерни/јавни конкурс није успео ако конкурсна комисија утврди да ниједан кандидат није испунио мерила која су прописана за избор.

Решење о пријему у радни однос, односно решење о премештају доставља се свим кандидатима који су учествовали у изборном поступку. Кандидат који је учествовао у изборном поступку има право да у року од осам дана од дана достављања решења изјави жалбу Жалбеној комисији Владе ако сматра да изабрани кандидат не испуњава услове за запослење на радном месту или да су се у изборном поступку десиле такве неправилности које би могле утицати на објективност његовог исхода. Кандидат који је учествовао у изборном поступку има право да, под надзором службеног лица државног органа, прегледа сву документацију јавног конкурса.

Сви који први пут заснивају радни однос у државном органу, изузев приправника, државних службеника који раде у кабинету и државних службеника који раде на положају, подлежу пробном раду. Пробни рад за радни однос који је заснован на неодређено време траје шест месеци. Пробни рад државног службеника прати његов непосредно претпостављени, који по окончању пробног рада, даје руководиоцу органа државне управе писмено мишљење о томе да ли је државни службеник задовољно на пробном раду. Ако државни службеник не задовољи на пробном раду, његов радни однос се отказује и он нема право на новчану накнаду.

Интерни или јавни конкурс спроводи се и да би се попунио положај. Интерни конкурс обавезан је ако положај попуњава Влада. Државни службеник може по протеклу времена на које је постављен на положај бити поново постављен на исти положај без спровођења интерног или јавног конкурса, на предлог онога који је надлежан за његово постављење.

Први конкурс за постављење на све положаје по ступању на снагу Закона о државним службеницима, спроводи се као јавни конкурс. За положаје које попуњава Влада у органима државне управе, службама Владе и управним окрузима, интерни, односно јавни конкурс оглашава Служба за управљање кадровима, а спроводи га конкурсна комисија.

Именовање конкурсне комисије је у надлежности Високог службеничког савета, тела чије чланове именује Влада на период од шест година а из реда државних службеника на положају и стручњака из области значајних за рад државне управе. Конкурсну комисију за сваки појединачни положај који се попуњава именује Високи службенички савет међу својим члановима и међу стручњацима за одређену област, од којих један може бити државни службеник из органа у коме се положај попуњава. Када се за попуњавање положаја спроводи интерни конкурс право учешћа на конкурсима имају државни службеници из органа државне управе и служби Владе који су у претходне две године оцењени оценом „нарочито се истиче“, који већ раде на положају или којима је рад на положају престао или оставком или због тога што је протекло време на које су постављени или због тога што је укинута положај. Изборни поступак спроводи конкурсна комисија, а на рад конкурсне комисије примењују се одредбе Правилника о стручним оспособљеностима, знањима и вештинама које се проверавају у изборном поступку, начину њихове провере и мерилима за избор на радна места. За све положаје обавезни су провера вештине логичког и аналитичког резонувања, организационих способности и вештине руковођења, као и разговор са кандидатима који учествују у изборном поступку. По окончању изборног поступка комисија саставља листу од највише три кандидата који су с најбољим резултатом испунили мерила прописана за избор на положај и доставља је руководиоцу органа, односно лицу које је надлежно да Влади предложи кандидата за положај.

Интерни и јавни конкурс нису успели уколико Влади не буде предложен кандидат за постављење на положај или уколико Влада не постави предложеног кандидата.

Као што је напред речено, упражњено радно место може бити попуњено и премештајем државног службеника унутар истог органа или премештајем по основу споразума о преузимању државних службеника из другог државног органа. Ова могућност односи се само на извршилачка радна места. Да би државни службеник био премештен са нижег на непосредно више извршилачко радно место потребно је да испуњава законом прописане услове за напредовање који се односе на његове оцене рада. Државни службеник може да се премести на непосредно више радно место ако му је два пута узастопно одређена оцена “нарочито се истиче“ или четири пута узастопно оцена „истиче се“.

Од ступања на снагу Закона о државним службеницима, Служба за управљање кадровима сагласно својој надлежности учествује у раду конкурсних комисија за попуњавање извршилачких радних места у органима државне управе и стара се о уједначеном поступању приликом запошљавања нових кадрова.

Досадашње искуство Службе за управљање кадровима у раду конкурсних комисија показује да је, генерално посматрано, интересовање за рад у државној управи смањено од 2008. године, те да се на објављене конкурсе пријављује мањи број кандидата. Приликом запошљавања најчешћа мотивација коју потенцијални кандидати имају када је у питању посао у државној управи јесте сталан, сигуран посао и редовна плата. Млађи кандидати истичу и мотив напредовања у каријери.

Пракса показује да се на конкурсе за попуњавање извршилачких радних места која се попуњавају пријемом приправника, пријављује највећи број кандидата. Најмањи број кандидата пријављује се за радна места за која је предвиђено вишегодишње релевантно радно искуство у стручној области и поседовање одређених знања, способности и вештина (руководиоци ужих унутрашњих организационих јединица и положаји). Посебно су се испољавале потешкоће у запошљавању како стручњака који поседују специфична знања и вештине, тако и млађих државних службеника који поседују одређене потенцијале и капацитете за развој и стицање нових знања и вештина, посебно из области европских интеграција.

Служба за управљање кадровима води месечну евиденцију о броју запослених државних службеника и намештеника. Евиденција о броју запослених показује да постоји како одређена флукуација запослених унутар органа тако и одлив запослених из државне управе. Иако се проблеми стабилне мотивације за рад државних службеника, флукуације запослених и њихов одлив из државне управе одражавају на ефикасност рада органа државне управе, не постоји званична анализа о томе које категорије државних службеника су највише склоне флукуацији и који су разлози за својевољно напуштање државне управе као послодавца. Такође, не постоје ни званичне анализе о томе колики број државних службеника годишње напусти државну управу а колики је број новопримљених на тим упражњеним радним местима. Према Закону о државним службеницима Служба за управљање кадровима води Централну кадровску евиденцију о државним службеницима и намештеницима у органима државне управе и службама Владе. Централна кадровска евиденција се води као информатичка база података, при чему сваки орган обезбеђује податке о својим запосленима у тој евиденцији. У систем Централне кадровске евиденције још увек нису укључени сви органи државне управе а постоји и проблем ажурности унетих података.

47. Накнада: Да ли је ниво накнада конкурентан са приватним сектором како би се обезбедило запошљавање обученог и постојаног особља? Да ли постоје додаци на редовну плату, бонуси, друге олакшице?

Право државних службеника и намештеника на плату, елементи који чине плату, почетак коришћења тог права, исплата плате, заштита права на плату, накнаду и друга примања и обезбеђивање средстава, утврђени су одредбама Закона о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 63/06, 115/06, 101/07 и 99/10). Према овом закону плата се састоји од: основне плате и додатака на основну плату.

У плату се урачунавају и порези и доприноси који се плаћају из плате. Почетак остваривања права на плату државног службеника и намештеника је од дана када ступе на рад а престаје од дана када им престане радни однос.

Државни службеници и намештеници имају право на месечну плату. Плата се исплаћује у текућем месецу за претходни месец. Заштита права на плату, накнаде и друга примања остварује се за: државне службенике према закону којим се уређује положај државних службеника, а за намештенике према општим прописима о раду.

Средства за плате, накнаде и друга примања државних службеника и намештеника обезбеђују се у буџету Републике Србије. Законом о платама државних службеника и намештеника утврђено је да се основна плата државних службеника одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плата, која је јединствена и утврђује се (за сваку буџетску годину) законом о буџету Републике Србије.

Право на основну плату припада државном службенику који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом. Државни службеник који не ради пуно радно време има право на основну плату која је сразмерна дужини његовог радног времена.

Сваки положај и свако извршилачко радно место сврстава се у једну од 13 платних група - чиме се одређују одговарајући коефицијенти. Положаји се сврставају у платне групе од I до V: у министарству, посебној организацији, служби Владе, суду, јавном тужилаштву, Републичком јавном правобранилаштву и положај начелника управног округа - сврстава се у платну групу која одговара групи у коју је разврстан Уредбом о разврставању радних места и мерилима за опис радних места државних службеника. Положаји у службама Народне скупштине, председника Републике, Уставног суда и службама органа чије чланове бира Народна скупштина одређује се њиховим актима. Извршилачка радна места сврставају се у платне групе од VI до XIII. За сваку платну групу у коју су сврстана извршилачка радна места постоји осам платних разреда, који изражавају напредовање на истом извршилачком радном месту.

Принцип одређивања коефицијената у њиховим актима, јесу општа правила за разврставање радних места, као и тежња да они буду једнако вредновани као слични положаји у министарствима, службама Владе и судовима. Државни орган коме Народна скупштина даје сагласност на правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места дужан је да у правилнику одреди платну групу у коју се сврстава сваки положај.

Коефицијенти се одређују различито за положај у односу на извршилачко радно место. За положај се одређује коефицијент према платној групи у којој се налази положај, а за извршилачко радно место се одређује коефицијент према платном разреду платне групе у којој се налази извршилачко радно место.

Коефицијенти за извршилачко радно место:

Групе положаја и називи звања	Платна група	Платни разред							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Прва група положаја	I	9.00	0						
Друга група положаја	II	8.00	0						
Трећа група положаја	III	7.11	0						
Четврта група положаја	IV	6.32	0						

Пета група положаја	V	5.62	0						
Виши саветник	VI	3.96	4.15	4.36	4.58	4.81	5.05	5.30	5.57
Самостални саветник	VII	3.16	3.32	3.49	3.66	3.85	4.04	4.24	4.45
Саветник	VIII	2.53	2.66	2.79	2.93	3.08	3.23	3.39	3.56
Млађи саветник	IX	2.03	2.13	2.23	2.34	2.46	2.58	2.71	2.85
Сарадник	X	1.90	1.99	2.09	2.19	2.30	2.42	2.54	2.67
Млађи сарадник	XI	1.65	1.73	1.82	1.91	2.00	2.10	2.21	2.32
Референт	XII	1.55	1.63	1.71	1.79	1.88	1.98	2.07	2.18
Млађи референт	XIII	1.40	1.47	1.54	1.62	1.70	1.79	1.88	1.97

Коефицијент се одређује решењем о коефицијенту у којем се одређује: платна група у којој се налази радно место; број платног разреда и висина коефицијента.

Одређивање коефицијената врши се од стране лица односно органа, зависно од тога да ли је положај или извршилачко радно место. За државног службеника на положају који руководи државним органом, орган или тело које је надлежно за његово постављење; за извршилачко радно место, руководиоца државног органа, односно лице или тело које је одређено посебним прописом; за председнике жалбених комисија Владе и правосуђа и саветнике председника Владе и потпредседника Владе - који су у радном односу (припада им коефицијент положаја) - одређује Влада.

Државним службеницима на извршилачком радном месту, у одређеном статусу и у одређеним ситуацијама, одређују се коефицијенти на следећи начин: "који тек заснива радни однос, одређује се коефицијент - првог платног разреда платне групе у којој се радно место налази; "приправнику, одређује се коефицијент који износи - 80 % коефицијента првог платног разреда платне групе у којој се налази радно место на које би био распоређен после приправничког стажа; "при напредовању на непосредно више радно место, одређује се коефицијент - првог платног разреда платне групе у којој се налази његово ново радно место, а ако је он нижи од коефицијента који је имао пре напредовања, онда му се одређује коефицијент - који је непосредно виши од коефицијента који је имао пре напредовања; "који ступа на радно место руководиоца унутрашње јединице, увећава се коефицијент - за два платна разреда; "који престане да руководи унутрашњом јединицом, коефицијент се смањује за два платна разреда; "који је трајно или привремено премештен на друго радно место које је у истом звању као радно место с кога је премештен (одговарајуће радно место) одређује се коефицијент који је имао до премештаја. Тиме се не дирају правила о одређивању коефицијента руководиоцу унутрашње јединице; "који је због тога што се променило уређење државног органа а уз своју сагласност премештен на ниже радно место које одговара његовој стручној спреми одређује се коефицијент платног разреда чији је редни број истоветан редном броју платног разреда платне групе у којој се налази радно место с кога је премештен.

После премештаја коефицијент се увећава: прве године за 80% разлике између коефицијента на радном месту с кога је премештен и коефицијента на радном месту на које је премештен; у другој години увећава се за 50% те разлике; у трећој години за 20% те разлике и после протекла треће године од премештаја престаје право на увећање коефицијента. Државном службенику који је с положаја премештен на извршилачко радно место због тога што је протекло време на које је постављен, због тога што је поднео оставку или због тога што је положај укинут одређује се коефицијент - највишег платног разреда платне групе у којој се налази радно место на које је премештен. После премештаја коефицијент се увећава према истим правилима, као и за државног службеника који је уз своју сагласност премештен с вишег радног места на ниже радно место.

Државни службеници имају право на следеће додатке на основну плату: за време проведено у радном односу (минули рад) - 0,4% основне плате, за сваку навршену годину рада у радном односу; за рад ноћу, од 22 до 6 сати наредног дана, за сваки сат рада ноћу 26% вредности радног сата основне плате; за рад на дан празника који је по закону нерадан дан, за сваки сат рада - 110% вредности радног сата основне плате; за додатно оптерећење (ако по писменом налогу претпостављеног ради и послове који нису у опису његовог радног места због тога што је привремено повећан обим послова или ради и послове одсутног државног службеника): од најмање 10 радних дана месечно износи 4% основне плате, односно 5% основне плате ако замењује руководиоца унутрашње јединице и од најмање 20 радних дана месечно износи 8% основне плате, односно 10% основне плате ако замењује руководиоца унутрашње јединице; за прековремени рад за сваки сат који по налогу претпостављеног ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) има право на сат и по слободно; за приправност, државни службеник који ван радног времена мора да буде доступан (у приправности) да би ако устреба извршио неки посао свог радног места, има право на додатак за приправност, који за сваки сат (приправности) износи 10% вредности радног сата основне плате.

Државни службеник који ради на положају има право само на додатак за време проведено у радном односу (минули рад).

Право на додатак и висина додатка на основну плату, одређује се посебним решењем које доноси руководилац државног органа, односно лице или тело које је одређено посебним прописом. Само за додатак за време проведено у радном односу (минули рад), не издаје се посебно решење већ је саставни део - садржано у решењу о коефицијенту.

Државни службеници имају право на накнаду плате у висини основне плате и то за време коришћења годишњег одмора; за време плаћеног одсуства - према општим прописима о раду или посебном колективном уговору за државне органе; ако није радио на дан празника који по закону није радни дан; ако се одазвао на војну вежбу и ако се одазвао на позив државног органа.

Накнада плате државном службенику који не ради до 30 дана, због болести или повреде (привремена спреченост за рад) износи 65% основне плате за месец у коме је одсуствовао због болести или повреде ван рада; 100% основне плате за месец у коме је одсуствовао због професионалне болести или повреде на раду. Овако обрачуната и исплаћена накнада плате не може бити нижа од минималне зараде (утврђене општим прописима о раду).

Накнада плате, чије се право и висина утврђује према општим прописима о раду исплаћује се државном службенику када се налазе на породичном одсуству и када одсуствује с рада ради неге детета или другог лица.

Државни службеник док је нераспоређен има право на накнаду плате која износи 65% основне плате за месец који претходи месецу у коме је донесено првостепено решење (да је нераспоређен).

Због покретања дисциплинског поступка због теже повреде дужности из радног односа, државни службеник док је удаљен с рада, има право на накнаду плате која износи 50% основне плате за месец који претходи месецу у коме је донесено првостепено решење о удаљењу. Службеник против кога је дисциплински поступак обустављен или који је ослобођен у дисциплинском поступку, има право на разлику између исплаћене накнаде плате и пуног износа основне плате.

Службеник коме је одређен притвор има право на накнаду плате која се исплаћује на терет органа који је одредио притвор.

Намештеници, као и државни службеници, имају право на основну плату која се одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плата, која је јединствена и утврђује се (за сваку буџетску годину) законом о буџету Републике Србије.

Право на основну плату припада намештенику који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом. Намештеник који не ради пуно радно време има право на основну плату која је сразмерна дужини његовог радног времена.

Одређивање коефицијената обавља се тако што се свако радно место намештеника сврстава у једну од шест платних група, тако да платна група одговара врсти у коју је радно место разврстано у правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у државном органу.

За намештенике се не утврђују платни разреди, зато што се не спроводи поступак оцењивања рада као код државних службеника. Законом о платама државних службеника и намештеника утврђени су следећи коефицијенти за радно место намештеника:

I платна група	2.53
II платна група	2.03
III платна група	1.9
IV платна група	1.5
V платна група	1.2
VI платна група	1

Намештеницима, у одређеном статусу и у одређеним ситуацијама, врши се и посебно одређивање коефицијената: за приправника, одређује се коефицијент који износи 80% коефицијента платне групе у којој се налази радно место за које је закључио уговор о раду; када намештеник ступи на радно место руководиоца унутрашње јединице увећава му се коефицијент за 10%, а када престане да руководи унутрашњом јединицом одређује му се коефицијент платне групе у којој се налази његово радно место; када је намештеник премештен на друго радно место одређује му се коефицијент платне групе у којој се налази радно место на које је премештен.

О промени платне групе, и коефицијента, доноси се решење које по сили закона замењује одговарајуће одредбе уговора о раду.

Намештеници остварују права на додатке на основну плату по два основа, односно на додатке који се остварују под истим условима и у истој висини као и државни службеници, као и на додатак за остварене резултате.

Додаци које намештеници остварују под истим условима и у истој висини као и државни службеници су: 0,4% основне плате за сваку навршену годину рада у радном односу (минули рад); за ноћни рад од 22 до 6 сати наредног дана, за сваки сат рада ноћу износи 26% вредности радног сата основне плате; за рад на дан празника који је нерадан дан за сваки сат рада износи 110% вредности радног сата основне плате; за сваки сат који по налогу претпостављеног ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) има право на сат и по слободно; за време приправности, има право на додатак за приправност, који за сваки сат (приправности) износи 10% вредности радног сата основне плате.

Намештеници имају право и на додатак за остварене резултате рада који представља замену за напредовање кроз платне разреде које остварују државни службеници. Законом о буџету Републике Србије, за сваки државни орган утврђује се проценат који је (од укупно утврђеног износа средстава за плате) намењен за додатак за остварене

результате рада намештеника. Ово право намештеник остварује једном у три месеца, и то ако је (од јануара до марта, од априла до јуна, од јула до септембра и од октобра до децембра) остварио натпросечне резултате по обиму и квалитету рада. Остварени додатак може да износи до 50% основне плате, а исплаћује се уз плату за март, јун, септембар и децембар. Одлуку о додатку за остварене резултате рада и о његовој висини решењем доноси руководилац државног органа на предлог руководиоца унутрашње јединице у којој намештеник ради - који он даје после разговора с лицем које је непосредно претпостављено намештенику.

Одредбе Закона о платама државних службеника и намештеника које се односе на накнаде плате, накнаде трошкова и друга примања државних службеника примењују се и на намештенике (изузев одредаба о праву на накнаду плате нераспоређеним државним службеницима и одредаба о накнади плате због удаљења с рада када намештеник има право на накнаду плате према општим прописима о раду).

IV. Програмирање

48. Да ли постоје национални плански документи и секторске стратегије, укључујући транспорт, животну средину, економски развој, МСП/развој пословања, истраживање и развој или развој људских ресурса? Уколико постоје, за који период и које су њихове главне особине у смислу социоекономске анализе, дефинисања стратегије и циљева, приоритета улагања, конкретних мера које ће се предузети, као и решења за њихово спровођење?

Национални плански документи који се односе на поједине секторе су утврђени и дају смернице за развој на овим подручјима.

Планским документом „**Потребе Републике Србије за међународном помоћи 2011-2013**“ посебно се дефинише приступ вишегодишњем програмирању међународне развојне помоћи, координација донатора, као и приоритизација мера унутар релевантних сектора. Документ је утемељен на постојећем националном стратешком оквиру, дефинише средњорочне циљеве и утврђује оквир за развој пројеката који су прилагођени финансирању од стране донаторске заједнице. Циљ овог документа је да допринесе спровођењу реформи и стратешких циљева Владе увођењем трогодишњег оквира програмирања и пружања потребног нивоа и структуре међународне помоћи. Документ је припремљен коришћењем такозваног *секторског приступа (SWAP)*, ангажовањем и координацијом свих релевантних заинтересованих страна у дефинисању приоритета и мера за утврђене секторе.

Национални програм за интеграцију Србије у Европску унију (НПИ) је свеобухватни национални плански документ који представља план законодавних, институционалних и административних мера које Република Србија намерава да предузме у процесу испуњавања обавеза чланства у ЕУ.

Стратешки документи који се односе на секторе транспорта, животне средине, економског развоја, МСП/развоја пословања, истраживања и развоја, развоја људских ресурса, су доступни и утврђују политике и приоритете Републике Србије у наведеним подручјима. За релевантна подручја следеће стратегије су у поступку спровођења:

Транспорт

Стратегија развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији за период 2008-2015 која се бави

развојем видова транспорта, модернизацијом и унапређивањем слободног кретања путника и ствари на националним и међународним тржиштима. Стратегија садржи начела Транспортне политике ЕУ, захтеве ССП и стратешке смернице Заједнице о кохезији и ВИПД. Стратегијом се утврђују смернице за будући развој транспортног сектора, водећи рачуна о принципима ефикасности и економичности, безбедности, интероперабилности и интермодалности, примене иновација и савремених технологија и обухваћени су сви видови транспортног сектора у Србији.

Национални план Републике Србије за развој друмске и железничке инфраструктуре за период 2008-2012 обухвата активности у друмској и железничкој инфраструктури које треба да буду спроведене до 2015, укључујући процену трошкова и оквир за финансирање развоја инфраструктуре из државног буџета и међународних финансијских институција. Процењује се да ће укупни трошкови инфраструктурних пројеката предвиђених за спровођење до 2015. године износити 2,9 милијарди евра. Спровођење Националног плана је почело 2008. године; акциони планови се усвајају и оцењују на годишњем нивоу. Специфични циљеви Стратегије и Националног плана биће постигнути кроз спровођење пројеката укључених у Генерални мастер план за транспорт у Србији (октобар 2009) и Мастер план и Студију изводљивости за унутрашњи водни транспорт за Србију (2005).

Генерални мастер план за транспорт у Србији је усвојен 2010. године. Он сужава приоритетне пројекте за развој транспортне инфраструктуре до 2027. године и обухвата железнички, друмски, ваздушни, унутрашњи водни и интермодални транспорт и синхронизован је са развојним програмом државе. Процењује се да ће укупни трошкови јавних инвестиција за инфраструктурни развој у 2010-2027. години износити 15 милијарди евра.

Животна средина

Национална стратегија одрживог развоја (НСОР) Републике Србије усвојена је 2008. године. Циљ Националне стратегије одрживог развоја Републике Србије је да се успостави равнотежа између три кључна фактора, односно три стуба одрживог развоја: одрживог економског раста и привредног и технолошког напретка, одрживог развоја друштва на бази социјалне равнотеже, заштите животне средине уз рационално располагање природним ресурсима, спајајући та три стуба у целину коју ће подржавати одговарајући институционални оквир. Стратегија такође дефинише показатеље одрживог развоја за Србију. Уз Стратегију је приложен опсежан акциони план за период 2009-2017, који је издат и усвојен као одвојени документ у марту 2009. Одредбе Националне стратегије одрживог развоја обухватају и краткорочни (2009-2011) и дугорочни (2009-17) период.

Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019 предвиђа услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Србије. Анализирани су различити специфични токови отпада. Стратегија до 2019. предлаже изградњу 12 регионалних центара у Србији за управљање отпадом (и дефинише 29 депонија за управљање отпадом), санацију постојећих депонија-сметлишта, која представљају највећу опасност по животну средину и локацију „активних места“ историјског опасног загађења отпадом и успостављање система управљања опасним отпадом. Укључен је Финансијски план са проценом трошкова. Акционим планом за 2010-2014. утврђују се потребне активности за транспоновање директива ЕК из области управљања отпадом.

Национални програм за заштиту животне средине (НПЗЖС) усвојен је 2010. и биће спроведен кроз акционе планове и планове ремедијације које је усвојила Влада за период од пет година. Појединачне акционе планове је развило министарство задужено

за заштиту животне средине у сарадњи са одговарајућим ресорним министарством. Националним програмом заштите животне средине утврђује се низ циљева Владине политике од 2010. до 2019. године.

Економски развој

Национална стратегија привредног развоја за период 2006-2012. представља први развојни документ који на доследан и целовит начин дефинише основне развојне приоритете земље. Основни развојни циљеви јесу подизање животног стандарда свих грађана и динамичан и одрживи привредни развој. Ово подразумева основне стратешке смернице: (i) стварање атрактивног пословног окружења као основног услова за подизање опште конкурентности српске економије; (ii) развој који се заснива на знању; (iii) развој ефикасне привредне инфраструктуре: енергетске, транспортне, водне, итд; (iv) равномерна стабилизациона, развојна и социјална улога државе; (v) равномеран регионални развој; (vi) одрживи развој. Стратегија не предвиђа посебан финансијски оквир за спровођење.

Национална стратегија регионалног развоја за период 2007-2012. је била први плански документ који се бавио регионалним развојем и неравномерностима у Србији, па је отуда више описна, без навођења конкретних мера и показатеља за оцену њене реализације. Стратегија дефинише следеће циљеве: i) одрживи развој ii) раст регионалне конкурентности; iii) спречавање регионалне неравномерности и сиромаштва; iv) смањење негативних демографских кретања; v) убрзан процес децентрализације; vi) економску интеграцију српске заједнице на Косову и Метохији; vii) развој институционалне регионалне инфраструктуре.

Закон о регионалном развоју предвиђа припрему новог, оперативнијег документа – Националног плана регионалног развоја (10-годишњи период) и 5 регионалних стратегија, по једну за сваки регион (петогодишњи период). Они треба да буду у складу са већ усвојеним развојним стратегијама на локалном нивоу, регионалним и националним стратегијама. Ова стратегија не предвиђа посебан финансијски оквир за спровођење.

Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008-2013. изграђена је на 5 стубова:

Стуб 1: Промоција и подршка предузетништву и оснивању нових предузећа.

Стуб 2: Људски ресурси за конкурентан МСП сектор.

Стуб 3: Финансирање и опорезивање МСП.

Стуб 4: Конкурентске предности МСП на извозним тржиштима

Стуб 5: Правно, институционално и пословно окружење за МСП.

Стратегијом развоја туризма Републике Србије до 2015. године су одређени дугорочни циљеви планирања и развоја туризма у складу с укупним економским, социјалним, еколошким и културно-историјским развојем. Стратегија има за циљ унапређење конкурентности туризма, повећање девизног прилива, домаћег туристичког промета, као и раст запослености путем туризма, како би Република Србија постала конкурентна туристичка дестинација. Такође има за циљ подстицање развоја позитивне слике државе на светском тржишту, заштиту и одрживо коришћење природе и културног наслеђа као ресурса за развој туризма, побољшање квалитета живота становништва и заштиту туристичких потрошача, сагласно искуствима развијених европских земаља. За спровођење Стратегије развоја туризма Републике Србије до 2015. године сваке године се предвиђају средства из националног буџета, која се додељују преко министарства надлежног за туризам, као и буџета локалних самоуправа. Такође се користе средства из претприступних фондова (ИРА 2007 - у току

је пројекат «Подршка спровођењу Националне стратегије развоја туризма», који, између осталог, има за сврху и развој капацитета Националне туристичке развојне корпорације). Према Стратегији до 2015. године средства би требало усмерити по кластерима на: реструктурирање, рехабилитовање и подизање квалитета већ постојећих објеката туристичке понуде; развој нове смештајне понуде и велике пројекте такозване «урбане конверзије».

Процењена укупно потребна улагања у смештајну понуду Србије до 2015. године износе око 4,0 милијарде евра, по кластерима: Војводина - 625,9 милиона евра или 15,4%; Београдска регија - 1,134,7 милиона евра или 28,0%; Југозападна Србија - 1.567,8 милиона евра или 38,8% и Југоисточна Србија - 717,3 милиона евра или 17,7%.

Стратегијом су предвиђене следеће групе инвестиционих подстицаја: финансијски подстицаји и олакшице (директна улагања у развој туристичке и капиталне инфраструктуре, додела бесповратних финансијских средстава, развојни кредити под бенефицираним условима); квази-финансијски подстицаји и олакшице (државне гаранције за отплату комерцијалних кредита, субвенционисање «тржишно» дефинисаних каматних стопа у циљу снижавања цене капитала); фискални подстицаји и олакшице за подизање профитабилности конкретних инвестиционих пројеката и улагања; остали подстицаји и олакшице (програми обуке за запослене, репатријација профита, могућност ангажовања страних експерата, маркетиншке активности итд.).

Стратегија развоја трговине Републике Србије је усвојена у фебруару 2009. године. Стратегија ће се реализовати у периоду до 2012. године. Стратегија је рађена у сагласности са другим стратешким документима из области економије са циљем укључивања Републике Србије у јединствене тржишне токове Европске уније. Стратегија дефинише правце развоја трговине до уласка у Европску унију и има пресудну улогу у процесу изградње модерне тржишне привреде, са нагласком на што интензивнију конкуренцију. Главни циљеви Стратегије су очување малих и средњих предузећа из области трговине, јачање конкуренције и ширење трговачке делатности изван граница Србије укључујући и што веће присуство страних трговачких ланаца на нашем тржишту. У периоду реализације ове Стратегије, обезбедиће се усаглашавање донетих прописа са законодавством Европске Уније.

Стратегија научног и технолошког развоја за период 2010 – 2015, даје визију Србије као иновативне земље у којој научници достижу европске стандарде, доприносе укупном нивоу знања друштва и унапређују технолошки развој привреде. Стратегија дефинише државне приоритете, споразуме о партнерству, њено спровођење и кључне референтне тачке. Стратегија одражава намере владиних структура за реструктурирањем српског научноистраживачког сектора и стимулацијом хитно потребних мера у ту сврху. Она предвиђа улагање у науку и технологију као једини пут за Србију да успостави одрживу привреду и друштво. Међу главним циљевима које Стратегија покушава да оствари јесу реорганизација и подизање капацитета постојећих истраживачко-развојних института, обезбеђивање примене у производњи иновација заснованих на знању што ће унапредити српско знање засновано на привреди и њеној конкурентности. Иновација је резултат делотворног истраживања и развоја кроз делотворну дифузију технологије и политика за боље интегрисање националних система иновација и образовања. Спровођење Стратегије захтева дефинисање и планирање следећих активности:

- Интегрисаних истраживачко-развојних програма;
- Програма технолошког развоја;
- Програма подстицаја развоја иновација;
- Програма трансфера знања

Временски оквир **Стратегије развоја информационог друштва у Републици Србији до 2020. године је до 2020. године**, финансијски оквир није одређен, а у наставку су приоритети. Активности које се предузимају у циљу развоја Информационог друштва треба да буду усмерене ка приоритетима у оквиру следећих области:

1. Електронске комуникације, где су одређени следећи приоритети:

- 1.1. отворени широкопојасни приступ
- 1.2. дигитално емитовање телевизијског и радио програма и дигитална дивиденда
- 1.3. комуникациона инфраструктура јавног сектора

2. Е-управа, е-здравство и е-правосуђе, где су одређени следећи приоритети:

- 2.1. електронски идентитет у услугама јавног сектора
- 2.2. примена ИКТ у органима управе и имаоцима јавних овлашћења
- 2.3. примена ИКТ у систему здравствене заштите
- 2.4. примена ИКТ у правосуђу

3. ИКТ у образовању, науци и култури, где су одређени следећи приоритети:

- 3.1. академска рачунарска мрежа
- 3.2. ИКТ у образовању
- 3.3. истраживања и иновације у области ИКТ
- 3.4. дигитални садржаји

4. Електронска трговина (е-трговина), где су одређени следећи приоритети:

- 4.1. уклањање нормативних препрека за развој е-трговине
- 4.2. електронски рачуни и електронско плаћање
- 4.3. подстицање развоја е-пословања
- 4.4. заштита потрошача у е-трговини
- 4.5. координација развоја е-трговине

5. Пословни сектор ИКТ, где су одређени следећи приоритети:

- 5.1. развој људских ресурса
- 5.2. развој старт-ап и иновативних компанија
- 5.3. извоз и прекогранични аутсорсинг
- 5.4. заштита интелектуалне својине софтвера и дигиталних садржаја

6. Информациона безбедност, где су одређени следећи приоритети:

- 6.1. унапређење правног и институционалног оквира за информациону безбедност
- 6.2. заштита критичне инфраструктуре
- 6.3. борба против високотехнолошког криминала
- 6.4. научно-истраживачки и развојни рад у области информационе безбедности

Развој људских ресурса

Средњорочна национална политика запошљавања је дефинисана у **Националној стратегији запошљавања и прописује следеће приоритете за период 2005-2010:**

- Ка одрживом повећању запослености
- Ка унапређеном квалитету и продуктивности рада
- Ка чвршћој социјалној кохезији на тржишту рада

Национална стратегија запошљавања 2005-2010. је спроведена кроз три национална акциона плана запошљавања: НАПЗ 2006-2008, НАПЗ 2009 и НАПЗ¹³ 2010. Сваким НАПЗ се утврђују приоритети и циљеви политике запошљавања и прописују се програми и мере које треба спровести ради постизања тих приоритета и циљева. Циљеви и приоритети који треба да буду постигнути политиком запошљавања у 2011. години, утврђени у НАПЗ 2011 су:

Циљеви:

1. Повећати запосленост;
2. Улагати у људски капитал;
3. Социјална инклузија.

Приоритети:

1. Испуњавање захтева тржишта рада и снабдевање;
2. Стварање радних места;
3. Унапређивање мера образовања и оспособљавања у циљу развоја квалификоване радне снаге;
4. Подстицање запошљавања група са тешкоћама при запошљавању и осетљивих група;
5. Децентрализација и подстицање развоја регионалних и локалних политика запошљавања.

Период на који се односи стратегија ускоро истиче и у току су припреме нове стратегије која ће обухватати период од 2011. д 2020. године. Недавно је припремљен нацрт студије „Иницијатива креирања јавних политика заснованих на подацима у области запошљавања“. Она даје анализу тренутне ситуације на тржишту рада у оквиру резултата постигнутих претходном стратегијом. Резултати анализе ће бити унети у нову стратегију, чији ће први нацрт бити спреман до септембра 2010. Према новом закону о запошљавању, национални акциони планови запошљавања (НАПЗ) се усвајају на годишњем нивоу, дефинишући приоритете запошљавања за сваку предстојећу годину. Извештај о спровођењу сваког НАПЗ-а се израђује да би се користио у израду нацрта новог НАПЗ-а. Политика запошљавања се формира на основу информација о тржишту рада коју израђује Републички завод за статистику у форми анкета о тржишту рада коју спроводи двапут годишње. Поред тога, Национална служба за запошљавање има регистар незапослених лица који користи за вођење евиденције о стању на локалним тржиштима рада и праћење статуса лица укључених у АПТР.

Стратегија развоја средњег стручног образовања, усвојена децембра 2006, утврђује основне циљеве система СОО, који „*треба да пружи младима и одраслима могућности да стекну знање, вештине и стручност неопходне за рад и запошљавање, као и да обезбеди услове за даље образовање и учење у перспективи одрживог развоја друштва*“. Циљеви стратегије се одражавају у новом Закону о основама система образовања и васпитања (2009). Акциони план за спровођење Стратегије је усвојен 2009. године.

Стратегија развоја СОО и њен акциони план су фокусирани на следеће теме:

- развој социјалног партнерства у стручном образовању у Србији кроз даљи институционални развој који омогућава међусекторски приступ у даљим реформама система СОО;
- развој националног оквира квалификација као темеља образовног система који укључује СОО;

---

¹³ Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености из 2009. утврђује доношење националних акционих планова запошљавања на годишњем нивоу.

- Успостављање система осигурања квалитета и транспарентног система акредитације и сертификације;
- успостављање и развој система вођења каријере и саветовања у стручном образовању у Србији¹⁴;
- развој предузетништва у стручном образовању

Стратегија образовања одраслих је усвојена 2006. године, а Акциони план за њено спровођење 2009. године. Стратегија образовања одраслих обухвата следеће приоритете:

- успостављање механизма партнерства са социјалним партнерима;
- Разграничење одговорности и надлежности између министарстава;
- развој програма образовања одраслих (основног и стручног);
- унапређивање квалитета образовања и обуке одраслих.
- јачање капацитета институција за оспособљавање.

Стратегија вођења каријере и саветовања и Акциони план за спровођење (2010-2014) усвојени су у марту 2010. Главни стратешки циљ је успостављање система вођења каријере и саветовања којима се унапређује коришћење људских ресурса путем повезивања између света рада и образовања. Такав систем би такође допринео циљевима социјалне једнакости и инклузије.

Србија је успешно развила стратешки оквир за борбу против сиромаштва и социјалну инклузију.

Стратегија развоја и промоције друштвено одговорног пословања у Републици Србији за период 2010 до 2015. године представља акт којим се на целовит начин утврђује стање у области друштвено одговорног пословања. У циљу реализације општег циља Стратегије, промоције одрживог раста и развоја пословања које подстиче социјалну инклузију и спречава нарушавање животне средине идентификовани су следећи средњорочни и дугорочни циљеви: промоција концепта друштвено одговорног пословања; развој пракси друштвено одговорног пословања; и стварање подстицаја и законских обавеза који ће осигурати развој окружења које погодује ширењу друштвено одговорног пословања. Финансијска средства за имплементацију Стратегије могу се обезбеђивати из претприступних фондова ЕУ, потом билатералних и мултилатералних донација, као и из буџета РС.

Стратегија развоја социјалне заштите („Службени гласник РС“, бр. 108/05) усвојена је 2005. године и дефинише основне компоненте реформе социјалне политике: деинституционализација, децентрализација и демократизација служби социјалне заштите – укључење локалне заједнице у пружање социјалних услуга и партнерство са грађанским друштвом. Према Стратегији, реформе су руковођене следећим **принципима**: брига о потребама појединаца у контексту породице и заједнице; наглашавање учешћа корисника у конципирању и пружању социјалних услуга; обезбеђење разноврсности услуга и избора корисницима; веће пружања услуга унутар заједница него преко институција (као дела процеса деинституционализације); и подстицање плурализма пружалаца услуга.

Основни циљ реформе система социјалне заштите дефинисан овом стратегијом је развијање интегралне социјалне заштите у којој социјални актери на најефикаснији начин користе постојеће и развијају нове ресурсе путем доступних, квалитетних и разноврсних услуга, ради очувања и побољшања квалитета живота рањивих и маргинализованих појединаца и група, оспособљавања за продуктиван живот у

¹⁴ Стратегију вођења каријере и саветовања и њен Акциони план припремило је Министарство омладине и спорта а усвојила је Влада.

заједници и предупредњења зависности од социјалних служби. Посебни циљеви Стратегије су (1) унапређење заштите најсиромашнијих (појединачни циљеви: обезбеђивање егзистенцијалног минимума и ефикаснији систем материјалних надокнада) и (2) развијање мреже услуга у заједници (појединачни циљеви: интегрална процена и планирање у заједници, увођење система квалитета и територијално и функционално доступне услуге).

Примена Стратегије није орочена. Један број активности дефинисан је до 2009. године, а један број - континуирано.

Наведени стратешки циљеви имплементирани су кроз реализацију пројекта „Подршка имплементацији Стратегије развоја социјалне заштите“ (Влада Велике Британије и Влада Краљевине Норвешке обезбедиле су део средства за период од три године, почев од 2006). Веома значајан број задатака постављених овим документом реализован је у протеклом периоду (усвојени закони и друга правна акта, уведен систем квалитета и стандарда услуга, имплементиран нови метод рада у центрима за социјални рад, развијене услуге у заједници за посебно осетљиве групе грађана, уведен систем акредитације програма обуке за запослене у систему социјалне заштите и друго...). Циљеви реформе садржани у Стратегији се и даље активно спроводе.

Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности за период од 2010. до 2015. године је донета као први корак ка побољшању положаја жена и увођењу родне равноправности („Службени гласник РС”, бр. 15/09). Полазећи од основног задатка Стратегије, да пружи могућности које ће обезбедити изразу системских, институционалних и развојних решења за остваривање политике једнаких могућности у различитим аспектима живота жена и мушкараца, припремљен је акциони план за њено спровођење. Стратегија садржи шест општих циљева (и десет појединачних циљева): повећање учешћа жена у процесима одлучивања и остваривање равноправности полова; побољшање економског положаја жена и остваривање родне равноправности; остваривање родне равноправности у образовању, побољшање здравља жена и унапређивање родне равноправности у здравственој политици, превенција и сузбијање свих видова насиља над женама и обезбеђивање свеобухватног система заштите за жене жртве насиља; и уклањање родних стереотипа у средствима јавног информисања и промоција родне равноправности. У оквиру сваког општег циља у Стратегији дефинисани су дугорочни циљеви који су усмерени на остваривање општег циља. У овом акционом плану су дефинисане активности за сваки дугорочни циљ које директно доприносе остваривању сваког појединачног дугорочног циља, а индиректно, преко дугорочних циљева, доприносе реализацији општег циља. Активности су планиране на временски период од шест година, од 2010. до 2015. године, али се део њих односи и на дугорочан период, после 2015. године. Велики број активности представља почетне активности које тек треба да прерасту у систем или континуирани процес.

Средства за реализацију мера и активности предвиђених Акционим планом обезбедиће се делом из буџета Републике Србије. Такође ће се стимулирати издвајање средстава из буџета локалних самоуправа, од донатора, укључујући и приватни сектор, као и од међународних партнера. За координативну функцију Управе за родну равноправност средства ће се обезбедити из буџета Републике Србије.

Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Србији за период 2007-2015 година је усвојена 2006. године («Службени гласник РС», бр. 1/07). Стратешки циљ који овај документ поставља је унапређење положаја особа са инвалидитетом до позиције равноправних грађана који уживају сва права и одговорности.

У складу са постављеним оквирима, Стратегија предвиђа да се до 2015. године испуне следећи општи циљеви: питање положаја особа са инвалидитетом уградити у опште развојне планове уз изградњу институционалног оквира и операционализацију мултисекторске и мултиресорне сарадње на активностима планирања и праћења политика у овој области; развити ефикасну правну заштиту, уз развијене и спроведене планове превенције и спречавања дискриминације особа са инвалидитетом, као и планове сензибилизације друштва по питањима инвалидности; социјалне, здравствене и друге услуге базиране на правима и потребама корисника начинити доступним, у складу са савременим међународно–прихваћеним методама процене инвалидности и потреба; развити политике мера и применити програме, нарочито у областима образовања, запошљавања, рада и становања, који особама са инвалидитетом пружају једнаке могућности и подстичу самосталност, лични развој и активан живот у свим областима; особама са инвалидитетом осигурати приступ изграђеном окружењу, приступачном превозу, информацијама, комуникацијама и услугама намењеним јавности, а кроз развој и спровођење плана уклањања баријера и изградње приступачних објеката и услуга; осигурати особама са инвалидитетом адекватан стандард живљења и социјалну сигурност.

Укупни трошкови имплементације Стратегије обезбеђени су у буџету Републике Србије – буџетским фондовима и буџету локалних општина. Средства за реализацију пројеката које реализују удружења и организације особа са инвалидитетом, поред Буџета РС и локалних општина, могу се обезбеђивати и од домаћих и страних донатора.

Стратегија безбедности и здравља на раду у Републици Србији за период од 2009. до 2012. године јесте акт Владе којим се на целовит начин утврђује стање у области безбедности и здравља на раду у Републици Србији и мере које треба предузети за њен развој, односно дефинишу основни циљеви и правци унапређења те области.

Појединачни циљеви Стратегије су: успостављање, одржавање, прогресивно развијање и периодично ревидирање система безбедности и здравља на раду у консултацији са репрезентативним организацијама послодаваца и запослених; доношење закона, подзаконских прописа, колективних уговора и других општих аката о безбедности и здрављу на раду (усаглашавање са прописима ЕУ); усвајање механизма и процедура за спровођење прописа о безбедности и здрављу на раду (интегрисана инспекција рада); увођење посебног осигурања од повреда на раду и професионалних болести; увођење информационог система у области безбедности и здравља на раду (регистар повреда на раду и професионалних болести и др.); образовање одговарајућих трипартитних тела које чине представници државних органа, послодаваца и запослених, одговорних за безбедност и здравље на раду складу са законом и праксом; утврђивање приоритета у решавању проблематике везане за безбедност и здравље на раду: мала и средња предузећа, високоризични сектори; групе осетљивих запослених; дискриминација и злостављање; родна равноправност; безбедност производа, која се односи на опрему, машине и друга средства за рад и заштиту на раду; безбедност услуга, а нарочито услуга одржавања и поправке опреме, машина других средстава за рад; промовисање културе превенције и добре праксе у области безбедности и здравља на раду на свим нивоима организовања послодаваца, запослених, образовних установа и државе (удружења послодаваца, синдикати, инспекција рада, школство, фондови за пензијско и инвалидско осигурање и здравствено осигурање, и др.); давање иницијатива за увођење законских претпоставки у смислу дефинисања финансијских и буџетских ресурса у области безбедности и здравља на раду; покретање иницијативе за оснивање референтне лабораторије чија улога би требало да буде контрола квалитета рада правних лица са лиценцом у области

безбедности и здравља на раду, а која врше прегледе и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине; покретање иницијативе за оснивање „Центра за едукацију” (запослених, послодаваца, лица за безбедност и здравље на раду, инспектора рада и др.) у области безбедности и здравља на раду; сарадња у области безбедности и здравља на раду (даља сарадња на међународном нивоу и на националном нивоу побољшана и унапређена међуресурсорска сарадња).

Акционим планом за спровођење Стратегије безбедности и здравља на раду за период од 2009 - 2012. године («Службени гласник РС», број 3/10) разрађене су мере за спровођење појединачних циљева из Стратегије безбедности и здравља на раду. Финансијска средства за имплементацију Стратегије могу се обезбеђивати из претприступних фондова ЕУ, билатералних и мултилатералних донација, као и из буџета РС.

Националну стратегију за младе (НСМ) је усвојена у 2008. години и представља први корак ка системском решавању полагаја младих у Републици Србији. Уз НСМ, Влада Републике Србије је 22.01.2009. године усвојила и Акциони план за спровођење Националне стратегије за младе АПНСМ („Службени гласник РС”, број 7/09). Временски оквир за реализацију НСМ и АПНСМ је период од 2009. до 2014. године.

Циљеви/приоритети и мере за њихово спровођење:

1. подстицати младе да активно учествују у друштву;
2. развијати сарадњу младих и обезбеђивати услове за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима;
3. изграђивати систем информисања младих на свим нивоима и у свим областима;
4. обезбеђивати остваривање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
5. подстицати и вредновати изузетна испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
6. унапређивати могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
7. развијати отворени, делотворни, ефикасни и праведни систем формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији;
8. подстицати и стимулисати све облике запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих;
9. унапређивати безбедност младих;
10. чувати и унапређивати здравље младих, смањивати ризике и водеће поремећаје здравља и развијати здравствену заштиту прилагођену младима;
11. оснаживати младе за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и здраве животне средине.

У 2009. години је директно из буџета Републике Србије издвојио за реализацију НСМ 16.689.576,26 динара. Међународни донатори су у сарадњи са МОС за пројекте који су усмерени ка спровођењу НСМ у 2009. години издвојили средства у висини од 2.160.000,00 € и 440.000,00 \$. У 2010. години МОС је директно из буџета Републике Србије издвојио за реализацију НСМ 160.450.000,00 динара.

Стратегију вођења каријере и саветовања (СКВС) и Акциони план за њено спровођење усвојила је Влада Републике у 2010. години. Временски оквир за реализацију СКВС и АПНСМ је период од 2010. до 2014. године. Ова стратегија представља почетни корак у стратешкој и програмској концептуализацији развоја људских ресурса у Републици Србији. Акциони план дефинише бројне активности које

треба да обезбеде остварење основног циља Стратегије – успостављање и развој система вођења каријере и саветовања. За реализацију овог циља, предвиђено је остваривање четири специфична циља:

1. успостављање система вођења каријере и саветовања;
2. развој система вођења каријере и саветовања у образовању;
3. развој система вођења каријере и саветовања у запошљавању;
4. континуирано промовисање вођења каријере и саветовања.

Законом о буџету Републике Србије за 2010. годину, обезбеђена су средства за активности чија је реализација планирана у 2010. години у износу од 11.000.000,00 динара, а из осталих извора (фондови ЕУ, донаторска средства и др.) 7.000.000,00 динара. За средства која су неопходна за спровођење активности које ће се извршити у 2011, 2012, 2013. и 2014. години у висини од 29.560.000,00 динара, биће аплицирано кроз предлоге финансијских планова МОС, Министарства економије и регионалног развоја и Министарства просвете.

Стратегија за смањење сиромаштва у Србији је усвојена од стране Владе Републике Србије 2003. године. Стратегијом се сиромаштво дефинише као мултидимензионални феномен који, поред прихода који су недовољни за обезбеђивање основних животних потреба, подразумева и немогућност проналажења запослења, неадекватан смештај и приступ социјалној заштити, здравственим, образовним и комуналним услугама. Други кључни аспекти сиромаштва подразумевају немогућност да се оствари право на здраву животну средину и природне ресурсе, на првом месту на чисту воду и ваздух. Основни циљ постављен овим документом био је да се број сиромашних преполови до 2010. године, и он је већ остварен 2007. године. Стратегија је подстакла општу забринутост због сиромаштва и социјалне искључености на пољу свих релевантних политика и координацију јавних и приватних напора у корист најсиромашнијих и социјално угрожених група.

Стратегијом развоја социјалне заштите спроводе се реформе сектора од 2005. године. Стратегијом се прописују два основна циља процеса реформе:

- Унапређење социјалне заштите најсиромашнијих грађана, путем обезбеђивања егзистенцијалног минимума и ефикаснији систем материјалних надокнада;
- Развијање мреже интегрисаних услуга у заједници које одражавају потребе локалних корисника и усклађивање са минималним стандардима квалитета.

49. Уколико не постоји, да ли је предвиђена припрема таквог плана и стратегија и за који период?

На иницијативу председника Републике Србије, формиран је експертски тим који је припремио нацрт стратешког документа Србија 2020. Нацрт документа дефинише основне елементе друштвено-економског развоја Републике Србије до 2020. године. Он прати структуру коју је предложила и усвојила Европска комисија приликом израде Стратегије Европа 2020, узимајући притом у обзир специфичности Републике Србије. На бази консултација и јавне расправе, Влада ће размотрити операционализују и израду финалног текста Стратегије Србија 2020.

50. Да ли постоји повезаност између ових планова/стратегија и процеса националног улагања и планирања буџета и, ако постоји, на који начин је обезбеђена?

У складу са Законом о буџетском систему, средњорочним планом, односно стратегијама (општа или секторска развојна стратегија) одвија се процес националног

улагања и планирања буџета. Средњорочни план који представља свеобухватни план буџетског корисника (садржи детаљну разраду свих програма, пројеката и активности за буџетску годину са пројекцијама за наредне две године, према утврђеним средњорочним циљевима и приоритетима), служи као основа за израду образложења финансијског плана тог корисника, а израђује се у складу са упутством за припрему буџета.

Наиме, у складу са буџетском процедуром за припрему буџета, министар даје инструкцију за предлагање приоритетних области финансирања. На основу ове инструкције корисници средстава буџета Републике достављају предлоге за утврђивање приоритетних области финансирања.

Поред тога, секторским стратегијама, којима су утврђени главни стратешки циљеви развоја који ће се спроводити у периоду за који је донета стратегија развоја, предвиђени су приоритетни програми и пројекти, који представљају стратешке приоритете у одређеној области.

Законом о буџетском систему прописано је да се одредбе које се односе на припрему средњорочних планова, примењују у поступку припреме и доношења закона о буџету Републике Србије за сва министарства за 2011. годину, а поступним увођењем за остале кориснике буџетских средстава.

51. Који орган(и) или тело (тела) је био/ће бити одговоран за (или укључен у) припрему ових планова и стратегија?

У процесу израде стратешких докумената обављају се широке консултације свих институција које су својим делокругом везане за материју на коју се стратешки документ односи. Такође, током израде стратешких докумената обављају се консултације са представницима сектора цивилног друштва и представницима донаторске заједнице у Србији.

Члан 26. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05 и 71/05-исправка и 101/07) дефинише поступак доношења одлука Владе, док члан 46. Пословника Владе утврђује поступак прибављања мишљења на нацрт закона и предлог уредбе, одлуке, меморандума о буџету, стратегије развоја, декларације и закључка. С тим у вези, право да предложи усвајање стратешких докумената Влади има орган државне управе у чијем делокругу је питање на које се материјал односи. Материјал се доставља Влади преко Генералног секретаријата Владе који у складу са чланом 29. Закона о Влади обавља стручне и друге послове за потребе Владе.

О нацрту стратегије развоја без обзира на сектор на који се односи, прибавља се мишљење Републичког секретаријата за законодавство и Министарства финансија. Наиме, Министарство финансија (Сектор за припрему буџета) је у обавези да се изјасни о свим предлозима стратешких докумената чиме се обезбеђује финансијска изводивост реализације приоритета, односно циљева дефинисаних плановима и стратегијама. Такође, на предлог стратешких докумената изјашњавају се и институције на које се односи материја која је обухваћена стратешким документом чиме се обезбеђује укљученост свих релевантних актера у процес усвајања. Уколико се међутим стратешки документ тиче односа Републике Србије са иностранством прибавља се и мишљење Министарства спољних послова.

Такође, сходно одредбама члана 8. Закона о народној скупштини, наведена институција доноси закон, буџет, завршни рачун, план развоја, просторни план, пословник, стратегију, декларацију, резолуцију, препоруку, одлуку, закључак и аутентично тумачење закона. Следствено томе, Пословник Народне скупштине чланом 190. дефинише овлашћене предлагаче декларације, резолуције, препоруке и стратегије,

док члан 191. дефинише поступак за доношење истих. На поступак за доношење наведених аката примењују одредбе Пословника Народне скупштине које се односе на доношење закона, ако Пословником није друкчије одређено. Поступак доношења закона утврђен је члановима (150 -169).

52. Који поступци постоје или су предвиђени за припрему ових планова и стратегија и за обезбеђивање међуресурске координације, као и широке и делотворне асоцијације релевантних партнера (регионалних и локалних власти, економских и социјалних партнера, итд.)?

Израда стратешких докумената и планова подразумева широке консултације свих институција које су делокругом везане за материју на коју се стратешки документ односи. Међусекторска координација се обезбеђује кроз организацију састанака и округлих столова у циљу размене мишљења. Формално, међусекторска координација осигурава се кроз механизам предвиђен Уредбом о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС“ бр. 81/07 и 69/08). Наведени документ предвиђа могућност оснивања:

- Координационог тела
- Пројектне групе
- Заједничког тела
- Посебне радне групе

Координационо тело

Влада може одлуком основати координационо тело да би усмеравало поједине послове из делокруга више министарстава и посебних организација. Координационо тело састављено је од министара, а њиме руководи председник Владе, потпредседник Владе или министар који руководи министарством у чијем делокругу је претежан део послова због којих је координационо тело основано.

Пројектна група

Пројектна група може бити основана да би се извршио задатак који налаже сарадњу више органа, односно органа у саставу а не може бити извршен у оквиру редовних послова државних службеника. Пројектну групу решењем оснива руководилац органа, односно директор органа у саставу у чијем је делокругу задатак пројектне групе. Решењем којим се оснива пројектна група одређују се, поред осталог, њен састав и руководилац, рок за извршење задатка и начин на који ће државни службеници бити растерећени од редовних послова.

Заједничко тело

Заједничко тело може да буде основано да би извршавало послове чија природа захтева учешће више органа, односно органа у саставу. Заједничким телом руководи представник органа или органа у саставу у чијем делокругу је претежан део послова због којих је оно основано. Састав и задаци заједничког тела и друга питања која су везана за његов рад одређују се споразумом.

Посебна радна група

Руководилац, директор органа у саставу или директор службе Владе који је одговоран Генералном секретару Владе може да оснује посебну радну групу и у њу именује стручњаке у одговарајућим областима да би пружили стручну помоћ у

најсложенијим пројектним задацима. Решењем којим се оснива посебна радна група одређују јој се задаци, састав и руководилац, рок за извршење задатака и друга питања која су везана за њен рад. Најчешће, међусекторска сарадња у процесу израде стратешких докумената и планова обезбеђује се кроз оснивање Пројектних група и Заједничких тела. Везано за координацију са представницима цивилног друштва видети одговор на питање 51.

53. На који начин ће бити обезбеђено поштовање основних принципа програмирања (доношење одлука на основу објективних критеријума)?

Процес програмирања међународне развојне помоћи укључујући и помоћ ЕУ која се обезбеђује кроз Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) се реализује у складу са Акционим планом за програмирање међународне развојне помоћи (у даљем тексту: Акциони план) који припрема Канцеларија за европске интеграције. Акциони план дефинише надлежности и одговорности свих учесника у процесу програмирања укључујући и предлагаче пројеката, њихове међусобне односе и календар/динамику програмирања. Акциони план такође наводи и кључне документе односно стратешки оквир за програмирање с посебним освртом на стратегију проширења, извештај ЕК о напретку, Европско партнерство, Вишегодишњи индикативни плански документ. С тим у вези, како су у складу са ставом 2. чланом 4 Уредбе о спровођењу ИПА и национални стратешки/плански документи основ за програмирање, Влада сваке године усваја Програм потреба Републике Србије за међународном помоћи који дефинише приоритете и мере за њихову реализацију на трогодишњој основи. Приликом њиховог дефинисања, поред националних стратешких докумената (погледати одговор на питање 48.) узимају се у обзир и документи које припрема Европска комисија попут Вишегодишњег индикативног планског документа. У циљу обезбеђења најширег консензуса и подршке за реализацију ових приоритета и мера приликом њиховог дефинисања, одвијају се најшире консултације са представницима донаторске заједнице и организација цивилног друштва (ОЦД).

По усвајању Програма потреба Републике Србије за међународном помоћи, Канцеларија за европске интеграције организује састанке са представницима предлагача пројеката упознајући их са предстојећим фазама у процесу програмирања сходно Акционом плану, укључујући и детаљан календар.

Нацрти предлога пројеката који садрже и предлог потенцијалног донатора се уз потпис министра или државног секретара достављају Канцеларији за европске интеграције и уносе у ИСДАКОН информациони систем. Канцеларија за европске интеграције врши техничку оцену нацрта предлога пројеката (тј. оцену усклађености са прописаним форматом и упутством за попуњавање нацрта предлога пројеката) унетих у ИСДАКОН информациони систем према следећим критеријумима:

- а) усклађеност са обрасцем нацрта предлога пројеката;
- б) јасан опис циљева, резултата и активности;
- в) предложени нацрт пројектног предлога се не преклапа са пројектима финансираним од стране других билатералних и мултилатералних донатора, нити са пројектима финансираним из националних средстава;
- г) корисник нацрта предлога пројекта је јасно дефинисан и
- д) стратешки оквир пројекта одговара изабраном циљаном донатору.

Обавештавање о формалним недостацима предложених пројеката, као и измене и допуне нацрта пројектних предлога од стране овлашћених предлагача, у случају формалних недостатака, врши се електронским путем, у року утврђеном од стране Канцеларије за европске интеграције, у складу са Упутством за уношење података о

нацрту пројектних предлога у ИСДАКОН информациони систем. С обзиром на то да је у обрасцу предвиђено дефинисање циљаног донатора за финансирање предлога пројекта, Канцеларија за европске интеграције приликом техничке оцене пројекта, оцењује да ли су пројекти означени за финансирање из ИПА фондова, прихватљиви за финансирање из ових средстава (уколико нису, то мора бити јасно стављено као коментар у техничкој оцени пројекта).

На основу техничке оцене пројекта, предлагачи пројекта утврђују листу предлога пројекта за финансирање ранжираних према приоритетности и развијају их у одговарајући формат (пројектни фиш) након чега се посредством Канцеларије за европске интеграције достављају Групи за оцену пројекта (коју чине представници Канцеларије за европске интеграције и Министарства финансија). Група за оцену пројекта врши оцену нацрта пројектних фишева према дефинисаним критеријумима и сачињава предлог шире листе за финансирање из годишњег ИПА програма. Основни критеријуми који се примењују у поступку селекције предложених пројекта су релевантност, ефективност, ефикасност, утицај и одрживост. Ови критеријуми су детаљно разрађени у форми евалуационог упитника који је саставни део Акционог плана. Шира листа предлога пројекта за финансирање из ИПА се доставља Комисији за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи на одобрење, односно евентуалне измене и допуне. Током процеса програмирања, у фази идентификације и формулације предлога пројекта, организују се и консултације са организацијама цивилног друштва.

У сарадњи са овлашћеним предлагачима, Канцеларија за европске интеграције врши консултације са Делегацијом Европске уније (ДЕУ) ради размене мишљења и обезбеђивања сагласности везано за идентификоване предлоге пројекта. Након консултација са ДЕУ и унапређења нацрта пројектних предлога, Канцеларија за европске интеграције организује састанак Групе за оцену пројекта, која сачињава предлог уже листе пројекта за финансирање из годишњег ИПА програма која се доставља Комисији за програмирање и управљање фондовима ЕУ и развојном помоћи на одобрење, односно евентуалне измене и допуне. По њеном усвајању ужа листа пројекта се посредством Делегацији ЕУ доставља Европској комисији на коментаре/сугестије и усвајање.

54. Који су то секторски приоритети у погледу националних јавних или еквивалентних структурних расхода (који покривају основну инфраструктуру, људске ресурсе, производно окружење, итд.)? Молимо да наведете детаљну поделу.

Ревидираним Меморандумом о буџету и економској и фискалној политици за 2011. годину са пројекцијама за 2012. и 2013. годину дефинисани су средњорочни макроекономски и фискални оквир. У складу са њиме, опредељени су секторски приоритети, који се пре свега односе на агроиндустрију (пољопривреда и прехрамбена индустрија), извозно орјентисане гране индустрије, саобраћај, односно укупну инфраструктуру, као и јачање хуманог капитала (образовање и наука).

Законом о буџету Републике Србије за 2011. годину, као кључни приоритетни расходи и издаци за која су опредељена средства, пре свега су намењена за: привлачење директних инвестиција, односно за подстицање производње и извоза, улагања од посебног значаја (аутомобилска индустрија и др), производњу других превозних средстава – аутобуса и камиона) и грађевинских машина, подстицање равномерног регионалног развоја, подстицаје за развој пољопривреде и пољопривредне производње,

за финансирање текуће репродукције у области железнице, подземне експлоатације угља и др.

При томе, указујемо да су из буџета Републике опредељена значајна средства за развој целокупне научноистраживачке делатности, нарочито у програме основних истраживања, истраживања у области технолошког развоја и програме трансфера знања и технологија у 2011. години.

Свеобухватан преглед националних приоритета чије се финансирање планира из развојне помоћи, садржан је у документу који носи назив Програм потреба Републике Србије за међународном помоћи (НАД). По свом програмском карактеру овај документ представља пример примене методологије за превођење приоритета и потреба Републике Србије у конкретне мере чије финансирање треба обезбедити на пројектном принципу. Приоритети и мере дефинисани су на основу стратешких докумената Републике Србије, узимајући у обзир стратешки оквир донаторске подршке Републици Србији. Такође, по својој садржини овај документ уклопљен је у вишегодишње националне секторске планове (који су изведени по методологији годишњег оперативног планирања – ГОП, примењеног на средњи рок) у секторима у којима такви планови постоје, будући да је и ово један од процеса који тек треба да се укорени у складу са напредовањем концепта координације политика у Републици Србији. При томе, НАД претендује да издвоји само оне приоритете и мере за спровођење тих приоритета, за које се оцењује да је целисходно и реално да буду финансирани из средстава међународне помоћи, или (најчешће) у комбинацији домаћих средстава и финансија обезбеђених од стране развојних партнера. Као такав, НАД треба да допринесе одрживом социо-економском развоју и европским интергацијама Републике Србије кроз планирање, програмирање и унапређење ефективности развојне помоћи у складу са националним стратешким оквирима и приоритетима. Документ се ревидира на годишњем нивоу, како би се обухватила нова трогодишња перспектива и нови програмски и пројектни приоритети, као и преглед већ обезбеђеног финансирања, оствареног напретка и реформских резултата постигнутих у претходном периоду.

Припремљен је нацрт овог документа који се односи на период 2011-2013 а његово усвајање се очекује у фебруару 2011. године. При идентификацији приоритетних области за развојну подршку у овом периоду, примењивани су следећи одлучујући критеријуми: ниво приоритетности и важности подршке у одређеној области у складу са постојећим стратешким документима; постигнути ниво реформи и њихов допринос стратешким и реформским циљевима; важност међународне техничке подршке и експертизе за спровођење активности планираних у појединој области; могућности за обезбеђивање финансијских средстава из других извора и комплементарност са њима (рецимо из буџетских средстава, из средстава кредита, из приватних инвестиција); капацитет за апсорпцију средстава у поједином сектору.

За период 2011-2013, НАД дефинише приоритетне мере у идентификованим областима подршке, и то тако да у оквирима тих мера и у складу са вишегодишњим секторским плановима (ГОП) треба да у даљој разради буду идентификовани пројекти спремни за реализацију у кратком или средњем року. По својој садржини, мере се односе на унапређивање регулаторног оквира, социо-економски развој и спровођење секторских стратегија (погледати одговор на питање 48), изградњу институционалних капацитета, као и спровођење инвестиционих планова и груписане су у осам сектора:

1. Владавина права;
2. Реформа државне управе;
3. Цивилно друштво, медији и култура;
4. Конкурентност;
5. Развој људских ресурса;

6. Пољопривреда и рурални развој;
7. Транспорт;
8. Животна средина и енергетика.

55. **На који начин су мере/пројекти кохезионе политике/регионалног развоја и развоја људских ресурса програмирани/припремљени у оквиру ИПА компоненти I и II? Који национални органи/институције су учествовале у процесу и у којој мери? Да ли су тела на локалном/регионалном нивоу имала учешће у процесу или да ли су консултована?**

ИПА Компонента I

Процес програмирања и припрема свих пројеката у оквиру прве компоненте ИПА врши се у складу са годишњим Акционим планом за програмирање средстава међународне развојне помоћи Републици Србији и извештавање о међународној помоћи и програмирање Инструмента за претприступну помоћ ИПА (у даљем тексту: Акциони план), који припрема Канцеларија за европске интеграције. Акциони план утврђује основне принципе и јединствени поступак програмирања као и учеснике и њихове одговорности током процеса утврђивања приоритета и предлога пројеката у складу са основним документима за програмирање, посебно наглашавајући припрему пројекта, оцену и селекцију предложених пројеката у оквиру прве компоненте ИПА. Акционим планом је такође јасно дефинисан календар програмирања ЕУ помоћи.

У складу са годишњим Акционим планом, у тренутном модалитету централизованог управљања фондовима ЕУ када су Републици Србији на располагању искључиво прве две компоненте ИПА, овлашћени предлагачи пројеката су пре свега институције на централном нивоу државне управе. Ипак, од институција централног нивоа очекује се да у анализи потреба за међународном подршком (укључујући и фондове ИПА) обухвате практично све заинтересоване стране у оквиру своје надлежности (ресора) и по потреби у њихово име (и корист) кандидују пројекте као овлашћени предлагачи, задржавајући координациону улогу у пројекту. У том смислу, везано за пројекте који се тичу области регионалног и локалног развоја, кључни партнери на централном нивоу су надлежна министарства (Министарство економије и регионалног развоја и Министарство за државну управу и локалну самоуправу) и Кабинет потпредседника за европске интеграције, док се јединице локалне самоуправе укључују у процес кроз сарадњу са њиховом националном асоцијацијом - Сталном конференцијом градова и општина. (Више о процесу програмирања и припреми пројеката у оквиру прве компоненте ИПА видети у одговору на питање 53, док се укљученост партнера са регионалног и локалног нивоа, као и представника организација цивилног друштва организује и спроводи на начин описан у одговорима на питања 33. и 34).

ИПА Компонента II

Процес програмирања и припрема програмских докумената у оквиру друге компоненте ИПА врши се у сарадњи са осталим земљама учесницама у појединачним програмима. Република Србија учествује у 8 програма прекограничне и транснационалне сарадње. Припрема оперативних програмских докумената је рађена уз активно учешће институција на националном, покрајинском (Фонд „Европски послови“ АП Војводине) и локалном нивоу у земљама учесницама у програмима. Спроведена је детаљна *SWOT* анализа територија обухваћених програмима и на основу анализе

националних стратегије и резултата истраживања дефинисани су приоритети и мере. У РС процес је координисало Национално тело/Оперативна структура. Од јуна 2010 године, Канцларија за европске интеграције је номинована од стране Владе РС да обавља функцију поменутих тела.

Заступљеност националних институција, регионалних и локалних институција у програмирању и спровођењу програма прекограничне и транснационалне сарадње огледа се у члановима Заједничког надзорног одбора (ЗНО) програма. Чланови ЗНО су номиновани од стране релевантних министарстава Републике Србије, Владе АП Војводине (у три програма: Мађарска, Румунија и Хрватска), Сталне конференције градова и општина, као и у саставу посматрача који су номиновани из релевантних локалних самоуправа са територије обухваћене програмима.

ЗНО је заједнички орган који чине наведени представници РС и релевантни представници из осталих земаља учесница у појединачном програму. Мандат ЗНО је да усваја предложена програмска документа са предложеним приоритетима у оквиру којих се номинују активности које ће бити финансиране из ЕУ средстава.

56. У којој су фази припреме програмски документи за ИПА компоненте III и IV, укључујући Стратешки оквир за повезаност програма и Оперативне програме? Која тела ће бити водећа у овом процесу програмирања?

Први нацрт Оквир стратешке усклађености (Strategic Coherence Framework) достављен је Европској комисији у фебруару 2010. године. Након коментара достављених од стране Генералног директората за регионалну политику и Генералног директората за запошљавање и након консултација са организацијама цивилног друштва, други нацрт документа достављен је Европској комисији у јулу 2010. године.

Први нацрти Оперативног програма за економски развој (ИПА компонента III) и Оперативног програма за развој људских ресурса (ИПА компонента IV) достављени су Европској комисији у новембру 2010. године.

Водећа тела у процесу програмирања ИПА компоненти III и IV су Канцларија за европске интеграције у функцији Стратешког координатора за ИПА компоненте III и IV, Министарство финансија у функцији руководиоца Оперативне структуре за ИПА компоненту III и Министарство економије и регионалног развоја у функцији руководиоца Оперативне структуре за ИПА компоненту IV.

57. Да ли постоје потенцијални довољно развијени пројекти како би се обезбедила апсорпција у оквиру ИПА компоненти III и IV (и касније у оквиру структурних/кохезионих фондова)? Ако не постоје,
- када ће потенцијални пројекти бити припремљени (временски план)?
- која тела ће бити одговорна за припрему пројеката?
- које тело ће на националном нивоу координисати припрему потенцијалних пројеката за ИПА (Структурни фондови/Кохезиони фонд)?
- на који начин ће припрема пројеката бити финансирана (извори финансирања)?

Република Србије је израдила нацрте Оперативних програма који се односе на ИПА III и ИПА IV компоненту. У процесу израде Оперативних програма примењени су принципи кохерентности, комплементарности, координације, континуитета, постојаности, партнерства и концентрације, како је дефинисано чланом 3. Уредбе о спровођењу ИПА. Наведени документи су упућени на коментаре Генералном

директорату Европске комисије за регионалну политику и Генералном директорату Европске комисије за запошљавање.

Постоје две категорије пројеката који могу бити подржани у оквиру ИПА компоненти III и IV:

- велики пројекти (инвестициони пројекти вредности веће од 10 милиона евра): ИПА компонента III;

- мањи пројекти (вредности мање од 10 милиона евра): ИПА компоненте III и IV.

Индикативна листа великих пројеката који се односе на приоритетне осе у оквиру Оперативног програма за економски развој је идентификована и представља анекс Оперативног програма. Сваки од идентификованих пројеката је анализиран са аспекта нивоа спремности за реализацију и наведени преглед је садржан у анексу Оперативног програма. Идентификовани пројекти се односе на изградњу инфраструктуре и подразумевају израду одговарајуће пројектне документације. Поред тога, Оперативни програм за људске ресурсе садржи описе пројеката који ће бити финансирани у оквиру овог Оперативног програма. Према планираној динамици документација за идентификоване пројекте требало би да буде спремна најкасније у другој половини 2012. године.

У својству Стратешког координатора Канцеларија за европске интеграције координира активности на припреми пројеката (који се налазе на индикативној листи) и припадајуће пројектне документације. Институције које су део Оперативне структуре врше припрему пројеката укључујући и пројектну документацију. С тим у вези, припрема документације за пројекте који се налазе на индикативној листи је пажљиво планирана и финансирана из националних и донаторских средстава укључујући и средства из прве ИПА компоненте.

У оквиру прве ИПА компоненте до сада су наиме одобрена четири пројекта из којих се финансира припрема пројектне документације. То су пројекти који носе назив Помоћ у припреми пројеката (Project Preparation Facility), чији је корисник Канцеларија за европске интеграције а који су део ИПА 2007, ИПА 2008 и ИПА 2010 националног програма. Такође, пројекат чији је корисник Министарство животне средине и просторног планирања има за циљ да припреми пројектну документацију која је неопходна за изградњу постројења за прераду опасног отпада, а који је део ИПА 2009 националног програма. Из средстава националног буџета припремљен је део пројектне документације за систем водоснабдевања у Лозници, док је из средстава донације припремљен део документације за регионалну депонију Каленић. Такође, нацртима Оперативних програма за економски развој и развој људских ресурса предвиђена су средства за припрему документације за будуће пројекте који ће бити реализовани у периоду 2014-2020.

58. Да ли на под-националним нивоима постоје регионални/локални документи планирања (стратегије, програми)? Ако је одговор позитиван, да ли су они кохерентни са националним плановима из тих сектора? Да ли су ресорна министарства учествовала у развоју ових планова, да ли су била консултована? За које временске периоде су ови планови састављани? Да ли они такође укључују финансијски аспект планираних активности?

Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07) у члану 20. одређује које су надлежности општина где се, између осталог, наводи да општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом: доноси програме развоја, доноси програме и спроводи пројекте локалног економског развоја и стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у јединици локалне самоуправе, стара се о заштити

животне средине, доноси програме коришћења и заштите природних вредности и програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са стратешким документима и својим интересима и специфичностима и утврђује посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине као и да обавља и друге послове од непосредног интереса за грађане, у складу с Уставом, законом и статутом. Члан 24, истог закона прописује да град врши надлежности општине, као и друге надлежности и послове државне управе, који су му законом поверени.

Такође, Статут Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, бр. 17/209), у члану 29 предвиђа да је АП Војводина, између осталог, надлежна за доношење планских докумената у следећим областима:

1. Просторно планирање

- доноси регионални просторни план, просторни план посебне намене и просторни план мреже инфраструктуре и мреже подручја или објеката с посебним функцијама за подручја на територији АП Војводине и уређује урбанистичко, просторно и развојно планирање у оквиру мера економске политике Републике Србије.

2. Регионални развој

- доноси стратешке и друге документе у вези с регионалним развојем, а у складу са стратегијом регионалног развоја Републике Србије;

3. Пољопривреда, рурални развој, водопривреда, шумарство, лов и риболов

- доноси, спроводи и надзире мере аграрне политике и мере руралног развоја у складу са стратегијом развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије;

4. Заштита животне средине

- доноси план и програм управљања природним ресурсима и добрима у складу са стратешким документима;

- доноси програм заштите животне средине у складу с националним програмом;

5. Индустрија и занатство

- доноси план и програм равномерног привредног развоја АП Војводине, у складу с планом развоја Републике Србије.

Последње (4.) мапирање стратешких/акционих планова (јун 2010) које сваке године обавља Стална конференција градова и општина (СКГО) регистровало је 618 процеса планирања (што подразумева усвојене планове, планове у процесу израде као и израђене планове који нису усвојени од локалних скупштина) у јединицама локалних самоуправа као и 476 усвојених планова. То значи да градови и општине у Србији у просеку имају усвојена 2,8 стратешка /акциона плана (неке имају по 5-6 планова а неке само 1), док је неких 0,9 у процесу израде или је израђено али није усвојено у локалним скупштинама.

Највећи број усвојених планова су свеобухватне стратегије развоја (које укључују и стратегије одрживог развоја) 27%, што значи да значајна већина општина и градова има такву стратегију. Затим следе стратегије које покривају области социјалне политике/заштите (20%), планови који покривају област подршке избеглим и расељеним лицима (8%), као и област економског развоја и заштите животне средине (по 6%). Остали планови на локалном нивоу покривају питања специфичних група као што су деца, млади, Роми, али и управљање комуналним отпадом, пољопривреда, туризам и капиталне инвестиције.

Израда велике већине планова потпомогнута од стране међународних партнера (донатора). Свеобухватне стратегије, укључујући и стратегије локалног одрживог развоја углавном су финасиране кроз развојне програме које је финасирала Европска унија. Такође, израду 15 оваквих планова на територији АП Војводине помогао је и Покрајински секретаријат за локалну самоуправу АП Војводине. СКГО је у сарадњи са ресорним министарствима, домаћим и међународним партнерима уз подршку програма

Европске уније у 2009. години, израдила методологију за планирање локалног одрживог развоја у циљу успостављања стандардизованог приступа за будуће планирање на локалном нивоу. Овакав методолошки приступ је тестиран у 25 јединица локалних самоуправа.

Стратегије развоја услуга социјалне заштите углавном су подржане од стране ЕУ преко Фонда за социјалне иновације као и ДФИД-а и владе Норвешке уз подршку и учешће Министарства рада и социјалне политике.

Већину локалних еколошких акционих планова је подржао Регионални Центар за заштиту животне средине из Будимпеште, а планове управљење комуналним отпадом Немачка развојна агенција ГТЗ. Локалне планове акције за децу подржао је УНИЦЕФ, а локалне планове за младе Министарство омладине и спорта, као што је и акционе планове које се баве проблемима избеглих и расељењих лица уз помоћ међународних донатора подржао и Комесеријат за избеглице Републике Србије.

Велика већина стратешких и акционих планова се односи на период од 5 година. Стратегије које покривају период од 10 година су најчешће свеобухватне стратегије (углавном стратегије одрживог развоја).

Најчешћи временски период на који се планови односе је 2008 – 2012 јер је у том периоду покрената највећа иницијатива (у преко 80 локалних самоуправа) од стране Министарства за рад и социјалну политику уз помоћ међународних партнера. 2010. године истиче важење значајног дела стратешких планова, преко 70 (тј, око 15 % усвојених планова) и то највише локалних еколошких акционих планова и свеобухватних стратегије (укупно скоро 50 %). Највише планова истиче управо 2012 (углавном стратегије унапређења социјалне заштите/политике).

Један број стратегија у себи садржи и акционе планове са оквирним финансијским потребама и средствима неопходним за имплементацију као и потенцијалним изворима док већина наводи само циљеве и активности.

V. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА

59. Да ли постоје органи са довољно искуства и капацитета за обављање праћења и независну евалуацију програма јавних инвестиција? Да ли они имају стручњаке са искуством?

Јавне инвестиције представљају један од механзама реализације политика Владе Републике Србије. Надлежност у области јавних инвестиција у Републици Србији је подељена између министарстава која реализују програме јавних инвестиција.

Јавне инвестиције подлежу претходној анализи применом метода релевантних за израду студија оправданости. Студија оправданости, између осталог, процењује друштвену, финансијску, тржишну и економску оправданост инвестиције. Када су у питању инвестиције које се односе на изградњу инфраструктуре, студије оправданости представљају саставни део документације која подлеже стручној контроли. Стручну контролу врши Ревизиона комисија коју формира министар надлежан за послове грађевинарства.

Тренутно се праћење јавних инвестиција, превасходно односи на финансијско праћење реализације инвестиционих програма. У циљу јачања координације јавних политика и приоритета Републике Србије, које представљају стратешки основ за јавне инвестиције Владе Републике Србије, у оквиру Генералног секретаријата Владе Републике Србије формиран је Сектор за планирање, надзор и координацију политика. Наведени сектор има за циљ да на средњорочном плану развије механизам праћења

реализације политика Владе, кроз систем индикатора, односно јасних и мерљивих показатеља успешности остварених резултата.

Везано за евалуацију јавних инвестиција, Министарство за национални инвестициони план развија механизам ex-post евалуације до сада одобрених инвестиционих програма. Евалуација програма одобрених у оквиру Министарства за национални инвестициони план се врши у односу на критеријуме који су били пресудни у моменту селекције конкретних пројекта/програма.

Такође, Републички завод за развој, као посебна организација, обавља стручне послове који обухватају израду стратешких анализа и прогноза привредног, социјалног, регионалног и демографског развоја. У оквиру израде бројних анализа, извештаја и стратегија привредног, регионалног и индустријског развоја, анализирају се и јавна предузећа из области привредне инфраструктуре где је обухваћена и анализа инвестиција. У годишњим анализама регионалног развоја посебан акценат дат је анализи подстицајних средстава Фонда за развој Републике Србије као и анализи средстава НИП-а, са аспекта динамике и интензитета улагања и ефеката подстицајне политике државе у циљу равномернијег регионалног развоја.

С обзиром да је у ранијем периоду (до 1990.) Републички завод за развој оцењивао друштвено-економску оправданост инвестиција од интереса за Републику Србију (у складу са постојећом законском обавезом за те инвестиције, за шта је била и утврђена посебна методологија), постоји одређено искуство, односно, сачуван кадровско-аналитички потенцијал, способан за обављање евалуације програма јавних инвестиција (њихов основни посао је анализа привредне структуре и анализа ефеката реалокације ресурса и утицаја појединих сектора на укупан привредни развој).

У појединим случајевима надлежне институције не располажу одговарајућим капацитетом за обављање послова праћења и евалуације јавних инвестиција.

На основу стечених искустава механизми праћења и евалуације јавних инвестиција ће се унапређивати у наредном периоду. Истовремено, са њиховим унапређењем неопходно је спроводити и континуирану обуку.

60. Да ли у вашој земљи постоји систем за праћење и евалуацију ради праћења спровођења програма/пројеката које кофинансира ЕУ? Ако је ово случај, молимо опишите тај систем (актере који су укључени, расподелу задатака, кључне податке/индикаторе, прикупљање и пренос података, итд.).

ИПА компонента I

Имајући у виду да је Србија земља потенцијални кандидат за чланство у Европској унији, средства помоћи Европске уније спроводе се по централизованом систему спровођења, тј. Делегација Европске уније је задужена за праћење и евалуацију програма и пројеката. У току је процес увођења децентрализованог система за спровођење пројеката финансираних од стране Европске уније, укључујући увођење система за праћење и евалуацију, који ће бити оперативан у тренутку преношења надлежности за управљање ЕУ фондовима Републици Србији.

Праћење реализације развојне помоћи, укључујући и ЕУ средства, врши Канцеларија за европске интеграције, док систем за евалуацију програма/ пројеката финансираних ЕУ средствима не постоји. Праћење реализације помоћи врши се у складу са Акционим планом за програмирање и извештавање о међународној развојној помоћи који се израђује на годишњем нивоу. Праћење се врши кроз ИСДАКОН информациони систем, где се ажурирају подаци о процени реализације донација. У сарадњи са Делегацијом Европске уније и Европском комисијом, за ИПА средства

организују се редовни годишњи састанци са циљем праћења спровођења програма/пројеката финансираних из ЕУ средстава. На нивоу пројеката, ресорна министарства и друге институције корисници пројеката финансираних средствима ЕУ учествују у раду одбора надлежних за надзор и/или управљање пројектима, заједно са представницима делегације Европске уније и другим релевантним институцијама.

ИПА компонента II

У случају ИПА компоненте 2 – програми прекограничне и транснационалне сарадње, Оперативна структура/Национално тело (National Authority) за ову ИПА компоненту у централизованом систему управљања је Канцеларија за европске интеграције Владе Републике Србије - Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње. Ова надлежност је регулисана Закључком Владе Србије 05 бр. 337-8105/2010 од 4. новембра 2010. године којим се одређује Оперативна структура/Национално тело за управљање и спровођење програма прекограничне сарадње и именује руководиоца Оперативне структуре/Националног тела. У складу са тим, Оперативна структура/Национално тело је у име Владе Србије надлежно за координацију свих активности на мониторингу и евалуацији програма прекограничне и транснационалне сарадње и у том смислу:

- a. именовање чланова Заједничког надзорног и управног одбора (Joint Monitoring and Steering Committee) сваког програма
- b. учешће у раду Заједничког надзорног и управног одбора
- c. координација српских представника у Заједничком надзорном одбору, укључујући и организацију састанака који ће претходити сваком састанку Заједничког надзорног одбора са циљем усаглашавања ставова српске стране по свакој тачки дневног реда заседања

Институционални састав српског дела Заједничког надзорног одбора свих програма - ЗНО (Влада Војводине је у саставу одбора програма у које је укључена територија АП Војводине – програми са БиХ, Хрватском, Мађарском и Румунијом):

1. Канцеларија за европске интеграције
2. Министарство спољних послова
3. Министарство за државну управу и локалну самоуправу
4. Министарство инфраструктуре
5. Министарство за животну средину и просторно планирање
6. Министарство економије и регионалног развоја
7. Стална конференција градова и општина
8. Влада АП Војводине

У наведеном својству, Канцеларија за европске интеграције одржава редовне припремне и информативне састанке српских представника у ЗНО. Информативни састанци се организују ради информисања чланова ЗНО о напретку програма и спровођења пројеката а припремни састанци ради презентације материјала о коме ће се одлучивати на седницама ЗНО сваког програма и евентуалне размене нишљења и ставова у вези са тачкама дневног реда.

У складу са регулативом ЕУ која се односи на спровођење програма прекограничне сарадње, Канцеларија за европске интеграције у сарадњи са свим програмским телима и партнерима из земаља учесница у програмима врши надзор над спровођењем програма али и доноси одлуке о:

- обављању *ex ante* евалуације и која се прилаже уз сваки прекогранични програм и

- обављању *mid-term* евалуације повезане са праћењем прекограничног програма посебно где праћење открива значајно удаљавање од првобитно утврђених циљева или где су дати предлози за ревизију прекограничног програма

Како све евалуације прекограничних програма врше независни стручњаци или тела, ЗНО програма припрема пројектни задатак за евалуацију, анализира налазе евалуације и одлучује о њиховом укључивању у прекогранични програм или утицају на одлуке везане за даље управљање програмом.

Поред ових активности чије је спровођење регулисано прописима ЕУ, Канцеларија за европске интеграције – Сектор за програме прекограничне и транснационалне сарадње преко информационог система ИСДАКОН прати спровођење свих програма у којим учествује Србија и извештава Владу Србије на годишњем нивоу о спровођењу програма. Такође врши праћење спровођења циљева пројеката, процена утицаја и доприноса пројеката на развојне процесе на територијама обухваћеним програмима на целој територији Републике Србије, повезивање сродних пројеката у циљу постизања бољих резултата и већег утицаја програма, процена примера нај боље праксе и промоција тих примера на националном и међународном нивоу.

VI. Финансијско управљање и контрола

61. Који орган или тело има укупну одговорност за давање смерница или инструкција о финансијском управљању?

Одговорност за давање смерница, или инструкција о финансијском управљању има Влада Републике Србије, односно Министарство финансија у сарадњи са другим надлежним институцијама. У складу са Законом о министарствима (члан 6), Министарство финансија обавља послове државне управе који се, између осталог, односе на: републички буџет; утврђивање консолидованог биланса јавних прихода и јавних расхода; систем и политику пореза, такса и других јавних прихода; политику јавних расхода; управљање расположивим средствима јавних финансија Републике Србије; јавни дуг и финансијску имовину Републике Србије; јавне набавке; макроекономску и фискалну анализу, квантификацију мера економске политике; девизни систем и кредитне односе са иностранством; надзор над применом прописа који се односе на промет роба и услуга са иностранством и обављање делатности у иностранству са становишта девизног пословања и кредитних односа са иностранством и друге послове девизне инспекције, у складу са законом; систем финансијских односа са иностранством и међународним финансијским организацијама итд.

62. Које одредбе су на снази по питању мобилизације и кретања финансијских токова у оквиру помоћи ЕУ?

У току је израда одредби које би регулисале ова питања, под одговорношћу Националног службеника за одобравање, у оквиру процеса успостављања система за децентрализовано управљање ЕУ фондовима. При изради ових одредби, поштују се одредбе Закона о потврђивању оквирног споразума између Ваде РС и Комисије ЕЗ о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ ЕЗ РС у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА („Службени гласник РС“, бр. 124/2007, од 26.12.2007. године), нарочито Анекс А, чланови 4 и 5.

63. Који су то органи или тела преко којих се каналишу финансијски токови (који су део контроле књижења/ревизије)? Молимо наведите које функције имају ови органи или тела.

На основу одредаба Закона о потврђивању оквирног споразума између Ваде РС и Комисије ЕЗ о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ ЕЗ РС у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА („Службени гласник РС“, бр. 124/2007, од 26.12.2007. године), лице које сноси укупну одговорност за финансијско управљање новчаним средствима ЕУ у Републици Србији је Национални службеник за одобравање (државни секретар Министарства финансија), док је Национални фонд (Министарство финансија, Сектор за национални фонд за управљање средствима ЕУ) задужен за извршавање задатака финансијског управљања помоћи на основу ИПА, под одговорношћу Националног службеника за одобравање. У току је успостављање система за управљање фондовима ЕУ и израда одредби које би регулисале питања каналисања финансијских токова.

64. Нарочито, који органи или тела ће бити одговорни Комисији за проверу правилног спровођења операција и потврђивање законитости и правилности расхода?

Видети одговор на питање 63.

Национални службеник за одобравање одговоран је Комисији за сертификацију законитости и регуларности трошкова, као и за добро функционисање система управљања и контроле ЕУ фондова.

Поред тога, по успостављању, Тело за ревизију имаће одговорност према Комисији за верификовање делотворног и адекватног функционисања система управљања и контроле.

65. Ако постоје, молимо наведите које су функције у вези са правилном применом операција и потврђивањем расхода делегиране или делимично делегиране на друга тела која треба утврдити?

У оквиру процеса успостављања система за децентрализовано управљање фондовима ЕУ, ради се на идентификацији функција које ће се делегирати или делимично делегирати другим телима у вези са правилном имплементацијом операција и сертификацијом трошкова.

66. Ако постоји, молимо наведите на који начин се примењује концепт одговарајуће поделе функција у свим структурама за спровођење?

У оквиру процеса успостављања система за децентрализовано управљање фондовима ЕУ, ради се на успостављању система адекватног одвајања функција који ће се примењивати у свим структурама за имплементацију. При успостављању овог система, поштују се одредбе члана 7. Правилника о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле у јавном сектору (Службени гласник РС број 82/2007, од 07.09.2007. године), којима се прописује подела дужности како би се онемогућило једном лицу да у исто време буде одговорно за ауторизацију, извршење, књижење и контролу.

67. Да ли су претходно поменути органи или тела предмет интерних ревизија?

Сви органи или тела која су успостављена на основу Закона о потврђивању оквирног споразума између Ваде РС и Комисије ЕЗ о правилима за сарадњу која се односе на финансијску помоћ ЕЗ РС у оквиру спровођења помоћи према правилима ИПА, подлежу интерној ревизији.

68. Ако постоје, која је локација ових јединица интерне ревизије? Да ли су ове јединице функционално независне? На који начин се ово гарантује?

Погледати одговор на питање 11 из поглавља 32.

69. Колико особља је на располагању за интерне ревизије?

Погледати одговор на питање 11 из поглавља 32.

70. Да ли тренутно постоје било који рачуноводствени аранжмани за помоћ ЕУ? Који орган(и) или тело (тела) је(су) одговорни?

Тренутно не постоје. У оквиру текућег процеса увођења система управљања ЕУ фондовима, Национални службеник за одобравање, преко Сектора за национални фонд за управљање средствима Европске уније Министарства финансија, обезбедиће да су рачуноводствени стандарди дефинисани у складу са захтевима Европске комисије. Оперативне структуре ће, у оквиру својих надлежности, бити одговорне за обезбеђивање тога да сви органи укључени у спровођење оперативних активности одржавају посебне рачуноводствене системе или посебну рачуноводствену кодификацију.

71. Да ли постоје поступци за управљање неправилностима на националном и регионалном нивоу (систем пријављивања/подношења представки)?

У овом тренутку не постоје процедуре за управљање неправилностима. У оквиру процеса успостављања система за децентрализовано управљање фондовима ЕУ, ради се на успостављању система којим ће се ове процедуре успоставити, укључујући, између осталог и систем обавештавања и извештавања. Централна улога у систему управљања неправилностима биће додељена Националном службенику за одобравање.

72. У случају неправилности, ко ће први бити обавештен?

Видети одговор на питање 71.

73. Да ли постоје поступци и одговорности у вези са подношењем неправилности Комисији?

Видети одговор на питање 71.

74. Да ли у правилима постоји гаранција да ће Комисија у сваком тренутку бити обавештена о неправилностима?

Видети одговор на питање 71.

75. Да ли постоје одговорности за контролу и ревизију на националном и регионалном нивоу? Ако је одговор позитиван, молимо приложите опис надлежних органа.

Погледати одговоре на питања 1 и 19 из поглавља 32.

76. Које мере против злоупотреба (одговорности, поступци) постоје?

Погледати одговоре на питања из дела II Заштита финансијских интереса из поглавља 32.

VII. ДОСТУПНОСТ СТАТИСТИКЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ СТРУКТУРНИХ/КОХЕЗИОНИХ ФОНДОВА

77. Молимо наведите који су социо-економски подаци/статистика доступни на националном и регионалном нивоу.

Статистички индикатори који се редовно публикују у Општинском годишњаку Републичког завода за статистику а тренутно су расположиви на **општинском** и вишем нивоу територијалне класификације (NUTS 2 и 3) односно националном нивоу покривају следеће области:

1. Општи територијални и демографски подаци:

- Површина у km²
- Пољопривредна површина, %
- Број насеља
- Становништво стање према попису

2. Демографске статистике

Становништво, према старости и полу (подаци према попису)

Основни контингенти становништва (подаци према попису)

- Деца узраста (испод 7 година)
- Деца школообавезног узраста (7-14 год.)
- Радни контингент
- Жене у фертилном периоду (15-49 год.)
- Становништво старо 65 и више година
- Национална припадност
- Полна структура
- Школска спрема
- Активно становништво
- Брачно стање
- Пољопривредно становништво према активности и полу
- Домаћинства према броју чланова
- Породице према броју деце

Витални догађаји (број)

- Живорођени
- Лечени пре смрти
- Умрли
- Природни прираштај
- Умрла одојчад
- Живорођени уз стручну помоћ
- Бракови – закључени и разведени
- Умрли према узроку смрти

Процена броја становника на дан 30.06 текуће године

Основни контингенти и индикатори становништва Републике Србије

- Просечна старост
- Индекс старења
- Радни контингент (15-64)
- Пунолетни (18 и више)
- Предшколски (0-6)
- Школообавезни (7-14)
- фертилни (15-49)
- Очекивано трајање живота живорођене деце

3. *Запосленост*

Број – годишњи просек, удео женске популације, број запослених на 1000 становника, структура по секторима економске делатности.

4. *Незапослена лица*

Регистрована или формална незапосленост према подацима Националне службе за запошљавање (НСЗ). Подаци о незапослености из Анкете о радној снази су тренутно расположиви само на националном нивоу и NUTS 1.

5. *Зараде*

Просечна месечна бруто и нето зарада

6. *Остварене инвестиције у нова основна средства, по карактеру изградње, техничкој структури и секторима делатности*

7. *Пољопривреда*

- Искоришћена пољопривредна површина
- Производња пшенице и кукуруза
- Производња индустријског, повртног и крмног биља, воћа и грожђа
- Пошумљене површине и посечена дрвна маса

8. *Јавни водовод и коналанизација*

- Укупно захваћене количине воде, (хиљ.м³)
- Укупно испоручене количине воде, (хиљ.м³)
- Укупне количине отпадних вода, (хиљ.м³)
- Пречишћене отпадне воде, (хиљ.м³)
- Број домаћинства прикључених на водоводну мрежу

9. **Грађевинарство**
Вредност изведених грађевинских радова и стамбена изградња
10. **Туризам**
Број туриста и број ноћења
11. **Саобраћај**
Дужина путева према врсти, број регистрованих моторних и прикључних возила
12. **Поштанске активности и телекомуникације**
Број пошта, број телефонских претплатника фиксне телефоније, поштански промет
13. **Образовање**
Број основних, средњих и високих школа и факултета, предшколских установа, специјалних и школа за одрасле, број одељења, ученика и студената
14. **Здравство**
Број лекара, стоматолога и фармацеута у здравственој служби, број малолетних лица корисника социјалне заштите
15. **Правосуђе**
Број правоснажно осуђених пунолетних и малолетних лица

Наведена листа представља само део статистичких индикатора који је расположив на регионалном, субрегионалном и општинском нивоу. Унутар наведених области постоји још велики број расположивих статистичких индикатора који се обрачунавају и публикују искључиво на националном нивоу и нивоу Централне Србије и Војводине.

78. Да ли су ови подаци/статистика усклађени са европским нивоима (који су прихваћени и објављени у Евростат)?

Републички завод за статистику ће до краја првог квартала 2011. године извршити свеобухватну анализу расположивости социо-економских индикатора усклађених са ЕУ методологијом који су садржани у Евростатовој бази података регионалних статистика – РЕГИО (REGIO). Ова анализа представљаће полазну основу за израду плана увођења недостајућих индикатора у Статистички и информациони систем Србије како би Република Србија по пријему у ЕУ била у могућности да се у потпуности укључи у Евростатов систем РЕГИО. Методолошки, највећи део ових индикатора је усклађен са Европским статистичким стандардима и праксом европских статистика а гранске статистике одговорне за њихову продукцију су у константном процесу хармонизације са ЕУ легислативом и стандардима.

На основу прелиминарних резулата упитника који је достављен одговорним лицима у гранским статистикама, ситуација у погледу расположивости статистичких података усклађених са европским стандардима (како у погледу методологије тако и територијалне класификације) је следећа:

Пољопривреда

Ова колекција обухвата шест група статистичких индикатора. У првој групи која се односи на коришћење пољопривредног земљишта (Land use) пуна расположивост износи око 70%. У другој групи која се односи на биљну производњу (Crop production) расположивост износи око 70%. У Трећој групи (која се односи на узгој животиња – (Animal production) пуна расположивост износи више од 90%. Када је реч о четвртој групи која се односи на Економске рачуне пољопривреде, тренутно не постоји ни један индикатор али очекујемо ће се ситуација значајно изменити након спровођења планираног пописа пољопривреде. Исто се односи и на пету групу индикатора у вези структуре пољопривредних газдинстава (Structure of agricultural holdings by region). У шестој групи која се односи на производњу млека на фармама – овај податак је расположив у базама података РЗС.

Демографске статистике

Када је реч о демографским статистикама, прелиминарни резултати указују да око 80% индикатора већ постоји али тренутно не на одговарајућем нивоу NUTS класификације. Овај проблем ће бити решен у наступајућем периоду.

Регионални рачуни

Формирањем посебне организационе јединице, и прилагођавањем статистичких истраживања, РЗС је започео процес установљења регионалних рачуна као интегралног дела система националних рачуна. У овом тренутку, индикатори који сачињавају овај систем су у припремној фази. У 2010. Извршена је и прелиминарна процена регионалног БДП-а на NUTS 2 нивоу а наредне године РЗС планира објављивање прве званичне процене регионалног БДП-а на NUTS 2 као и наставак развоја регионалних рачуна, пре свега рачуна домаћинстава.

Образовање

Расположивост индикатора из области образовања у зависности од појединих група индикатора се креће између 70 и 80%.

Статистика тржишта рада – Анкета о радној снази

Укупна расположивост је око 70%. Највећи проблем у даљем унапређењу овог истраживања представљају финансијски извори који онемогућавају да се величина и фреквенција истраживања прилагоде потребама продукције индикатора на нивоима NUTS 3 класификације. Када је реч NUTS 2 нивоу, подаци ће бити расположиви од 2011. године.

Статистика миграција

Укупна расположивост иноси око 50%.

Статистика здравства

Основни извор података за ову колекцију индикатора представља база података Института за јавно здравље Србије „Милан Јовановић Батут“. Према прелиминарним истраживањима, расположивост износи преко 50% а сва планирана унапређења мораће да се врше синхронизовано са статистичким службама Института за јавно здравље.

Истраживање и развој

Око 60% индикатора постоји али не на траженим нивоима, али је планирано да се резултати истраживања 2011. године објаве на нивоу NUTS 2.

Статистика саобраћаја

Највећи део индикатора постоји али не на траженим нивоима NUTS.

Структурне пословне статистике

Структурне пословне статистике као основни елемент инфраструктуре за производњу регионалних рачуна деле судбину овог сегмента регионалних статистика. У 2010. год. Структурно пословно истраживање је допуњено посебним модулом за прикупљање регионализованих података тј. података на општинском нивоу локалих јединица предузећа који се односе на промет, запосленост и зараде а у наредном петогодишњем периоду очекују се значајна побољшања овог истраживања која ће паралелно са развојем регионалних рачуна омогућити достизање европских стандарда.

Туризам

Сви индикатори постоје.

Статистика информатичког друштва

Ова колекција обухвата 5 група индикатора. За све индикаторе подаци не постоје али се на основу расположивих података могу израчунати. Подаци према захтеваној класификацији биће расположиви од 2011. године.

79. Да ли су (усаглашени) подаци о БДП по ПКМ (паритет куповне моћи)¹⁵ доступни на будућем нивоу NUTS 2? Ако је одговор позитиван, молимо наведите ове податке.

Тренутно не постоје званични подаци о БДП-у на нивоу NUTS 2. Ипак, захваљујући значајним побољшањима статистичких истраживања у протеклом периоду и проактивне стратегије усвајања европске статистичке методологије и регулативе, РЗС је у оквиру новоформиране организационе јединице за регионалне рачуне извршио прелиминарну процену регионалног БДП-а на нивоу NUTS 2. Од 2011. године, регионални БДП на NUTS 2 нивоу представљаће редовно статистичко истраживање и као таквав публикован. Истовремено, поред обрачуна у тржишним ценама у националној валути, биће омогућено и његово превођење у ПКМ.

80. Да ли су (усаглашени) подаци о БДП по ПКМ (паритет куповне моћи) доступни на будућем нивоу NUTS 3? Ако је одговор позитиван, молимо наведите ове податке.

Тренутно не постоје званични подаци о БДП-у на нивоу NUTS 3. Обрачун БДП-а на нивоу NUTS 3 је отежан због чињенице да су поједине компоненте БДП тренутно расположиве искључиво на NUTS 2 или националном нивоу. Међутим, употребом одговарајућих кључева за дистрибуцију могуће је користећи расположиве податке на NUTS 3 извршити обрачун регионалног БДП-а и на овом нивоу територијалне класификације са релативно мањим степеном прецизности процене.

81. Да ли су (усаглашени) подаци о незапослености доступни на будућем нивоу NUTS 2? Ако је одговор позитиван, молимо наведите ове податке.

---

¹⁵ ПКМ-Паритет куповне моћи

Подаци о незапослености на нивоу NUTS 2 тренутно нису расположиви. Међутим, почев од 2011. Године, одељење за Анкету о радној снази које је у Европским статистикама одговорно за спровођење одговарајућег истраживања о запослености/незапослености активног становиштва, започеће прикупљање и обраду података на нивоу NUTS 2. Ово истраживање је усклађено са стандардима ИЈО и Еуростатата и очекује се да ће резултати омогућити реално сагледавање стања на тржишту рада по регионима у наступајућем периоду. Када је реч о регистрованој или формалној незапослености, ове податке прикупља, обрађује и статистици доставља Национална служба за запошљавање. Ови подаци су расположиви на нивоу општине и NUTS 3 и 2 нивоу и регуларно се публикују у Општинском годишњаку РСЗ.

82. Да ли су (усаглашени) подаци о незапослености доступни на будућем нивоу NUTS 3? Ако је одговор позитиван, молимо наведите ове податке.

Подаци о незапослености усклађени са ЕУ методологијом на нивоу NUTS 3 за сада не постоје, будући да би прикупљање репрезентативних података на овом нивоу територијалне класификације захтевало додатне ресурсе, као и повећање величине узорка Анкете о радној снази. У наступајућем периоду приоритет у развоју статистике тржишта рада биће развој индикатора на нивоу NUTS 2. Међутим, као што је то случај и у појединим земљама чланицама, могуће је на основу података о незапослености на NUTS 2 нивоу извршити процену овог показатеља и на нивоу NUTS 3 користећи као кључ за дистрибуцију одређене стабилне и поуздане показатеље на овом територијалном нивоу. С обзиром да подаци о регистрованој незапослености које прикупља РСЗ постоје на нивоу општина и округа NUTS 3, они се могу користити као основа за дистрибуцију NUTS 2 података о незапослености на нивоу NUTS 3.

83. Молимо наведите који су подаци/статистика о општим расходима и приходима државе доступни на националном/регионалном нивоу?

Приходи и расходи сектора опште државе (General Government) расположиви су на националном односно нивоу државе, према детаљној структури и у месечној динамици. Наиме, Министарство финансија месечно објављује податке који се односе на детаљну структуру прихода и расхода на нивоу централне државе (републички буџет укључујући и организације обавезног социјалног осигурања – ООСО), на нивоу покрајине (АП Војводина), на локалном нивоу власти као и на нивоу консолидоване опште државе. Ови подаци расположиви су на енглеском и српском језику, на интернет страници Министарства финансија као и у публикацији коју објављује Министарство финансија – линкови доле.

<http://www.mfin.gov.rs/pages/issue.php?id=3>

<http://www.mfin.gov.rs/pages/issue.php?id=8528>

Детаљна структура прихода и расхода по годинама дата је у одговору на питање број 9 у делу упитника који се односи на Економске критеријуме (поглавље V – Економска и структурна кретања и реформе).